

Suvi Ekroos-Riipinen

*”Tämä on kuin pieni oma valtakunta jossa voimme itse
tehdä mitä haluamme”* – Rintamamiestaloelämäntapa
sosiaalisen median kontekstissa

Maisterintutkielma
Jyväskylän yliopisto
Musiikin, taiteen ja kulttuurin
tutkimuksen laitos
Nykykulttuurin tutkimus
Syksy 2017

JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO

Tiedekunta – Faculty Humanistis-yhteiskuntatieteellinen tiedekunta	Laitos – Department Musiikin, taiteen ja kulttuurin tutkimuksen laitos
Tekijä – Author Suvi Maria Ekroos-Riipinen	
Työn nimi – Title <i>”Tämä on kuin pieni oma valtakunta jossa voimme itse tehdä mitä haluamme”</i> – Rintamamiestaloelämäntapa sosiaalisen median kontekstissa	
Oppiaine – Subject Nykykulttuurin tutkimus	Työn laji – Level Maisterintutkielma
Aika – Month and year 18.12.2017	Sivumäärä – Number of pages 74
Tiivistelmä-Abstract <p>Maisterintutkielma käsittelee rintamamiestalon liitettyä elämäntapaa sosiaalisen median kontekstissa 2010-luvulla. Tutkielman lähtökohtana olivat yhteisöpalvelu <i>Facebookissa</i> tehdyt havainnot keskustelua herättävistä aiheista.</p> <p>Aineistolähtöistä analyysiä varten rekrytoitiin Facebookin rintamamiestaloa käsittelevistä suljetuista keskusteluryhmistä henkilöitä, jotka vastasivat sähköpostitse lähetettyyn puolistrukturoituun kyselyyn. Vastauksia kyselyyn saatiin 25 kappaletta. Vastausten pohjalta muodostettiin kaksi pääteemaa, jotka olivat 1) aktiivinen omaehtoinen toiminta ja elämäntahdin hidastaminen sekä 2) rintamamiestaloelämään liitetyt arvostukset ja asenteet.</p> <p>Vastausten perusteella todettiin, että rintamamiestaloelämä näyttyy elämäntapana, johon aktiivisen tekemisen ja toiminnan rinnalla liittyy pyrkimys hidastamiseen ja elämän leppoistamiseen. Yhteistä tälle kokonaisuudelle on vahva kokemus omaehtoisuudesta. Toisen merkittävän pääteeman mukaan rintamamiestaloelämäntapa näyttää aineiston perusteella sisältävän paljon arvostuksia ja asumiseen liittyviä asenteita, joita ovat ympäristön arvostus ja kunnioittaminen, menneen ajan ihannoiti sekä vahva tietoisuus asumiseen ja elämäntapaan liittyvistä lainalaisuuksista.</p> <p>Tutkielma osoittaa, että rintamamiestalo on monimerkityksellinen arjen tila, joka mahdollistaa omaehtoisen, haastavan, mutta myös antoisan ja merkityksellisen, omaehtoisen elämäntavan toteuttamisen. Tilan merkityksiä tuotetaan päivittäin ottamalla tilaa haltuun aktiivisen toiminnan ja tietoisien asumiseen liittyvien ideologioiden työstämisen kautta. Taloa ja sen merkityksiä tuotetaan ja uusinnetaan myös keskustelemalla verkon välityksellä rintamamiestaloelämäntapaan liittyvistä teemoista. Sosiaalisen median mahdollistamien palveluiden avulla työstetään asumista ja elämäntapaa. Foorumeilla esitellään elämäntapaan liittyvää kuvastoa, jaetaan mielipiteitä, kokemuksia ja neuvoja sekä hyödynnetään ja tuotetaan eritasoisia asiantuntijapuhetta, jolle tyypillistä on omakohtaisiin kokemuksiin perustuva kokemusasiantuntijuus.</p>	
Asiasanat – Rintamamiestalo, elämäntapa, elämäntyö, merkitykset, Facebook	
Säilytyspaikka – Jyväskylän yliopiston digitaalinen julkaisuarkisto (JYX)	

Sisällys

1. Johdanto	1
1.1 Aikaisempi tutkimus ja keskustelu.....	5
1.2 Rintamamiestalo – ratkaisu jälleenrakennuskauden asutusongelmiin	8
2. Aineisto ja menetelmät.....	11
2.1 Kyselykaavake	12
2.2 Informantit	13
2.3 Kyselyllä saatujen vastausten arviointi	15
2.4 Aineistolähtöinen luokitteleva sisällönanalyysi.....	16
2.5 Analyysin luokittelujen muodostuminen	18
3. Rintamamiestalo 2010-luvulla – tutkimusnäkökulmia	19
3.1 Elämäntapa ja -tyyli	20
3.2 Rintamamiestalokoti elettyinä tilana ja paikkana.....	21
4. Analyysi	26
4.1 Aktiivinen omaehtoinen toiminta ja hidastaminen	26
4.1.1 Tekeminen.....	27
4.1.2 Hidastaminen ja leppoistaminen	33
4.2 Rintamamiestaloelämään liittyvät arvostukset ja asenteet.....	36
4.2.1 Arjessa toteutuvat talon mahdollistamat asiat.....	38
4.2.2 Menneen ajan ihannointi.....	45
4.2.3 Järkisyiden ja tosiasioiden tiedostaminen	50
4.3 Rintamamiestalo puhututtaa Facebookissa – Case Facebook.....	56
5. Johtopäätökset ja pohdinta	63
Lähteet.....	69
Liitteet	75

1. Johdanto

Sotien jälkeisenä jälleenrakennuskautena rakennettu rintamamiestalo on vuosikymmentenkin jälkeen monen omakotitaloasujan tai omakotiasumisesta haaveilevan unelma. Perinteisesti rintamamiestaloksi mielletään sodanjälkeiseen asunnontarpeeseen syntynyt puurakenteinen, puolitoistakerroksinen ja harjakattoinen talo, jonka asuintilat on sijoiteltu keskellä olevan savupiipun ympärille (ks. kuva 1, s. 5). Rintamamiestalo edustaa ajalleen tyypillisiä funktionalistisia ihanteita: toimivuutta ja käytännöllisyyttä. Rintamamiestalon tyyppimallistoja oli lukuisia, ja mallit muistuttivat paljolti toisiaan. Rintamamiestalat yleistyivät nopeasti, ja tämä talomalli säilyi parikymmentä vuotta maaseudun ja esikaupunkien käytetyimpänä uudisrakennustyyppinä. (Kahri & Pyykönen, 1984, 139–143) 2000-luvulla rintamamiestalon ympärille on kehkeytnyt ”buumi”, ja talotyyppin arvellaan olevan etenkin lapsiperheiden suosiossa. Sodanjälkeisillä taloilla on idyllinen maine ja kiinteistönvälittäjien mukaan niiden myynti on helppoa. (Rönty, 2016) Rintamamiestalat jakavat kuitenkin mielipiteitä: toisille ne edustavat takapajuisia aikoja ja asumisen ahtautta, toisille ne ovat viimeisiä oikeita taloja (Rinne & Jouhkimo, 2013, 8).

Lehdissä ja muussa mediassa käydään keskustelua uusien ja vanhojen talojen eduista ja haitoista. Usein esiin nousevat uudisrakentamisen haasteet, ja vastauksia etsitään suuntaamalla katse jo rakennettuihin, vuosikymmeniä pystyssä pysyneisiin ja edelleen tarkoituksensa täyttäviin rakennuksiin ja niiden ominaisuuksiin. Puolustuspuheita vanhojen rakennusten ja asuinalueiden säilyttämiseksi on luettavissa säännöllisin väliajoin erilaisten asiantuntijoiden kannanotoista.

Korjausrakentamiseen ja rakennusperinteeseen erikoistunut arkkitehti Pekka Saatsi toteaa 10.9.2016 *Maaseudun tulevaisuudessa*: ”Rintamamiestalo on oivallinen, hyvä ja järkevä asumisratkaisu.” (Laakso, 2016) vaikka myös vastakkaisia näkökulmia tuodaan esiin. Hannu Rinteen (Rinne & Jouhkimo, 2013, 8) mukaan ”Rintamamiestalo on todennäköisesti voimakkaimmin suomalaisia yhdistävä talokokemus.” Väittäjä sisältää oletuksen siitä, että rintamamiestalo on asujalleen ja suomalaiselle muutakin kuin vain

asuinrakennus. Rintamamiestalo yhdistää ja erottaa joukkoja niin julkisessa puheessa kuin asujiensakin keskuudessa.

Suomalainen yhteiskunta on jälleenrakennuskauden jälkeen muuttunut sodan leimaamasta agraariyhteiskunnasta koulutuksen ja teknologian esimerkkimaaksi. Uusia innovaatioita asumisen ympärille syntyy jatkuvasti, mutta siitä huolimatta rintamamiestalo puhututtaa yhä. Rintamamiestaloihin hakeudutaan asumaan, vaikka kehittyneempiä asumisvaihtoehtoja olisi tarjolla. Teknologian kehityksen myötä verkon mahdollistamat palvelut ovat tulleet osaksi erilaisia ilmiöitä. Myös rintamamiestalossa asuminen ja eläminen ovat aiheita, joista keskustellaan verkossa. Aiheeseen liittyvistä käytännöistä, arvoista ja valinnoista keskustellaan aktiivisesti internetin mahdollistamilla foorumeilla, joista keskeisiä ovat yhteisöpalvelu Facebook, *www.rintamamiestalo.fi* -portaali ja lukuisat rintamamiestaloa käsittelevät, mutta eri teemojen kautta aihetta lähestyvät blogit. Rintamamiestaloelämä on esillä myös muissa sosiaalisen median palveluissa kuten Instagramissa ja Pinterestissä.

Tässä tutkielmassa keskeiseksi nousee yhteisöpalvelu Facebook, joka uudenaikaisena keskustelualustana antaa erinomaiset mahdollisuudet samoista aihealueista kiinnostuneiden henkilöiden löytää toisensa ja keskustella ryhmän jäseniä koskettavista asumiseen ja elämäntapaan liittyvistä aiheista. Foorumeilla jaetaan kokemuksia, pohditaan erilaisia valintoja, saadaan vertaistukea, vinkkejä ja jopa asiantuntija-apua. Rintamamiestaloista keskustellaan Facebookissa useissa ryhmissä, joita ovat *Pelastetaan vanhat talot*, *Rintamamiestalo* ja hieman hiljaisempi ryhmä *Rintamamiestalo Keski-Suomi*. Vuonna 2017 aiheen ympärille on muodostunut muutamia muitakin ryhmiä, jotka keskittyvät erityisesti rintamamiestalon remontointiin ja sisustukseen.

Maisterintutkielman suunnittelua aloitellessani harkitsin vuonna 1959 rakennetun talon ostamista. Talo sijaitsee samalla kylällä, jossa asuu sukulaisiani, ja jossa olen viettänyt lapsuuteni. Mielenkiinnon kohdistuttua juuri rintamamiestaloon, oli taustalla ja perusteena muutakin kuin sopiva sijainti ja suhteellisen kohtuullinen hinta. Nämä syyt eivät olleet minulle tuolloin vielä selkeästi jäsentyneitä. Ostajana minulle oli selvää, että haluan vanhemman talon. Uusi talo ei ollut missään talonhankintaprojektin vaiheessa todellinen vaihtoehto, vaikka uusillekin taloille annettiin ”mahdollisuus” asunonäyttöjä kierrellessä ja järkevää valintaa syvällisesti pohdittaessa. Keskusteluryhmiä seurattuani totesin, että moni rintamamiestalossa asuva tai asumisesta haaveileva ajattelee samoin.

1950-luvulla rakennettu talo näyttäytyi minulle luotettavana vaihtoehtona; sellaisena, joka on tavallisen ihmisen ymmärrettävissä, kunnostettavissa ja maksettavissa. Keskustelufoorumeilla esiintyvä hokema ”jos se on pysynyt pystyssä tähänkin asti, miksei pysyisi jatkossakin” vakuutti minut. Toisaalta olin tietoinen siitä, että vanhemmassa talossa asuminen vaatii asujaltaan erityistä aktiivisuutta ja mielenkiintoa selvittää, miten taloa on mielekästä ylläpitää. Järkeilin kuitenkin, että omakotitalossa asuminen ei ole täysin vaivatonta, oli talo sitten uudempi tai vanhempi.

Ostopäätöstä pohtiessani päädyin hankkimaan valintani tueksi tietoa Facebookin ryhmistä, joissa aiheesta oli saatavilla paljon vaihtelevaa ja monitasoista informaatiota. Monella keskustelijalla tuntui olevan näkemys ja mielipide siihen, millaista elämä rintamamiestalossa on, ja mitä piirteitä siihen liittyy. Keskusteluja lukiessani huomasin, että käsite ”rintamamiestalo” kantaa monenlaisia vaihtelevia merkityksiä: eri ihmisille se tarkoittaa eri asioita. Jotkut teemoista ja käsityksistä toistuvat keskusteluissa selkeästi. Hannu Rinne kirjoittaa kirjassaan *Perinnemestarin rintamamiestalo*: ”Rintamamiestalo ei ole vain rakennus, se on elämäntapa.” (Rinne & Jouhkimo, 2013, 15). Tämä lausahdus nousee ajoittain esiin Facebookin keskusteluissa. Havainto innosti minua pohtimaan rintamamiestaloa ja siihen liittyvää elämäntapaa ja -tyyliä. Koska opiskelen Kulttuuriympäristön tutkimuksen koulutusohjelmassa (KUOMA), oletan ihmisten hakeutuvan elämäntilanteeseensa sopivaan ja arvojen mukaiseen mahdollisimman mielekkääseen asuinympäristöön. Sellaiseen, joka palvelee asujaa muillakin tasoilla kuin vain antamalla katon pään päälle ja suojan kylmyyttä vastaan. Asumisvalinnan taustalla olevat vaikuttimet kiinnostavat niin henkilökohtaisista kiinnostuksen kohteista käsin kuin ympäristön merkityksellistämisen prosessien ja aineettomien arvojen tunnistamisen näkökulmista pohdiskeltuna.

Tutkija Kirsi Heininen-Blomstedtin (2013, 27) mukaan ”kodin perustaminen vanhaan taloon on eksistentiaalinen, odotuksilla ja merkityksillä ladattu hanke”. Asuminen elämäntilanteena on yleensä vahvasti arvoväritteinen (Juntto, 2010, 21), ja usein asumisvalintoja tehdessä asujalla on mielikuva jostain tietynlaisesta elämäntyylistä, johon valinnoilla pyritään. Kuluttajanäkökulman mukaan asuminen ei enää tyydytä vain perustarpeita, vaan se nivoutuu entistä tiiviimmin elämäntapaan eli siihen, miten yksilö ilmaisee itseään eri toimintojen, hankintojen, uskomusten ja identiteetin kautta sekä millaisia valintoja hän näistä lähtökohdista tekee. (Juntto, 2010, 66) Pääaineeni nykykulttuurin tutkimuksen näkökulmasta mielenkiintoa herättää myös se, millaisia

elämäntapaan ja tyyliin liittyviä piirteitä tähän asumistapaan nykypäivänä liittyy ja miten henkilöt, jotka valitsevat asumismuodokseen vanhahkon rakennuksen, hyödyntävät uudenaikaisia, digitalisaation mahdollistamia palveluita asumisen ja elämäntavan toteuttamisessa ja ilmentämisessä.

Tutkielmassani pureudun rintamamiestalon liittyvään elämäntyyliin ja -tapaan 2010-luvulla. Tutkielmani lähtökohtana ovat Facebookin rintamamiestaloa käsittelevissä ryhmissä tekemäni havainnot, joiden pohjalta olen saanut käsityksen pääteemoista, joista erityisesti Facebookin *Rintamamiestalo*-ryhmässä keskustellaan. Havaintojen pohjalta olen alustavaksi taustatiedoksi koonnut teemoja, joiden kautta on mahdollista ymmärtää, mikä rintamamiestaloryhmissä puhuttaa. Tarkempaa analyysiä varten rekrytoin Facebookin rintamamiestaloa sivuavista ryhmistä informanteja vastaamaan puolistrukturoituun kyselyyn.

Tutkielmani pääkysymys on, *millaisena rintamamiestaloelämä nähdään 2010-luvulla*. Alakysymyksiä ovat:

- 1. Mitä rintamamiestalossa eläminen merkitsee vastaajalle?*
- 2. Minkälaisia elämäntyyliä ja elämäntapavalintoja rintamamiestalossa asumiseen liittyy?*
- 3. Miten, miksi ja mihin tarkoitukseen rintamamiestaloissa asuvat tai asumisesta haaveilevat käyttävät aihetta sivuavia sosiaalisen median foorumeita?*

KUVA 1: Punainen tupa ja perunamaa. Suomalainen idylli asumisunelmana. Birgit Hiironen 8.7.2014.

1.1 Aikaisempi tutkimus ja keskustelu

Rintamamiestaloa on käsitelty tai siihen on viitattu useissa tutkimuksissa, joista uusimpiin kuuluu vuonna 2013 valmistunut Kirsi Heininen-Blomstedtin taidehistorian väitöskirja *Jälleenrakennuskauden tyypitaloalue: paikan merkitys ja täydennysrakentaminen*. Väitöskirja käsittelee sodanaikaisten ja -jälkeisten tyypitalojen kulttuurisia ja subjektiivisia merkityksiä tyypitalomiljöiden täydennysrakentamisen näkökulmasta. Tutkimuksessa selvitetään, mitä paikan luonteeseen, historialliseen kertovuuteen ja vetovoiman säilymiseen liittyviä ominaisuuksia tulisi huomioida täydennysrakentamista suunniteltaessa ja toteuttaessa. Heininen-Blomstedt esittää, että välittömän kehollisen kokemuksen kautta asukas voi

olla aktiivinen toimija ja suhteessa ympäristöönsä, mikä on merkityksellistä yhä tiivistyvässä kaupunkiympäristössä. Kypsät asuinalueet antavat tähän mahdollisuuden ja toimivat keitainä kaupunkilaisille.

Kirsi Saarikankaan taidehistorian väitöskirja *Model Houses for Model Families Gender, Ideology and the Modern Dwelling. The Type-Planned Houses of the 1940s in Finland* (1993) (Saarikangas ym., 1993) on jälleenrakennuskauden tyyppitaloja käsittelevä tutkimus, jossa Saarikangas korostaa ideologisia tavoitteita materiaalien rajoitteiden sijaan ja tarkastelee tyyppitalon idiomia tilanjärjestelyinä, joka heijastaa sukupuoliroolitettua ydinperhekäsitystä ja vahvistaa sukupuolirooleja. Saarikangas toteaa, että tyyppitalon tilallinen kolmiyhteys keittiö, olohuone ja makuuhuone polarisoi sukupuolet toisistaan. Naiselle koti määrittyy hoiva- ja kotityön suorittamisen paikkana, samalla miehen toimikenttä laajentuu kodin ulkopuolelle.

Pirkko Luoman nykykulttuurin tutkimuksen väitöskirjatyö vuodelta 2007 *Tämä paikka. Kertomus maaseudulla 1950-luvulla rakennetusta talosta sanoin ja kuvin* pohtii, mitä omaelämäkerta ja päiväkirja sekä valokuvat kertovat 1950-luvun talosta ja sen elämästä eri vuosikymmeninä, ja mitä ne eivät kerro kohteesta. Tutkimus perustuu tutkijan isän kirjoittamaan julkaisemattomaan elämäkertaan, ja on yksityinen sekä samalla yleinen kertomus paikasta. Vaikka tutkimuksessa on kyse henkilökohtaisista kokemuksista, teksti herättänee myös lukijassa omia muistoja. Näillä kokemuksilla on yhteys myös muiden ihmisten kokemuksiin. (Luoma, 2007, 8) Omassa tutkielmassani on myös kyse vastauksista ja kokemuksista, jotka ovat tutkittaville henkilökohtaisia. Kyseisistä kokemuksista voi kuitenkin päätellä jotain, joka peilattuna laajempaan mittakaavaan voi kertoa keskeistä tästä ajasta ja siihen liittyvistä laajemmistakin teemoista. Saarikankaan ja Luoman väitöskirjatyöt antavat hyödyllistä taustaa siihen, millaista rintamamiestaloelämä on ollut ennen, ja millaista se mahdollisesti on nyt.

Jani Rousku on tehnyt vuonna 2014 pro gradu -tutkielman puutaloasumisesta työssään *Olen aina halunnut asua täällä. Suomalainen vanha puutalo asumisunelmien kohteena, lohduttajana ja minuuden peilinä 1967–2013*. Tutkielmassa käsitellään vanhoja suomalaisia puutaloja sekä niiden asukkaiden tapaa kuvata puutaloelämäänsä kuuden vuosikymmenen aikana. Työn lähdemateriaalina on käytetty *Avotakka*-sisustuslehden kotiesittelyjä vuosilta 1967–2013. Työssä käsitellään yleisesti puutaloja, jolloin omassa tutkielmassani keskeinen rintamamiestalo on ainoastaan yksi talotyypeistä lukuisten muiden puutalotyyppeiden rinnalla. Tutkielman mukaan puutaloon haluamisen luonne

muuttuu täysin tarkastellun ajanjakson aikana. Taloudellisesta ja harkitusta korjausaihion hankinnasta siirrytään tilanteeseen, jossa puutalo on saatava kunnosta riippumatta. Talon ostaminen koetaan kohtalon täyttymisenä ja reaktiona laajempaan elämäntyyliin murrokseen, jonka tuloksena kaivataan elpymistä nostalgisessa puutalomiljöössä. Rousku toteaa *Avotakan* haastattelujen olevan kertomuksia yhteisöllisistä ja luonnonläheisistä keskiluokkaisista puutaloasukkaista, joille pehmeät arvot ovat tärkeitä. Tällöin puutaloelämä toimii itsehoitona muun elämän aiheuttamaan ahdistukseen, joka johtuu oman elämän subjektiivisuuden katoamisesta. Lehtien kotiesittelyt korostavat puutaloasukkaiden olevan erilaisia kuin ”standardinmukaiseen kerrostaloelämään tuomittu kertomusten yleisö”. Puutaloelämä tarjoaa pahoilta asioilta suojaavan elinympäristön, joka mahdollistaa merkityksellisyyden kokemukseen, elämäntyylin hallinnan tunteen ja onnellisuuden. (Rousku, 2014)

Rintamamiestaloa käsitellään usein lehdissä, joskin näkökulma on usein rakennusteknisesti painottunut. Rintamamiestalon rakennusteknisistä ominaisuuksista ja rintamamiestalon seuraajasta, eli K3-talosta, on lehdissä kirjoitettu jonkin verran. Muun muassa sanomalehti *Ilkassa* 14.10.2016 kerrotaan *Suomen Kulttuurirahaston* ja pohjalaisten rakennusalan opettajien ja opiskelijoiden yhteistyönä toteuttamasta hankkeesta, jonka lopputuloksena on valmistunut kaksi taloa. Hankkeen puitteissa tilattiin kahdeksalta pohjoismaiselta arkkitehdiltä suunnitelmat, joilla haluttiin toteuttaa kauniita, kestäviä ja kohtuuhintaisia taloja. Näissä taloissa on useita rintamamiestalolle tyypillisiä ratkaisuja kuten painovoimainen ilmanvaihto. Tyypitalon tapaan K3-talon mallisto on ilman korvausta vapaasti käytettävissä. Hankkeen tavoitteena on ratkaista ongelmia, joita rakentamisessa on viime vuosikymmeninä ollut, ja etsiä tervettä ja kestävää taloa energiatehokkuuden vaatimukset huomioiden. Suomalainen Kero-hirsitalot on suunnitellut Suomi 100 -juhlamallin *Kero*-rintamamiestalon, joka toteutukseltaan ja ulkoasultaan pyrkii olemaan mahdollisimman lähellä alkuperäisenkaltaista toteutusta. (Rintamamiestalo - SUOMI 100 JUHLAMALLI.) Vastakkainen rintamamiestalon erinomaisuutta vastustava näkökulma löytyy *Iltasanomissa* 24.7.2011 julkaistusta artikkelista *Idyllikodeissa asuu sairasta väkeä*. Kirjoituksessa rintamamiestaloa kuvaillaan ”terveydelle vaaralliseksi kosteusloukuksi”. Tätä näkökulmaa edustavien asiantuntijoiden mukaan rintamamiestalo ei sovellu nykyaikaiseen, kosteutta tuottavaan elämäntyyliin, ja muutoskohteena tämä talotyyppi on haastava.

Tutkielmassani keskityn rintamamiestaloksi yleisesti ymmärrettyyn talotyyppiin ja siihen, millaisena elämä näissä taloissa nähdään nykypäivänä. Työn fokus on tässä ajassa ja todellisuudessa, joka yhteiskunnassamme tällä hetkellä vallitsee. Tehtävänäni on tuoda tutkimuskentälle tuore näkökulma siitä, millaiseksi rintamamiestalossa asuvat, pääosin työikäiset asukkaat itse kuvailevat elämäntapaansa 2010-luvulla. Sosiaalisen median konteksti tuo kuuluville sellaisten asukkaiden äänen, jotka ovat päätyneet asumaan vanhaan taloon, mutta joilla on valmiuksia yhdistää tälle ajalle tyypillisiä digitaalisia palveluita asumisensa arkeen samalla ylläpitäen ja edesauttaen asumistaan verkkoteknologian mahdollistamin keinoin.

1.2 Rintamamiestalo – ratkaisu jälleenrakennuskauden asutusongelmiin

Tutkielman tavoitteena on selvittää rintamamiestaloelämäntapaan liittyviä piirteitä 2010-luvulla ja tarkastella ilmiötä myös sosiaalisen median kontekstissa. Tätä ennen on kuitenkin syytä selvittää, mikä rintamamiestalo oikein on; mitä tarkoitusta varten ja mihin yhteiskunnalliseen tilanteeseen tämä talotyyppi on alun alkaen rakennettu. Taustoitukseksi esittelen jälleenrakennuskauden vaiheet ja käyn lyhyesti läpi talotyypit, joista keskusteluissa usein rintamamiestalon puhutaan. Lisäksi määrittelen, mitä termi 'rintamamiestalo' tässä tutkielmassa tarkoittaa.

Rintamamiestalosta puhuttaessa käytetään usein täsmällisempää ilmaisua *jälleenrakennuskauden tyypitalo*. Suomen asuttamisessa ja jälleenrakentamisessa, johon tämä talomalli viittaa, katsotaan olevan kolme vaihetta. Talvisodan alueluovutusten ja pommitusten vuoksi menetettiin yli 110 000 rakennusta. Yli 400 000 evakkoa tarvitsi kotia, ja avuksi tilanteeseen säädettiin pika-asutuslaki. Tämän lain voimalla maaseudulle perustettiin pientiloja ja taajamiin asuinalueita. (Rinne & Jouhkimo, 2013, 16) Jatkosodan aikana Karjalaan palanneet evakot kunnostivat noin 15 000 pientilaa, mutta välirauhansopimuksen astuttua 19.9.1944 voimaan Karjalan kannas, Petsamo ja Porkkala piti kuitenkin tyhjentää. (mt. 17) Myös Pohjois-Suomessa käyty sota saksalaisia vastaan aiheutti valtavan pakolaistulvan, jolloin lähes 450 000 suomalaista oli ilman kotia. (Särkinen, 2005, 3) Karjalassa maata omistaneen siirtoväen, joka oli oikeutettu maaomistukseen Suomessa, uudelleenasuttaminen saatiin valmiiksi vuoteen 1949 mennessä. Suuri osa rintamamiehistä joutui odottamaan tonttiaan 1950-

luvulle saakka, ja viimeiset rintamasotilaat asutettiin vasta 1960-luvun puolivälissä. (Lampi, 2007, 65)

Jälleenrakentaminen käynnistyi sotien jälkeen viranomaisten ja useiden järjestöjen jo sota-aikana tekemän standardisointityön ja tyyppiipiirustusten viitoittamana. (Lampi, 2007, 53) Näiden tyyppiipiirustusten mukaisesti rakennettiin useimmiten puolitoistakerroksinen, puurakenteinen ja harjakattoinen omakotitalo, jossa rakennuksen keskellä olevan yhden savupiipun ympärille on sijoitettu kaikki asuintilat. Alakerran tiloihin kuuluivat usein eteinen, kaksi huonetta ja keittiö. Malleja tosin oli monenlaisia. Yläkerta oli suunniteltu niin, että se voitaisiin ottaa asuinkäyttöön myöhemmin. Usein talossa oli myös kellarikerros. Talossa käytettiin puurakennetta, jossa kantavana rakenteena oli laudasta naulaamalla koottu kehikko. Eristyksenä käytettiin muun muassa sahanpuruja ja vuorauksena laudoitusta. Malli oli kohtalaisen helposti rakennettavissa ilman erikoisvälineitä ja kirvesmiehen taitoja.

Suomessa arvioidaan olevan lähes 300 000 rintamamiestalon piirustuksilla tehtyä omakotitaloa tai maatilän päärakennusta. (*Rintamamiestalo : Rakentajien muistikuvia* 2006, 103) Rintamamiestalo käsitteenä ei kuitenkaan ole nykypäivänä yksiselitteinen. Arkipuheessa kuulee rintamamiestaloksi kutsuttavan tiettyjä yhteisiä piirteitä sisältäviä taloja, joiden rakennusaika sijoittuu useimmiten sodanjälkeiseen aikaan, ja jotka ovat kaksikerroksisia ja harjakattoisia. Käsite rintamamiestalo on laajentunut joissain yhteyksissä täysin pois alkuperäisestä sotaan ja jälleenrakennuskauteen liittyvästä yhteydestään. Esimerkiksi Facebookissa on tuotu nähtäville *uuden* rintamamiestaloksi kutsutun pientalon rakentamista käsitteleviä keskustelunaloituksia, ja onpa vastaan tullut myös blogi nimellä *Rintamanaistalo*. Keskustelufoorumeilla käydään säännöllisin väliajoin kiistoja siitä, mikä on rintamamiestalo, tyyppitalo, asevelitalo tai ruotsalaistalo, ja onko joku talo jotakin näistä vai kenties jotain aivan muuta. Nähtäville tuodaan kuvia ”perusmallista” poikkeavista rintamamiestaloista, jotka kuitenkin täyttävät rintamamiestalon määritelmän mukaiset, yleisesti hyväksytyt piirteet. Tämä polveileva keskustelu tuo mielenkiintoisia sävyjä siihen, miten kyseisten talojen asukkaat ymmärtävät tämän talotyypin, miten käsitteet ajan myötä muuttuvat, ja millä tavoin niihin sisällytetään erilaisia arvoja ja merkityksiä. Joillekin keskustelijoille aihe on hyvin arka, ja käsitteen käyttöä ”väärässä” yhteydessä pidetään suorastaan loukkaavana. Täsmennystä ja termien oikeaa käyttöä toivotaan tarkistettavan ajoittain, ja termien väärästä käytöstä huomautetaan keskusteluryhmissä paikoin kärkkäästi.

Seuraavassa kappaleessa kuvailen yleisimmät talotyypit, joista rintamamiestaloasiayhteydessä keskustellaan.

Tyypitalo tarkoittaa omakotitalomallia, jonka suunnitelmat ovat vapaasti kaikkien talonrakentajien käytössä. Tämän päivän pakettitalot eivät ole tyypitaloja, sillä rakennuspiirustukset ja ohjeet eivät ole vastikkeettomasti käytettävissä. Tyypitalon suunnitelmat sisältävät piirustukset, työselityksen ja ainemenekkiselvityksen, jotta hukkamateriaalin syntyminen jäisi mahdollisimman pieneksi. *Asevelitaloja* syntyi, kun jatkosodan aikana haluttiin takaisin vallatun Karjalan alueelle nopeasti rakennettava talotyyppi. Asevelitalo oli arkkitehtien valtakunnallisen talkoojärjestön ensimmäinen malli. Talo oli hirsirakenteinen omakotitalo, jossa oli poikkeuksena muista ajan tyypitaloista itäsuomalaisen rakennustavan piirteitä. Rintamajoukoille jaettiin 9 000 kpl piirustuksia. Sotilaat kokosivat lomapalkalla hirsikehikot, jotka toimitettiin rakennuspaikoille valmiina perustuksille asennettavaksi. Taloja valmistettiin runsaat tuhat kappaletta. (Tuuri, 1998, 23) Lisäksi tehtiin muita asevelitalotyyppejä ja kunnostettiin olemassa olevia rakennuksia, niin että kaikkiaan sotilaat ehtivät rakentaa Karjalaan välirauhan ja jatkosodan aikana 15 000 taloa.

Rintamamiestaloista puhuttaessa esiin nousee myös ilmaisu *ruotsalaistalo*. Syksyllä 1940 Suomi sai 2 000 koottavaa puista omakotitaloa talvisodan jälkeiseen jälleenrakentamiseen tarkoitetun kansalaiskeräyksen tuottona Ruotsista. Näitä taloja kutsutaan ”ruotsalaistaloiksi”. Talot suunniteltiin Suomessa, mutta työpiirustukset tehtiin Ruotsissa paikallisten standardien mukaisesti. Ruotsalaistaloja oli neljää tyyppiä: kaksi maaseudulle ja kaksi kaupunkiin. Taloja pystytettiin eri puolelle Suomea 75 kunnan alueelle. Osa maaseututyypisistä taloista sijoitettiin kaupunkiin, koska Suomen maaseutu ei pystynyt ottamaan kaikkia niitä vastaan. (Tuuri, 1998, 21)

Virallisesti rintamamiestaloja ovat siis talot, jotka syntyivät valtion lainoittamille tonteille vuoden 1945 maanhankintalain nojalla. Lainan saamisen ehtona oli yleensä se, että rakentaminen tapahtui tyypipiirustuksiin pohjautuen. (Kummala, 2005, 32) Tätä ajatusta on nähdäkseni syytä kyseenalaistaa ja antaa tilaa termien uudelleenmuotoutumiselle. Tässä tutkielmassa käsite *rintamamiestalo* tarkoittaa niitä kaikkia talotyyppejä, jotka verkkokeskusteluissa ja sosiaalisen median ryhmissä mielletään rintamamiestaloksi. Keskusteluihin ja ryhmiin pääsyn edellytyksenä ei myöskään ole vaatimus todistaa talonsa olevan virallisesti ”rintamamiestalo”. Aiheesta keskustelevat voivat asua aivan jossain muussa asunnossa, kuin rintamamiestalossa.

Monet talojen omistajista eivät välttämättä edes tiedä talonsa virallista nimitystä tai yleistä määritelmää. Rintamamiestaloa käsitteleviin ryhmiin ja aihetta käsitteleviin keskusteluihin osallistuvilla on kuitenkin jonkinlainen käsitys ja mielikuva siitä, mikä on rintamamiestalo. Tutkijana koen näiden keskustelijoiden – riippumatta siitä, mikä heidän keskustelemansa talotyyppi virallisesti on – kommentteillaan ja kannanotoillaan tukevan sateenvarjokäsitteen ”rintamamiestalo” arvon- ja merkityksenmuodostusta. Käydyt keskustelut antavat viitteitä siihen, mitä rintamamiestalo 2010-luvullakin puhuttavana ilmiönä merkitsee.

2. Aineisto ja menetelmät

Tutkielman taustatietona ja lähtökohtana ovat tutkijan tekemät havainnot aiheista, jotka toistuvat rintamamiestaloelämää käsittelevissä Facebook-ryhmissä. Keskusteluryhmissä tapahtuvien keskustelualoitusten ja -ketjujen sekä muiden julkaisuiden pääsisällöt on löyhästi kuvailtu kappaleessa ”Rintamamiestalo puhuttaa sosiaalisessa mediassa – Case Facebook”, jotta on mahdollista ymmärtää, mistä keskusteluryhmissä on kyse: mistä rintamamiestaloaiheeseen liittyvistä teemoista ryhmissä keskustellaan ja millaisia painotuksia keskusteluissa ilmenee.

Tutkielman analyysiaineisto on kerätty puolistrukturoidun kyselyn avulla informanteiksi vapaaehtoisesti ilmoittautuneilta henkilöiltä. Tutkielman suunnitteluvaiheessa selvitin mahdollisuuksia tutkia Facebookin suljettujen ryhmien keskusteluketjuja ja niissä esiin nousevia teemoja ja arvotuksia, mutta tästä ajatuksesta luovuin jo prosessin alkuvaiheessa. Informatiivisimmat keskusteluketjut sisältävät kommentteja sadoilta keskustelijoilta. Kommenttien tutkimuskäyttöön liittyvien lupien saaminen jokaiselta keskustelijalta erikseen olisi ollut miltei mahdotonta.

Aineistonkeruu toteutui Facebook-yhteisöpalvelun ulkopuolella. Menettelyn tavoitteena oli varmistua siitä, että tutkielmaan liittyvät keskustelut ja aineistonkeruu irtaantuvat Facebook-yhteydestä, ja aineisto siirtyy yksityisen sähköpostin välityksellä informantilta tutkijalle. Facebookin käyttöehdot saattavat muuttua nopeasti, joten katsoin mielekkääksi irrottaa tutkimusprosessin Facebook-yhteydestä. Näin oli

mahdollista varmistaa, ettei myöhemmin muodostu haasteita tai epäselvyyksiä aineiston omistusoikeuksien suhteen.

2.1 Kyselykaavake

Aineisto on kerätty puolistrukturoidun kyselyn avulla (Liite 1). Kaavakkeen alkuosassa kuvailin tutkielman pääteemat ja totesin, että vastaamalla tähän kyselyyn vastaaja luovuttaa tutkimuksen tekijälle oikeudet käyttää kyselyllä saatavaa aineistoa tutkimuskäyttöön, ja että aineistosta saatavia suoria sitaatteja saatetaan käyttää valmiissa tutkielmassa. Tutkimusetiikan perusteisiin kuuluu, että tutkittavalle taataan mahdollisuus säilyttää anonyymiteetti valmiissa tutkimuksessa (Mäkinen, 2006, 114). Varmistin informanteille myös sen, ettei tutkittavien nimiä mainita sitaattien yhteydessä, ja että vastauksiin viitataan anonyymisti, henkilötiedot käsitellään luottamuksellisesti eikä niitä luovuteta kolmansille osapuolille. Tutkimuksen kannalta oleellisten tietojen kerääminen helpottuu, kun tieto henkilöllisyyden salaamisesta on tehty selväksi tutkittaville (mt. 114).

Tieteellisen kyselyn onnistuminen edellyttää, että tutkija osaa ottaa laaja-alaisesti huomioon vastaajien ajan, halun ja taidot vastata kyselyyn. (KvantiMOTV.) Kyselyn laatimisen tavoitteena oli muotoilla helppo ja selkeä kaavake, joka ei sisällä liikaa kysymyksiä, ja joiden avoimet kysymykset ovat vastaamaan houkuttelevia eivätkä liian kahlitsevia. Koska aihe puhututtaa Facebookin ryhmissä paljonkin ja havaittavissa on pitkiä pohdintoja rintamamiestaloaiheesta, oli kysymyksiin odotettavissa suhteellisen kattavia vastauksia. Henkilön, joka ilmoittautuu vapaaehtoisesti vastaamaan kysymyksiin, voi odottaa olevan kiinnostunut vastaamisesta ja aihe-alueesta.

Kaavakkeen varsinainen kyselyosa muodostui kahdesta osiosta. Taustatiedot-osiossa kartoitettiin vastaajan ikää ja sukupuolta sekä sitä, asuuko vastaaja rintamamiestalossa tai suunnittelee muuttoja sellaiseen. Lisäksi kaavakkeessa pyydettiin vastaajaa kuvailemaan asumistaan tai taloaan muutamalla sanalla. Kyselyssä kartoitettiin myös vastaajan sosiaalisen median käyttöä ja tiedusteltiin lupaa esittää mahdollisia

tarkentavia lisäkysymyksiä. Varsinaisessa tutkimuskysymysosiossa kysyttiin seuraavat kysymykset:

1. *Mitä rintamamiestalossa asuminen sinulle merkitsee?*
2. *Liittykö rintamamiestalossa asumiseen mielestäsi jokin erityinen elämäntyyli tai elämäntapa? Jos, niin miten kuvailisit tätä elämäntapaa?*
3. *Millaisia tietoisia valintoja olet tehnyt päättäessäsi asettua asumaan juuri rintamamiestaloon?*
4. *Kuvaile sosiaalisen median käyttöä asumiseesi liittyen. Mitä kanavia käytät, mihin tarkoitukseen ja miksi?*

2.2 Informantit

Laadullisessa tutkimuksessa on tärkeää, että henkilöt, joilta tietoa kerätään, tietävät tutkittavasta ilmiöstä mahdollisimman paljon tai heillä on kokemusta asiasta (Tuomi & Sarajarvi, 2009, 85). Aihetta käsittelevissä ja sivuavissa keskusteluryhmissä on paljon aktiivisia, rintamamiestaloa kiinnostuneita osallistujia, jotka käyttävät ryhmien mahdollisuuksia omiin moninaisiin tarkoituksiinsa. Ryhmien keskusteluja havainnoidessa voi todeta, että moni keskusteluihin osallistuneista kokee aiheen mielenkiintoiseksi ja mielekkääksi, ja haluaa kirjoittamalla käsitellä aihetta avoimesti. Tämän taustatiedon pohjalta oli perusteltua lähteä etsimään kyselyyn vastaajia juuri Facebookin ryhmistä.

Facebookin suljetut ryhmät, joista informantteja etsin, olivat nimeltään *Rintamamiestalo*, *Rintamamiestalon remontointi*, *Sisustetaan vanhoja taloja* ja *Pelastetaan vanhojen talojen omistajat*. Kokemukseeni perustuen arvelin, että näistä ryhmistä saattaisi löytyä innokkaita vastaajia. Laitoin ryhmien ”seinille” ilmoituksen, jossa kuvailin lyhyesti tutkielman aiheen ja pyysin halukkaita vastaajia ottamaan yhteyttä minuun joko yksityisellä viestillä Facebookin kautta tai sähköpostitse. Yhteyttä ottaneilta henkilöiltä pyysin sähköpostiosoitteen, johon lähetin kyselykaavakkeen täyttämisen- ja palautusohjeineen.

Vapaaehtoisia kyselyyn vastaajia ilmoittautui nelisenkymmentä. Moni vastaajista kirjoitti omasta asumistilanteestaan jo siinä vaiheessa, kun vasta tiedusteltiin sähköpostiosoitetta virallisen kyselykaavakkeen lähettämistä varten. Ilmoittautuneiden joukossa oli myös henkilö, joka halusi myydä talonsa tutkielman tekijälle, koska koki tutkielman tekijän olevan henkilö joka ”arvostaa rintamamiestaloja”. Vastaamishalukkuus kyselyyn vaikutti tässä vaiheessa olevan huomattava.

Lähetin kyselykaavakkeen vastaajille tammikuun 2017 lopussa. Täytettyjä kaavakkeita palautui vähitellen, mutta vastaamisaikaa täytyi pidentää riittävän vastausmäärän saamiseksi. Osa alkuvaiheessa hyvin innokkaina esiintyneistä vastaajista jätti lopulta vastaamatta tai vastaukset olivat epätäydellisiä tai täydennyspyynnöstä huolimatta täydennyksiä ei saatu. Lopulta asianmukaisia ja informatiivisia vastauksia palautui 25 kappaletta. Tavoitteenani ei ollut saada mahdollisimman paljon vastauksia, vaan tietoja henkilöiltä, joilla on sanottavaa tutkielman kannalta merkityksellisiin asioihin. On mahdollista, että kysymysten lähettäminen sähköpostin liitteenä, pyyntö vastata suoraan liitteessä olevaan dokumenttiin, tallentaa ja lähettää takaisin tutkielman tekijälle, oli joillekin liian vaivalloista. Kysymyksiin vastaaminen vaati aktiivista pohdintaa sekä omien arvostusten, elämän ja valintojen pohdintaa. Jos tällaiseen ei ole halukas käyttämään aikaa tai ei ole kiinnostusta jäsenellä ajatuksiaan, saattaa vastaaminen näyttäytyä liian haastavana. Päämääränä oli kuitenkin tavoittaa henkilöitä, joilla on sanottavaa tutkielman kannalta merkityksellisistä asioista. Tällä tavalla joukosta karsiutuivat kenties sellaiset vastaajat, joille kysymyksiin vastaaminen tai tietotekniikan käyttö oli liian haastavaa tai vaivalloista.

Kyselyyn vastanneista 25 henkilöistä 22 oli iältään 28–61-vuotiaita naisia. Suurin osa vastaajista sijoittuu ikäjakaumalle 30–40 vuotta. Vastaajista kolme oli miehiä ja heidän ikänsä oli välillä 45–48 vuotta. Vastauksista on havaittavissa informanttien asumisen olosuhteiden laaja kirjo, vaikka miltei kaikki asuivat talossa, joka tämän tutkielman puitteissa voidaan määritellä rintamamiestaloksi. Vastaajista löytyy täysin alkuperäiskuntoisessa talossa asuvia sekä alkuperäiskuntoiseen taloon muuttaneita, mutta perinteitä kunnioittaen taloan remontoineita henkilöitä. Vastaajiin kuuluu myös mittavia kunnostus- ja muutostöitä läpikäyneissä taloissa asuvia sekä remonttiaikeissa talon ostaneita henkilöitä. Osa vastaajista asuu omassa lapsuuskodissaan tai muuten

suvun omistuksessa sukupolvelta toiselle siirtyneessä talossa. Osalla informanteista on asumishistoriaa rintamamiestalossa kertynyt vähän aikaa, onpa yksi vastaajista vasta hiljattain sinetöinyt talokaupat, ja tulee muuttamaan taloonsa lähitulevaisuudessa. Vastakohtana tälle, on joidenkin vastaajien asumishistoria talossaan verrattain pitkä, useampia vuosikymmeniä. Eräs vastaajista ilmoitti asuvansa ja remontoivansa taloa myyntiaikeissa. Muutama vastaaja ei pidä rintamamiestaloa ”itseisarvona” kun taas osalle nimenomaan rintamamiestalo on ”se juttu”, eli talon pitää olla juuri jälleenrakennusajan puutalo tyypillisine piirteineen. Vastaajista löytyy henkilöitä, jotka asuvat taajamassa ”lähellä kaikkea” sekä yhtäläillä myös maaseudulla asuvia, jotka ovat asettuneet kauas palveluista, työpaikoista, sukulaisista ja ystävistä. Kummassakin tapauksessa valintaa kuvataan tietoisena, pohdittuna ratkaisuna. Lisäksi tutkimukseen osallistujien talot edustavat tyyliltään ja kooltaan hyvin erilaisia rintamamiestaloja: pienin asumuksista on kaikkiaan 65 m² ja suurin yli 200 m².

Tässä yhteydessä on todettava, että vuonna 2017 vastaajista yksikään ei ollut niin sanottuja ”alkuperäisasukkaita” eli henkilöitä, jotka olisivat itse olleet taloa rakentamassa. Tällaisia asukkaita on kuitenkin edelleen olemassa, ja heidän näkemyksensä ovat hyvin mielenkiintoisia. Mikäli näiden asujien mielipiteitä haluttaisiin saada selville, tutkimusasetelma muodostuisi erilaiseksi. Tapa etsiä informantit verkkoympäristöstä suuntaa tutkielmaa suuntaan, jossa henkilöllä on vaadittavat tietotekniset taidot ja kyky ilmaista itseään kirjoittamalla. Tässä tutkimusasetelmassa on harvinaista, että talossa ollaan niin sanotut ”toiset” asukkaat. Voi jopa todeta, että lausahdus ”olemme talon kolmannet asukkaat” kertoo asumismuodon olevan asujilleen pitkäaikainen ratkaisu, ja että aiemmatkin asukkaat ovat asuneet taloa kauan. Taloissa ei siis olla käyty vain ”kääntymässä”, vaan asuminen näissä taloissa nähdään pitkäaikaisena ja pysyvänä ratkaisuna.

2.3 Kyselyllä saatujen vastausten arviointi

Millaista kyselyllä saatu aineisto on laadultaan?

Aineisto on tutkielman laajuuteen nähden suhteellisen kattava. Vaikka kyselyyn vastaajia ovat hyvin erilaisia, tietynlaiset teemat ja aihealueet toistuvat vastauksista selkeästi. Kyselykaavakkeessa esitetyt kysymykset ovat toimineet niiltä odotetulla

tavalla. Vastaajat ovat innostuneet vastaamaan niin, että aineistosta on poimittavissa toistuvia teemoja ja ilmaisuja, joiden avulla päätelmiä on mahdollista tehdä.

Kysymysten tarkoitus oli innostaa vastaajia kirjoittamaan melko vapaasti aiheesta, ja se tavoite on täytynyt kiitettävästi. Yllättävää, mutta tyypillistä saaduille vastauksille on, että informantit eivät välttämättä vastaa johonkin tiettyyn kysymykseen täsmällisesti, mutta vastaus vastaakin johonkin muuhun kysymykseen, joka tutkielman kannalta on relevantti. Tästä syystä aineistoa on käsitelty kokonaisvaltaisesti yhtenä isona massana: Sen sijaan, että jokainen kysymys olisi käsitelty erillisenä osanaan, onkin tarkasteltu koko tekstimassaa yhtenä isona kokonaisuutena, josta nousee tiettyjä kategorioita ja niiden alakategorioita.

2.4 Aineistolähtöinen luokitteleva sisällönanalyysi

Tässä alaluvussa kuvailen käyttämäni metodia ja niitä menettelyjä, joita olen omassa työssäni käyttänyt. Perustelen tekemäni valinnat ja kuvailen, miksi päädyin toteutettuihin ratkaisuihin. Ymmärrän tutkimukseni menetelmällisenä kokonaisuutena, johon kuuluvat sekä tutkimusstrategian valinta, aineiston hankintamenetelmä, analyysimenetelmän valinta ja näiden valintojen noudattaminen. (Menetelmäpolkuja humanisteille) Metodi voidaan ymmärtää menetelmänä, tapana suorittaa järjestelmällisesti toimintoketju, jolla saavutetaan tavoiteltu tehtävä tai päämäärä. Metodi koostuu käytäntöjen ja sääntöjen yhdistelmästä, menettelytavoista, joiden avulla tutkija tuottaa havaintoja ja näiden havaintojen säännöistä.

Kvalitatiiviselle tutkimukselle tyypillistä on käyttää induktiivista analyysiä, jonka lähtökohtana ei ole teorian tai hypoteesien testaaminen, vaan aineiston monitahoinen ja yksityiskohtainen tarkastelu. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara, 2007, 160) Tämä lähtökohta on toiminut työni keskeisenä toimintaperiaatteena. Olen pyrkinyt ymmärtämään, mitä aineisto ja sieltä nousevat kokonaisuudet merkitsevät, millaista tietoa vastaukset antavat tutkittavasta ilmiöstä. Tämä tutkielma on empiiristä tutkimusta, jossa olennaista on, mitä aineistolta kysytään, kuinka kysytään ja missä tarkoituksessa.

Tutkielmani menetelmäksi valikoitui sisällönanalyysi. Sisällönanalyysi on perusmenetelmä, joka soveltuu tekstimuotoisen, runsaan aineiston analysointiin.

Menetelmä soveltuu pyrkimykseen kuvata dokumentteja sanallisesti. (Tuomi & Sarajarvi, 2009, 106) Sisällönanalyysi on perusteltu valinta sellaisessa tapauksessa, jossa kieli nähdään kommunikaation välineenä. Tarkastelun kohteena on kommunikaation sisältö. Sisällönanalyysin ja diskurssianalyysin erona on se, että sisällönanalyysi tarkastelee kommunikaatiota ”todellisuuden kuvana” ja diskurssianalyysi ”todellisuuden rakentamisena” (mt. 47). Sisällönanalyysissä aineistoa tarkastellaan eritellen, yhtäläisyyksiä ja eroja etsien sekä tiivistäen. Sisällönanalyysi on tekstianalyysiä, jossa tarkastellaan jo valmiiksi tekstimuotoisia tai aineistoja.

Tässä tutkielmassa tekstit ovat kyselyyn vastanneiden kirjallisia kuvauksia ajatuksistaan ja elämästään. Analyysin avulla pyritään muodostamaan tutkittavasta ilmiöstä tiivistetty kuvaus, joka kytkee tulokset ilmiötä koskevaan laajempaan kontekstiin ja aihetta koskeviin muihin tutkimustuloksiin (2009, 103). Tavoitteena on järjestellä aineisto tiiviiseen ja ymmärrettävään muotoon kadottamatta sen keskeistä informaatiota. (mt. 108) Tutkimuksen luotettavuutta arvioitaessa tutkijan tarkka selostus tutkimuksen etenemisestä on laadullisessa tutkimuksessa tärkeää. (Hirsjärvi ym., 2007, 227) Laadullisessa analyysissä tärkeäksi nousevat luokittelujen tekeminen, sen vaiheet, tarkkuus ja perustelut päätelmistä. (mt. 227–228) Seuraavassa kappaleessa kuvaan, kuinka analyysi käytännössä toteutettiin.

Aineistoon perehtyminen alkoi syventymällä perusteellisesti vastauksiin ja laatimalla muistiinpanoja aineistosta nousevista yksityiskohdista ja havainnoista. Analyysin tekninen vaihe alkoi aineiston alkuperäisilmaisujen eli suorien sitaattien pelkistämällä. Pelkistämässä voidaan erottaa kaksi eri vaihetta. Laadullisessa analyysissä aineistoa tarkastellaan aina ainoastaan tietystä teoreettis-metodologisesta näkökulmasta. Aineistoa tarkasteltaessa kiinnitetään huomiota vain siihen, mikä on kysymyksenasettelun kannalta olennaista, vaikka samassakin tutkimuksessa aineistoa voidaan tarkastella monesta näkökulmasta. Näin toimimalla analyysin kohteena oleva aineisto pelkistyy hieman hallittavammaksi määräksi erillisiä ”raakahavaintoja” (Alasuutari, 2011, 52). Keskeistä on, että aineistosta pyritään nostamaan esille tutkimuskysymyksiin nähden olennainen informaatio.

Kysyin aineistolta koko prosessin ajan tutkimusongelman mukaisia kysymyksiä. Näitä kysymyksiä olivat: Millaisia piirteitä rintamamiestaloelämäntapaan liittyy ja mitä rintamamiestaloelämä merkitsee vastaajalle? Ensin vastauksista tunnistettiin asiat, joista

tässä tutkimuksessa oltiin kiinnostuneita, ja näitä ilmaisevia lauseita pelkistettiin yksittäisiksi ilmaisuiksi. Tämän jälkeen pelkistetyt ilmaisut ryhmiteltiin yhtäläisten ilmaisujen joukoiksi. Sen jälkeen ilmauksista etsittiin samankaltaisuuksia ja erilaisuuksia, jonka jälkeen muodostettiin alaluokat. Samaa tarkoittavat ilmaisut yhdistettiin samaan kategoriaan (luokkaan), ja annettiin kategorialle sisältöä parhaiten kuvaava nimi. Kategorioiden muodostaminen on analyysin kriittinen vaihe, sillä tässä vaiheessa tutkija päättää tulkintansa mukaan, millä perusteella eri ilmaisut kuuluvat samaan tai eri kategoriaan. (Tuomi & Sarajarvi, 2009, 101)

Analyysyä jatketaan yhdistämällä samansisältöisiä alakategorioita toisiinsa ja muodostamalla yläkategorioita. Yläkategorioille annetaan puolestaan niiden sisältöä kuvaavat nimet. Lopulta kaikki yläkategoriat yhdistetään yhdeksi kaikkia kuvaavaksi kategoriaksi. Alakategorioiden, yläkategorioiden ja yhdistävien kategorioiden avulla vastataan tutkimusongelmiin. (mt. 101) Muodostettujen luokittelujen havainnollistamiseksi on tehty kaaviot, joista päätelmäketjun voi kokonaisuudessaan hahmottaa. Analyysissä on käytetty aineistosta suoraan poimittuja sitaatteja käsitellyn asiakokonaisuuden havainnollistamiseksi.

2.5 Analyysin luokittelujen muodostuminen

Analyysin pohjalta muodostui kaksi pääkokonaisuutta, joiden havainnollistamiseksi on laadittu kaaviokuvat aihekokonaisuuksia käsittelevien kappaleiden alkuun. Kokonaisuudet ovat syntyneet suorien sitaattien ja niistä muodostettujen pelkistettyjen ilmaisuiden ja niistä edelleen muodostuneiden alaluokkien sekä niiden yläluokkien kautta. Analyysi etenee siten, että luvussa 4.1 kuvataan aineistossa keskeisimmin esiin nouseva teema eli aktiivinen elämäntapa, joka kuitenkin sisältää pyrkimyksen hidastamiseen ja kohtuullistamiseen. Vaikka luvussa 4.1 näkyvät sisällöt voisivat osittain olla myös luvussa 4.2, on niillä kuitenkin erilainen painotus, jonka vuoksi jako on tehty kuvatulla tavalla. Erityisesti luvun 4.1 sisällöt ovat nousseet aineistosta esiin, ja vaikka luvun 4.2 *Arvostukset ja asenteet* -sisällöt ovat merkittäviä, eivät ne kuitenkaan ole aivan yhtä korostuneita kuin luvun 4.1 sisällöt.

3. Rintamamiestalo 2010-luvulla – tutkimusnäkökulmia

Tutkielmani tavoitteena on ymmärtää, millaisena rintamamiestaloelämä nähdään 2010-luvulla, ja tällöin tavoitteena on kerätä tietoa asumismuotoon liittyvästä elämäntavasta ja -tyylistä. Tässä työssä teoriaksi voidaan myös tulkita tutkielman viitekehys, joka muodostuu käsitteistä ja niiden välisistä merkityssuhteista. Viitekehyksessä kuvataan tutkielman keskeisiä käsitteitä ja niiden suhteita toisiinsa. (Tuomi & Sarajarvi, 2009, 18) Käsitteet nousevat tehdystä luokittelusta ja sieltä nousseista aihealueista. Tutkielman kannalta keskeisiä käsitteitä ovat *tila, elämäntapa ja -tyyli, koti sekä asuminen*. Näen tutkimukseni teoreettisen osuuden kehystävänä laajempuna kokonaisuutena, jonka sisälle analyysissä löytyneet teemat ja aihealueet sijoittuvat.

Aineistolähtöisen analyysin perusteella vastauksista on havaittavissa kaksi pääteemaa, joita ovat 1. *Aktiivinen omaehtoinen toiminta ja hidastaminen sekä* 2. *Rintamamiestaloelämään liittyvät arvostukset ja asenteet*.

Teemojen alla nousee esiin useita eri kokonaisuuksia, joita luvuissa 4.1 ja 4.2. Näitä alakokonaisuuksia ovat ryhmässä 1: *Tekeminen sekä Hidastaminen ja leppoistaminen*. Ryhmässä 2 alakokonaisuuksia olivat: *Ympäristön arvostus ja kunnioittaminen, rintamamiestalossa asumiseen liittyvät muut arvostukset ja tunnekokemukset, Menneen ajan ihannointi sekä järkisyiden ja hyväksyttävien tosiasioiden tiedostaminen*. Tässä kappaleessa hahmottelen tutkimuksen kontekstia. Selvennän käsitteitä, joita tutkielmassa käytetään ja sitä kautta pyrin ymmärtämään syvemmin aineistossa esiin nousevia kokonaisuuksia, hahmotellen ilmiötä ja sen merkityksiä laajemmassa mittakaavassa.

Asuminen tapahtuu tilassa ja paikassa, joka on asujalleen koti. Asumisvalintoihin vaikuttavat niin asukkaan tarpeet ja resurssit kuin asumisen tarjontakin. (Juntto, 2010, 9) Tila ja paikka luovat puitteet ja näyttämön elämäntyylille ja -tavalle. 2010-luvulla asumisvaihtoehtoja ja niihin liittyviä elämäntyylejä on runsaasti, joten rintamamiestalon valinta asumismuodoksi tapahtuu lukuisten muiden asumismuotojen joukosta, ja

elämäntapaa työstetään, merkityksellistetään ja esitetään sosiaalisessa mediassa. Seuraavassa käsitelen näitä kokonaisuuksia tarkemmin.

3.1 Elämäntapa ja -tyyli

Junton (2010) mukaan asuminen ei enää tyydytä vain perustarpeita, vaan se nivoutuu entistä tiiviimmin elämäntapaan eli siihen, miten yksilö ilmaisee itseään eri toimintojen, hankintojen, uskomusten ja identiteetin kautta sekä millaisia valintoja hän näistä lähtökohdista tekee. (Junto, 2010, 66) Tutkielmassa käytetään käsitteitä *elämäntyyli* ja *elämäntapa*. Nämä käsitteet ovat haastavia määritellä, koska niitä käytetään hyvin erilaisilla tavoilla erilaisissa yhteyksissä. Seuraavaksi määritelmää ja pohdintaa siitä, miten tässä työssä em. käsitteitä käytetään.

J. P. Roos (1988, 233–248) määrittelee elämäntavan: ”Elämäntapa on ihmisen elämää jäsentävä toimintalinja, jonka mahdollistavat sen hetkiset yhteiskunnalliset ja kulttuuriset olosuhteet. Se on nykyisten elämäntapamuotojen ja -asenteiden, tunteiden ja käyttäytymistäipumusten muodostama organisoitunut kokonaisuus, joka jäsentyy ja muotoutuu aikaisemman elämänhistorian ja elinolojen kautta.” Sosiologian näkökulmasta katsottuna elämäntapa on arkielämän tapahtumasarja merkityksineen ja pyrkimyksineen, ja siihen vaikuttavat arvot, asenteet ja elämäntavakatsomus. (Ahponen & Järvelä, 1983, 9) Elämäntapaa voidaan tarkastella sekä yhteiskunnallisen tason että yksilötason käsitteenä. Tarkastelun yleisyydestä ja näkökulmasta riippuen voidaan olla kiinnostuneita yksilön, perheen, sosiaalisen ryhmän, luokan tai yhteiskunnan elämäntavasta. Elämäntapa voidaan nähdä yhteiskunnan rakenteisiin perustuvana makrotason käsitteenä mutta toisaalta myös subjektin merkitystä korostavana mikrotason käsitteenä. (Roos, 1988, 12)

Elämäntapaa pohdittaessa oleellista on olla tietoinen vallitsevista kulttuurisista ja yhteiskunnallisista olosuhteista, sillä ”elämäntapa on kulttuurin puitteissa mahdollinen elämän jäsentämisen tapa”. Elämäntapa ilmentää kulttuuria. (mt. 12) Synonyyminä käsitteelle ’elämäntapa’ voi pitää arkikielessä paljon käytettyä ’elämäntyyliä’. Elämäntyyli ilmentää yksilön tai ryhmän arvostuksia, arjen toimintaa, kulutusta tai varhaisimpia muistoja riippuen siitä, mistä näkökulmasta elämäntyyliä tarkastellaan. (Karisto & Konttinen, 2004, 18–19) Elämäntyyli voidaan ymmärtää elämäntavan

synonyyminä tai sitten elämäntapaa ohuempana, erilaisia arkisia toimintoja ja kulutusta ilmentävänä käsitteenä. Elämäntyylillä jäsennetään esimerkiksi kuluttamalla, pukeutumalla ja pitämällä jostain. Elämäntapa sen sijaan jäsentyy toimintojen ja niiden arvostusten kautta. (Roos, 1988, 13) Elämäntyyleillä voidaan siis tarkoittaa myös yksilöllisen identiteetin ja arvojen ilmaisua arkisessa elämässä eli omaperäistä ja tunnistettavien elämisen tapojen kokonaisuutta.

Asunnoista puhuttaessa on helppo ymmärtää, että elämäntyylit ja -tavat liittyvät aiheeseen vahvasti, ts. miten asukkaat toteuttavat itseään asumiseen liittyvien valintojen kautta. Junton (2010, 33) mukaan hitaasti muuttuvan elämäntavan voidaan katsoa muuttuvan elämäntyyleiksi, jotka ovat erottautuvia, mutta omassa samaistumisryhmässään kollektiivisia ja yhteisyyttä korostavia Elämäntyylin ja -tavan valinnan taustalla ei nykypäivänä enää ole ainoastaan kohtalo kuten aiemmin, vaan elämäntyylisiin vaikuttaa huomattava joukko tarkkaan mietittyjä päätöksiä. Elämäntapa voidaankin nähdä viestinä ja välineenä, ei siis pelkästään jonakin, johon olemme sidoksissa koko elämämme. Elämäntavan avulla ilmaisemme itseämme muille. Se voi siis olla enemmän tai vähemmän tietoinen strategia jonka perusteella tavoittelemme valtaa, asemaa ja tunnustusta. (Roos, 1986, 39–40)

Elämäntapa-käsitteestä on tullut muutettavissa oleva ja muuttuva suure. Tässä tutkielmassa käsitteitä elämäntapa ja elämäntyyli käytetään pääosin synonyymeinä, joskin tietyllä painotuksella: Elämäntapa ymmärretään perustavampana ja hitaammin muuttuvia merkityksiä sisältävänä käsitteenä, elämäntyyli kevyempänä, aikaan sidotumpana ja lyhytaikaisempia valintoja kuvaavana käsitteenä.

3.2 Rintamamiestalo elettynä tilana ja paikkana

Tässä tutkielmassa rintamamiestaloa voi tarkastella elettynä monimerkityksellisenä tilana ja paikkana, joka on asujalleen koti. Elisa El Harounyn (2002, 49) mukaan ”Rakennus on intertekstuaalinen tilallinen leikkauspiste, jossa kulttuurien konteksti, rakennus, käyttäjä ja aiemmat tilalliset kokemukset, jo-koettu, kohtaavat.” Tila muovaa käyttäjää ja käyttäjä tilaa. Tilan merkitykset muotoutuvat tekemisessä, arkisessa tilankäytössä ja toistoissa. (Heinämaa, 1996, 15) Asunnosta tulee koti vasta elettynä, ja se koetaan kodiksi muistojen ja muilta kuultujen kertomusten liittyessä siihen.

(Riukulehto & Rinne-Koski, 2014, 19). Koti on ihmissuhteita ja kulttuuria, asumiseen ja elämiseen liittyviä tapoja, normeja ja asenteita. (mt. 19) Tämän tutkielman perusoletuksena vastaajat sen lisäksi, että kuvailevat taloa rakennuksena ja elämäntapana, kuvailevat myös kotia, jossa asuvat ja niitä merkityksiä, jotka rakentavat kodin tuntua.

Kotiin liitettyjä, länsimaisuudelle tyypillisiä ominaisuuksia ovat alkuperä, tunnetilat kuten mielihyvä ja tyytyväisyys, kotitalo, perhe, yhteisö ja juuret. Koti saattaa tarkoittaa konkreettista ja samalla jotakin hyvin abstraktia tai suhteellista. ”Termi koti sisältää ajatuksia tiilistä ja laastista, sukulaisista ja sukulaisuudesta, perinteistä, alueellisuudesta, yhteisöstä, yksityisyydestä, kansallisuudesta, pyrkimyksistä, asettumisesta ja identiteetistä. Vaikka jokainen ihminen on jostain paikasta kotoisin, luo hän omaa kotiaan aina uudestaan, milloin ja missä haluaa. Koti muuttuu liikkuvaksi määritteeksi, joka on ainoastaan sidoksissa ihmisen muuttuviin elämäntilanteisiin.” (Granö, Suominen & Tuomi-Nikula, 2005a, 85)

Koti ei siis tarkoita samaa kuin asunto tai rakennus, vaikka ne antavatkin sille fyysisiä ominaisuuksia. Koti muistuttaa enemmänkin tilannetta, joka syntyy muistoista, mielikuvista, toiveista ja tunteista – niin menneestä, tästä hetkestä kuin tulevastakin. Koti on monille ihmisille keskeisin ja tärkein elämistila. Eletyn elämän myötä omaksutuista tavoista, asenteista ja arvoista syntyy kodin merkitys. Kotia ei voi rakentaa hetkessä. Kodin muodostuminen on päättymätön prosessi, joka jatkuu sitä mukaa kun ihminen muodostaa suhdetta ympäröivään maailmaan. (Pallasmaa, 1994, 16) Kotiin liittyy emotionaalisesti värittyneitä tuntemuksia, joista tärkeimpiin kuuluvat ihmisen perustarpeet kuten turvallisuus, inhimillinen lämpö ja yhteisöllisyys. Koti syntyy itse tekemällä, kunnostamalla, kalustamalla ja tekemällä valintoja, jotka tuottavat henkilökohtaista viihtyvyyttä, jota voi sanoa myös kodin tunnuksi. (Granö, Suominen & Tuomi-Nikula, 2005b, 9)

Berleantin (1991, 88) mukaan ympäristö on muuntuva prosessi, jossa ihminen toimii suhteessa elämistilaansa. Elämistila on koettu olotila, johon vaikuttavat esimerkiksi yksilön tieto, tunteet, välittömät aistimukset, kehon liikkeet, muisti, mielikuviutus ja kulttuuri. Elämistila muuntuu olosuhteiden myötä, eikä se siten vastaa objektina käsitettyä, mitattavaa ja rajattavaa ympäristöä. (El Harouny, 2002, 263) Miten tila sitten muuttuu paikaksi? Fyysinen tila muuttuu paikaksi, johon ihmisellä on henkilökohtainen merkityssuhde, ja kokemuksen ollessa miellyttävä muodostuu myös kuuluvuuden tunne.

Toisten ihmisen kokemuksissa tilaan asennoidutaan tarkastelevalla otteella, kun taas joillekin tila kokemuksena on erottamaton osa elämää. Ristiriitoja syntyy paitsi erilaisesta tavasta kokea ympäristö myös siitä, että kokijoiden elämismaailmat saattavat olla hyvin erilaisia. Toisella voi kokemuksessa korostua tietyn alan tieto, toisella esimerkiksi muistot tai asumisen fyysiset tarpeet. Ihmisten tiedot, muistot ja fyysiset tunteukset ovat yksilöillä erilaiset. (mt. 263)

Tässä tutkielmassa keskeistä on talon asukkaan eli käyttäjän suhde asuinympäristöönsä. Ympäristön kokemisessa ja sen merkitysten muotoutumisessa keskeistä ovat ihmiset ja heidän toimintansa. Ympäristön kokemisessa korostuvat kokijan sosiaaliset suhteet, aistimukset, tuoksut, äännet, kosketukset, maut sekä tunteukset. Tila merkityksineen muodostuu ihmisten ja ympäristön kohtaamisissa. Rintamamiestalossa on siis kyse moniulotteisesta ja -merkityksellisestä arjen tilasta, jonka käyttäjät kokevat kukin omalla tavallaan merkityksiä jakaen ja uusia luoden. Kyseessä on ilmiö, joka näyttäytyy useina erillisinä fyysisinä tiloina, joiden käyttäjät kuitenkin kuvailevat paikoin hyvinkin samanlaisia piirteitä. Saarikangas (2006, 13) sanoo: ”Eletyssä tilassa yhdistyvät yhteisesti jaetut ja henkilökohtaiset, symboliset ja materiaaliset, kielelliset ja ei-kielelliset, tietoiset ja ei-tietoiset merkitykset. Niiden myötä tilan merkitykset laajenevat fyysisesti rajatun kokonaisuuden ulkopuolelle, ja elettyjä tiloja on kulloisellakin hetkellä olemassa yhtä monta kuin on toisistaan erotettavia tilan kokemuksia.” Koti hahmotellaan usein turvallisena, pysyvänä, ”omana” keitaana, ja arkipäivän elinpiirinä, turvapaikkana, vaikka se on tulkittavissa myös moniulotteinen ja -merkityksinen arjen tila.

Rintamamiestalo rakennuksena on tämän päivän käyttäjälle ja tämän tutkielman kyselyyn vastaajalle tullut valmiina. Saarikankaan (2006, 15) mukaan ”valmiita rakennuksia asuvat käyttäjät tuovat niihin omia merkityksiään ja muotoilevat tilaa teoillaan, liikkeillään ja eleillään”. Tilan merkitysten muotoutuminen tapahtuu tekemisen ja toistamisen kautta. Toistaminen ei kuitenkaan koskaan ole pelkkää kopioimista, vaan siihen liittyy toisin toistamisen ja vastarinnan mahdollisuus (mt. 19) Tila yksinään ei muodosta merkityksiä ilman tilassa elävää käyttäjää. Tämän tutkielman keskiössä ovat tilan käyttäjät ja heidän kokemuksensa, jotka muodostuvat tilassa ja tilasta.

Tilan voi katsoa olevan osa kulttuuristen merkitysten ja arvojen sekä yhteiskuntajärjestyksen muotoutumista. (mt. 255) Rintamamiestalo tilana elää ajassa ja peilaa yhteiskunnassa vallitsevaa tilannetta. Rakennukset ovat materiaalisia, aistittavia

ja elettyjä tiloja. Tilat muovaavat käyttäjiään ja ovat merkityksellisiä muotoutumisessamme subjekteiksi. Ne luovat sosiaalisia merkityksiä ja jäsentävät ihmisten välisiä sosiaalisia suhteita. Tilajärjestelyt ovat osa *elämismaailmaamme*. Oleminen liikkeineen ja tapoineen tapahtuu ja muotoutuu tilassa. Myös tila muotoutuu asukkailleen toimintatavoissa ja liikkeissä. (Rajanti, 1996, 333–342) Tilan merkitykset ovat kerrostuneita. Tilan merkitykset lomittuvat yleisesti jaettuihin kulttuuriin merkityksiin. Sosiaalinen ja kulttuurinen järjestys on myös kotona läsnä. Merkitysten muodostaminen on siis ajallista ja paikallista: olemme sidoksissa omaan historialliseen paikkaamme. Rakennetun tilan merkitysten tulkinta on liikettä historiallisten aikalaiskäsitysten ja omien aikalaiskäsitystemme välillä, jotka tulkintaprosessissa sekoittuvat. Tilalla on voima säilyttää, tuottaa ja palauttaa mieliin muistoja. Tämä muistaminen nousee esille myös tässä tutkielmassa. Monelle informantille rintamamiestalo tarkoittaa merkityksiä, joissa sekoittuu historiallisuus niin henkilökohtaisen historian kuin nykyisyydenkin kanssa.

Foucault näkee arkkitehtonisen tilan ihmisten sosiaalisia suhteita säätelevänä ja jäsentävänä järjestelmänä, joka myös tuottaa historiallisesti spesifejä merkityksiä. Rakennukset eivät ole vain vallan symboleja, eivätkä vain heijasta sosiaalisia ja kulttuurisia merkityksiä, vaan osallistuvat niiden muotoutumiseen ja ovat vuorovaikutuksessa ympäröivän maailman kanssa. Näin tila itse tuottaa merkityksiä, käytäntöjä ja tapoja. (Saarikangas, 2006, 268) Arkkitehtuuri, tilan käytännöt ja diskursiivinen taso tuottavat yhdessä tilan merkitykset. Foucault'n mukaan erotettavissa on arkkitehtuuri ja se, mitä ihmiset siitä tekevät. Ihmiset eivät ole tilan passiivisia kuluttajia tai uhreja vaan aktiivisia toimijoita. ”Arkkitehdilla ei lopulta ole valtaa minuun. Jos haluan purkaa tai muuttaa taloa, jonka hän rakensi minulle, rakentaa siihen uusia huoneita tai lisätä savupiipun, arkkitehti ei voi kontrolloida minua.” (Foucault, 1984, 247–248) Rintamamiestalo on siis tila, jota vuosikymmenestä toiseen muokataan asujiensa yksilöllisten tarpeiden mukaisesti. Tämän tutkielman keskiössä on se, mitä asukkaat tilallaan tekevät ja miten tilan kokevat.

Rintamamiestalo on käytössä vuosikymmenestä toiseen. de Certeau'n määritelmän mukaan tila on liikkuvien kappaleiden risteymä. Se on paikka, jota käytetään ja joka on merkityksiltään monikerroksinen ja ristiriitainen. Tilaa käytettäessä ja siinä liikuttaessa muodostuu toisenlaisia merkityksiä kuin katsottaessa tilaa etäältä. (Saarikangas, 2006, 281) Tähän näkökulmaan on helppo sitoutua omassa tutkielmassani. Arkkitehtoninen tila

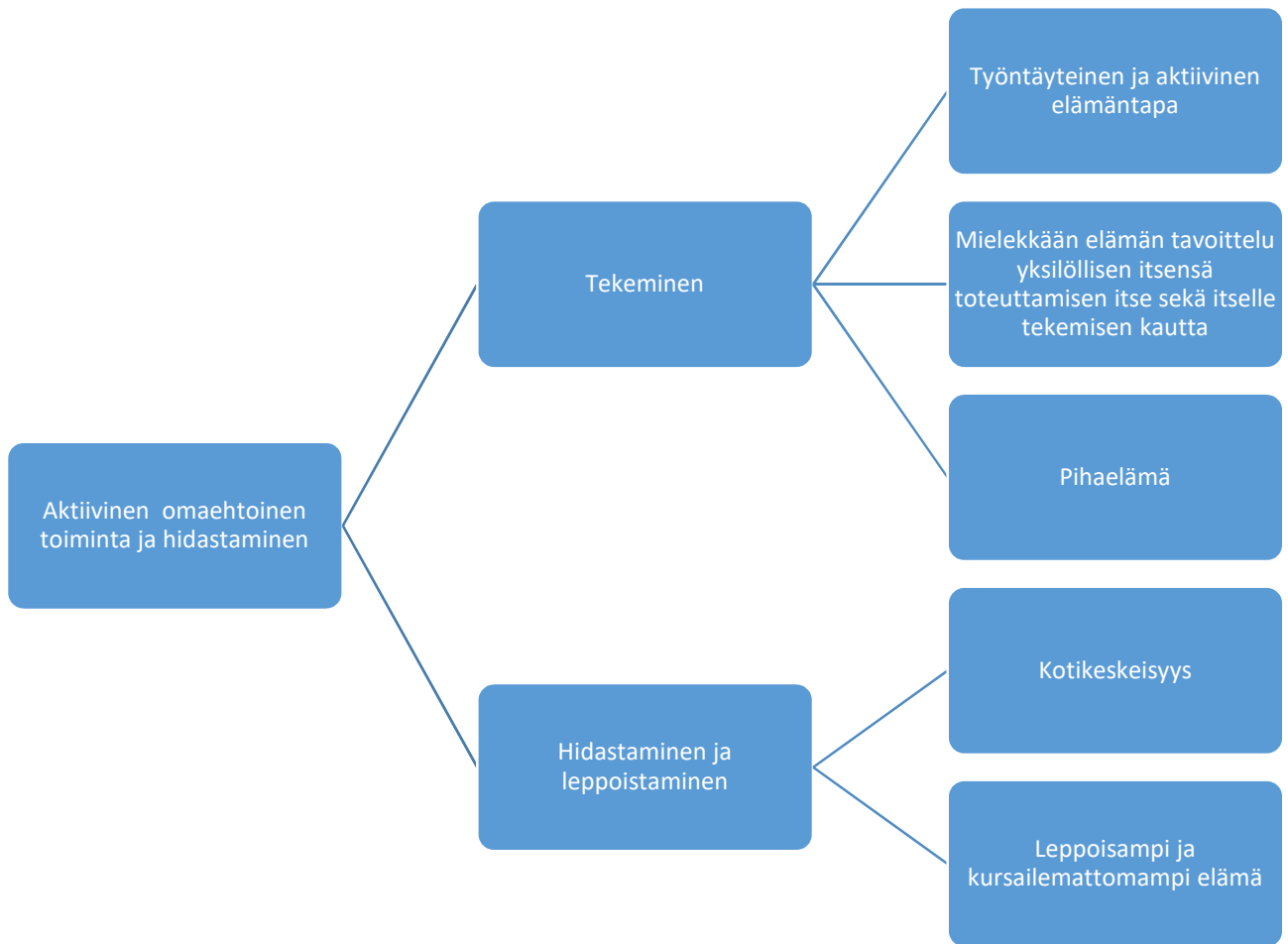
eletään hajuissa, äänissä, kosketuksissa, ruumiin liikkeissä tilassa, kosketusten ja painaumien äänessä ja äänen kosketuksessa. Näitä materiaalisia merkityksiä kuljetamme mukamme muistoina erilaisista tilakokemuksista. Nämä merkityksiä kuvaillaan alaluvussa 4.2.2 *Menneen ajan ihannointi*.

Saarikankaan mukaan tila ja sen tekijät asettavat rakennuksen käyttäjälle ehtoja, joiden puitteissa käyttäjä jatkaa tilan merkitysten tuottamista. Tällöin tilan käyttäjä on merkitysten muodostamisessa keskeisessä roolissa: tilan merkitys muodostuu suhteessa käyttäjiin. Käyttäjä on tilassa läsnä eri tavoin suunnitteluprosessissa oletetusta käyttäjästä tilan asukkaisiin ja edelleen tilan analyysissä oletettuun implisiittiseen käyttäjään. (Saarikangas, 2006, 279) Kyse on vuorovaikutuksesta, joka tapahtuu yksityisten, kulttuuristen ja yhteisöllisten merkityskerrostumien välillä. Rintamamiestalon rakentaja on talon rakentaessaan rakentanut sen määrittelemäänsä tarkoitukseen, jolla on yhteiskunnalliset ja yksityiset perusteensa. Nykyinen käyttäjä jatkaa talon merkitysten tuottamista omasta tilanteestaan ja todellisuudestaan käsin muodostaen tälle ajalle tyypillisiä merkityksiä ja peilaten vallitsevaan yhteiskunnalliseen tilanteeseen.

4. Analyysi

Seuraavissa alaluvuissa on kuvailtu aineistosta nousseet pääluokat ja niiden alla pelkistetyt ilmaisut, jotka todentavat ja havainnollistavat aineiston perusteella esiin nousevia aiheita. Kokonaisuuksien hahmottamiseksi ja lukemisen helpottamiseksi on laadittu kaksi kaaviota, joiden perusteella on mahdollista paremmin ymmärtää analyysin päätelmäketoja. Pelkistettyjen ilmaisujen alle on kuvattu aineistosta suoraan nostetut sitaatit ja analysoitu niiden merkitystä tutkimuskysymyksiin peilaten. Suorat aineistositaatit ovat kursivoituina ja lainausmerkkien sisässä, jotta ne selkeästi erottuvat muusta tekstistä. Vastaajien anonymiteetin säilyttämiseksi sitaateissa ei ole minkäänlaisia sukupuoleen tai ikään liittyviä tunnistetietoja. Vastaajat on kuitenkin numeroitu, ja sitaatin lopussa on vastaajaan viittaava numero. Vastaajien tiedot on kuvattu tarkemmin alaluvussa 2.2 *Informantit*. Analyysissa huomionarvoista on se, että jotkut sitaateista todentavat useaa eri asiaa, ja siten samaa sitaattia on saatettu käyttää eri aihealueita käsitellessä. Osa analyysin kokonaisuuksista olisi mahdollisesti voitu sijoittaa toisiin. Esimerkiksi alaluvun 4.1.2 *Hidastaminen ja leppoistaminen* alla oleva 'kotikeskeisyys' olisi periaatteessa mahdollista sijoittaa 'arvostusten ja asenteiden' alaluokaksi, mutta kokonaisuuksien muodostumisen ja painotusten valossa se on kuitenkin päätetty pitää 'hidastamisen ja leppoistamisen' alaluokkana.

4.1 Aktiivinen omaehtoinen toiminta ja hidastaminen

KAAVIO 1: Aktiivinen omaehtoinen toiminta ja hidastaminen. Suvi Ekroos-Riipinen (2017).

4.1.1 Tekeminen

Tälle alakategorialle keskeistä on kodin tilan haltuunotto omaehtoisen tekemisen ja aktiivisen tietoisien toiminnan kautta. Tilan eläminen on hyvin ruumiillista. Heinämaan (1996, 15) mukaan ”ruumis toiminnallaan, liikkeillään ja eleillään muokkaa tilaa, ja toisaalta tila muotoilee ruumista. Sekä tilan merkitykset että tilan sukupuoliset ja kokoajan paikantuvat käyttäjät muotoutuvat olennaisesti tekemisessä, jokapäiväisessä tilankäytössä, arjen tilanteissa, rutiineissa ja toistossa.”

Rintamamiestalossa elämiseen liittyvät vahvasti erilaiset arjen sujuvuuteen liittyvät tehtävät – kuten lämmitys, pihassa tapahtuva toiminta, pakolliset remontit, perusparannukset sekä kunnostukset – samoin kuin kevyempi kotona tapahtuva puuhaileminen ja harrastaminen sekä muu ajanvietto. Seuraavissa kappaleissa analysoidaan rintamamiestaloa työntäyteisen elämäntavan näkökulmasta sekä itse tai itselle tekemisen kontekstissa.

Työntäyteinen ja aktiivinen elämäntapa

”Pitää olla jonkinlainen halu tehdä, olla pääsemättä arjesta välttämättä ihan sen alimman riman alta. Usein rimoja ilmestyy lisää ja osa niistä on täysin hiomattomia, piikeistä oppii ja tietoa ja taitoa karttuu sitä mukaan.” (8)

”Ehkä tekemisen meininki, vanhoissa taloissa kun on aina jotain laiteltavaa.” (18)

”Rintamamiestalossa asuminen on hyvä elämäntapa. Se merkitsee aktiivisempaa elämää: polttopuiden tekoa, lämmitystä, puutarhanhoitoa ja remontointia.” (11)

”Jokainen joka asuu rintamamiestalossa tietää varmasti sen että nämä talot vaativat jatkuvaa huolehtimista ja näpertelyä.” (17)

Rintamamiestalossa elämiseen liitetään vastausten perusteella aktiivisuus, toimeliaisuus ja työteliäisyys. *”Oman tontin rakentaminen ja hoitaminen, puutarhan hoitaminen, omien kasvien kasvattaminen, siideri omista omenoista. Paljon kaikkea möyrittävää ja puuhattavaa.” (23)* Elämä pientalossa antaa mahdollisuuden elää aktiivisemmin kuin muissa asumismuodoissa. Kyselykaavakkeen kysymyksessä, jossa kartoitettiin vastaajien tietoisia valintoja, joita he ovat tehneet valitessaan rintamamiestalon asumismuodokseen, vastaaja kuvailee: *”Tein tietoisien valinnan pitää itseni toimeliaana vähän erakoituneempanakin.” (14)* Talo tavallaan antaa ulospääsyn laiskuudesta ja työteliäisyyden kautta saavutetaan elämään jotain, joka koetaan arvokkaaksi. *”On tietoinen valinta lopettaa sohvilla lötköttely. Siihen ei ole enää aikaa. Eikä kesälomalla nukuta, vaan kuudelta heräillään työntekoon.” (12)* Sitaatti kuvailee asukkaan työteliästä

elämäntapaa, joka suomalaisille näyttäisi olevan suorastaan kansallisominaisuus, ja jota on pidetty jopa ihanteena. Vuonna 2012 julkaistussa suomalaisten historiatietoisuutta kartoittavassa tutkimuksessa esitettiin yli tuhannelle suomalaiselle väite ”Suomalaiset ovat kautta historian olleet ahkeria ja työteliäitä”. Tutkimukseen vastanneista 86 prosenttia oli samaa mieltä. Suomalainen ahkeruus ja työteliäisyys ilmenee myös taiteessa. (Helkama 2015, 19) Unkarilaisen sosiologin György Csepelin kehittämässä testissä, jossa kartoitetaan kansallista identiteettiä pyytämällä vastaajaa yhdistämään mielessään oma kansallisuutensa erilaisiin sanoihin, ilmeni, että sana ”työ” koettiin Suomessa huomattavasti kansallista identiteettiä kuvaavaksi. Työteliäisyys ja ahkeruus esiintyvät myös sananlaskuissa kuten ”Aamulla vireä pyörii, illalla laiska hyörii.” (mt. 141-142). Nämä työteliäisyyttä korostavat arvot ilmenevät myös seuraavissa sitaateissa:

”Lumia ei auraa kukaan muu kuin minä itse kolalla. Kiinteistöstä täytyy itse pitää hyvää huolta.” (17)

”Ikuisen työn teon elämäntapa. Talo ei lakkaa koskaan vaatimasta työtä.” (15)

”Jos ei itse tee puita lämmittääkseen niin eivät ne ovellekaan tupsahda.” (7)

Pientalossa asuminen on väistämättä työläämpi asumisvaihtoehto verrattuna rivi- tai kerrostaloasuntoon, oli kyseessä sitten vanhempi tai uudempi pientalo. *”Tällä talolla on kaksi ”talonmiestä”, jos joku paikka kaipaa akuuttia hoivaa, sen hoitaa se joka on kotona.” (8)* kertoo tilanteesta, jossa talossa asuvat henkilöt ovat kumpikin sitoutuneet siihen, että talossa asumiseen liittyvät toimenpiteet vaativat kummankin asujan aktiivista taloon paneutumista, ymmärrystä talon toiminnasta sekä osaamista toimia asianmukaisella tavalla.

Vanhassa talossa ja siihen liittyvässä elämäntavassa ja tyyliässä näyttäisi kuitenkin olevan kyse jonkinlaisesta vastavuoroisuudesta asukkaan ja talon välillä. Sanan *vaatia* voi tulkita ilmaisevan rintamamiestalossa asumisen edellyttävän talon vaatimiin haasteisiin vastaamista. *”Talon vaatimia töitä ei voi välttää, vedenkannot, ruohonleikkaus, pihanhoito, lumityöt” (14)* kuvaavat arkea ja elämää, johon luontevana osana kuuluvat työntekeä elämän perusasioiden – kuten lämmityksen, puhtauden ja yksinkertaisesti talon tarkoituksenmukaisen käytön – mahdollistumiseksi. Vastavuoroisuudeksi voidaan kuitenkin tulkita sen, että vaikka talo ”vaatii” se myös ”antaa” kuten sitaatti *”Saa nauttia myös haravoinnista, lumitöistä ja polttopuiden kierrosta. Ei kahta ilman kolmatta, kaikki hyviä liikuntamuotoja.” (8)* kertoo.

Aineiston vastausten perusteella rintamamiestaloon asumaan päädyttyään asukkaan elämään on ilmaantunut jopa uuden oppimista ja uusista, yllättävistäkin asioista kiinnostumista kuten sitaatti ”*Olen kiinnostunut uusista kasveista, linnuista, eläimistä.*” (12) todistaa. Asukas on myös asumismuodon myötä innostunut uudenlaisista aktiviteeteista: ”*On hassua ajatella, että keittiötä karsastavana naisena olen nyt kiinnostunut kokeilemaan säilömistä, hilloamista, kuivaamista. En siis vain tyydy keräämään marjoja pakkaseen, vaan olen valmis kokeilemaan toisenlaisia säilömistäpoja.*” (12) Asukkaan löytäessä itselleen uusia kiinnostuksen kohteita, voidaan arvella vanhemman talon mahdollisuuksineen olevan luovuutta ja kekseliäisyyttä tukeva sekä uusista asioista kiinnostumaan innostava asumismuoto.

Yksilöllinen itsensä toteuttamisen itse sekä itselle tekemisen kautta

”Elämäntapa, jossa saan toteuttaa hulluimpiakin ideoitani, saan käyttää luovuuttani ja ongelmanratkaisutaitojani.” (8)

Juntton (2010, 33) mukaan asuntokeskusteluissa on viimeaikoina kiinnitetty paljon huomiota yksilöllisyyteen, elämäntyyliin ja asukkaan itsensä toteuttamiseen asumisvalinnoissa ja sisustusratkaisuissa. Elämäntyyli on erottautuvia, mutta omassa samaistumisryhmässään kollektiivisia ja yhteisyyttä korostavia. (mt. 33) Itsensä toteuttaminen talon mahdollistamalla tavalla voidaan nähdä materiaalsen minän muodostamisen kautta. Materiaaliseen minään kuuluu kaikki, mitä ihminen pitää omanaan, kuten oma keho, vaatteet, tavarat, perhe ja läheiset ihmiset. Myös asunto kuuluu materiaaliseen minään. Näistä asioista tärkeimpiä ovat ne, jotka ihminen on tehnyt itse, luonut tai koonnut. (Rautio ym., 2006, 17) Omaa elämäntyyliä ilmaistaan asumisessa joko asunnon ulkoisten ominaisuuksien kautta, kuten talon ulkonäöllä tai asunnon sisäisten ominaisuuksien kautta, kuten sisutuksella. (Kytä, Pahkasalo & Vaattovaara, 2010, 110) Asuminen ja siihen liittyvät valinnat ovat siis osa elämäntapaan ja -tyyliin liittyviä päätöksiä.

Rintamamiestaloelämään liittyä aineiston perusteella vahvasti asukkaiden pyrkimys päästä toteuttamaan itseään. Abraham Maslowin viisiportaisen tarvehierarkian mukaan ihmisen tyydytettyä fysiologiset, turvallisuuteen, yhteenkuuluvuuteen ja arvonantoon liittyvät tarpeensa, on mahdollista päästä toteuttamaan itsensä toteuttamisen tarvetta.

Teoriassa on kyse siitä, että tarpeet ja motiivit ovat järjestäytyneet hierarkkisesti. Hierarkiassa alempana olevien tarpeiden tulee olla tyydytettyjä ennen kuin ihmistä voi motivoida hierarkiassa ylemmän tason motiivi. Mallin mukaan tarpeet lähtevät perustarpeista, kuten fysiologiset tarpeet ja turvallisuuden tarpeet, edeten ylempiin tarpeisiin kuten sosiaaliset tarpeet, rakkauden tarpeet, arvostuksen tarpeet sekä korkeimpana itsensä toteuttamisen tarpeet. Hierarkiaa ei edetä pelkästään ylöspäin, vaan palataan takaisin tyydyttämään alemman tason tarpeita.

Asumista rintamamiestalossa ja siihen liittyviä piirteistä voi mahdollisesti tarkastella tämän teorian kautta. Aineistossa esiin nousee 'itsensä toteuttaminen' joka tarvehierarkiassa on ylimmällä tasolla. Itsensä toteuttaminen voidaan ymmärtää pyrkimyksenä saada omat kyvyt täyteen käyttöön. (Maslow & Frager, 1987, 56-61) Aineistosta kumpuavista vastauksista voi tulkita, että rintamamiestalo asumismuotona myös mahdollistaa sen kyselyyn vastaajille. *"Talossa ollaan asuttu reilu kaksi vuotta, ja tämä on tähän asti ollu hyvä kokemus, puuhaa on riittänyt, ollaan päästy toteuttamaan itseämme."* (5) *"Pidän suunnittelemisesta, joten tämä talomalli mahdollistaa muutoksia tarpeen mukaan."* (2) kuvailee asukkaan kiinnostusta toteuttaa itseään muun muassa suunnittelun ja asuinrakennuksen muokkaamisen kautta. Itsensä toteuttaminen ilmenee siis asukkailla esimerkiksi joko remontin tekemisen, suunnittelun, sisustamisen tai pihanhoidon puitteissa.

Myös pihan antimien kerääminen ja jatkojalostus voidaan nähdä itsensä toteuttamisena. *"Oman tontin rakentaminen ja hoitaminen, puutarhan hoitaminen, omien kasvien kasvattaminen, siideri omista omenoista."* (23) ovat mielekästä tekemistä, joiden toteuttaminen vanhemman talon puitteissa onnistuu. Mielekkyyden tavoittelu itselle tekemisen kautta näyttäytyy myös sitaatissa *"Se on myös ero aiempaan rivitalo-osakkeeseen: siellä remonttia tehdessä oli aina mielessä myös tuleva osakkeen myynti."* (11) Itsensä toteuttaminen tähtää nimenomaan omaan ja perheen hyvinvointiin ja tulevaisuuteen. Puuhailu kohdistuu omien elämänpuitteiden parantamiseen sen sijaan, että tavoitteena olisi taloudellisen hyödyn tavoittelu esimerkiksi myyntiaikeissa.

"Tavoite on aina kaikessa että itsestä tuntuu ja näyttää hyvältä." (14)

Markkinaelementtien vahvistuminen niin yhteiskunnassa kuin asumisessakin on korostanut yksilöllisyyttä. Yksilöllisyyden tavoite korostuu myös tutkielman aineistosta kumpuavista vastauksista. *"Koti on varsin omintakeinen, omantyylinen, mikä on minulle*

tärkeää.” (16) kuvastaa yksilöllisen asumisympäristön merkitystä vastaajalle samoin kuin *”Asumismuotona erinomainen, pystymme rakentamaan taloa pikkuhiljaa oman näköisemmeksemme, kuitenkin talon omaa ilmettä kunnioittaen.”* (23), joka taas kertoo asumismuodon tarjoamista mahdollisuuksista yksilöllisten mieltymyksiä toteuttamiseen.

Viihtyvyyttä ja omannäköisyyttä luodaan ympärille itse puuhastellen ja omannäköisyyttä tavoitellen. Koska asuminen ja rakentaminen ovat nykyään pitkälti erillisiksi käsitettyjä toimintoja, mahdollisuudet myös kodin personalisointiin ovat vähentyneet (Nyman, 1998, 47). Koska rintamamiestalossa itse talon rakentamiseen ei ole pystynyt vaikuttamaan, saattaa itse tekemisellä, perusparannuksilla ja muilla kotiin kohdistuvilla toimenpiteillä olla tavoitteena maailman omaksuminen ja kokeminen ympäristöä muokkaamalla. Tavoitteena näyttäisi olevan myös omannäköiseksi tekemisen mukana tuleva kodikkuuden tuntu. Rakennuksen personalisointi ja muokkaaminen mieleiseksi asunnoksi on yhteydessä kodin tekemiseen. Yksilöity koti on osa ihmisen identiteettiä. Kodin persoonalliseksi tekeminen on merkittävä itseilmaisun tapa. (Aura, Horelli & Korpela, 1997, 60-63) Keskimääräisen elintason kohentuessa asumisesta on tullut entistä tärkeämpi keino erottautua muista. Asunto, ja koti yksityisenä alueena, antaa mahdollisuuden ilmentää omaa tyyliä ja makua. (Purhonen ym., 2014, 224)

Sosiaalisen median kanavissa kuten Facebookissa ja Instagramissa tämä erottautuminen on myös selkeästi näkyvissä. Nähtävillä tuodaan hyvin erilaisia sisustustyyliä ja ratkaisuja, jotka saattavat yksilöllisyydessään kuitenkin olla hyvinkin samankaltaisia. Tästä esimerkkinä myös aineistositaateissa esiin noussut *”Myös vanhan kunnioittaminen nykyaikaisella twistillä on aika yleistä.”* (18), eli sisustustyyli, jossa yhdistellään vanhaa ja uutta, esimerkiksi vanhoja huonekaluja uudenaikaiseen sävy maailmaan. Myös kierrättäminen, vanhojen tavaroitten käyttö ja tuunaaminen ovat asumismuodolle ja siihen liittyvälle elämäntylille tyypillistä kuten kommentit *”Vastaiskua nykyajan kertakäyttökulttuurille.”* (2) ja *”Kierrätys on kunniassa ja kerran oivalsin ettei meillä ole esim. montaakaan uutena hankittua huonekalua.”* (4) kuvailevat. Sen lisäksi, että kierrättäminen voi olla kestävämpään elämäntapaan ja makukysymyksiin liittyvä valinta, se voi olla myös tapa erottautua ja tyyliellä omaa asumista ja elämäntapaa.

Pihaelämä

Pihaelämä näyttäisi aineiston perusteella olevan erittäin keskeinen tavoite, kun asukas hakeutuu asumaan rintamamiestaloon: *”Talossa 1000 neliön piha, jossa tilaa puutarhalle, koiralle juosta ja lapsilla leikkiä. Pihan kruunaa vanha omenapuu. Viehätyimme erityisesti pihaan.”* (23) Suomalaisten halu asettua pientaloihin kaupunkikeskustojen reunoille saattaa johtua puutarhaan ja luonnonrytmien seuraamiseen liittyvästä tarpeesta (Timonen, 2009, 203). Uuden pientalon rakentamiseen kuuluu osana myös piha-alueen suunnittelu ja toteutus, mutta nykyajan pienet tontit arveluttavat: *”En haluaisi asua uudessa talossa, jossa on vain pieni nurmikaistale ympärillä ja ikkunasta näkee suoraan naapurin ruokapöytäin. Rintamamiestalossa on myös perinteinen puutarha, itse pidän omasta pihastani todella paljon.”* (10) Kyselyaineistosta kumpuaakin monen asukkaan kiitollisuus ”valmiista” tai korkeintaan ylläpitoa vaativasta pihasta, kuten sitaatti *”Rintamamiestaloissa piha on jo ”valmis” puineen ja pensaineen, ei tarvitse odotella uuden kasvua.”* (3) todentaa.

Pihaelämään liittyy vahvasti puutarhanhoito, joka on liittynyt rintamamiestaloelämän alkuperäisiinkin tavoitteisiin ja elämäntyyliin hyötypuutarhan ylläpidon muodossa. Puutarhanhoitoa harrastaa noin miljoona suomalaista. Sodan jälkeen kansalaisten ruokavaliota parannettiin opastamalla hyötykasvien viljelyyn. Nykyään kasvimaat ovat muuttuneet puutarhoiksi. Hyötypuutarhojen sijaan tämän päivän puutarhat ovat ulkona oleskelun keitaita, joihin kasvit luovat viihtyisyyttä. (Timonen, 2009, 214) Puutarha ja sen hoitaminen näyttäisivät olevan rintamamiestaloasujalle keskeinen kiinnostuksenkohde: *”Talon mukana saa nauttia kesästä omassa isossa pihassa, hoitaa puutarhaa ja kasvimaata.”* (8) Rintamamiestaloelämäntapaan liittyy pyrkimys nauttia elämästä pihapiirin mahdollistamin keinoin.

4.1.2 Hidastaminen ja leppoistaminen

Kopomaan (2008, 71) mukaan vastaliikkeenä tietoyhteiskunnan kiireiselle elämäntavalle on syntynyt kysyntää asuntoratkaisuille, jotka luovat edellytykset esteettiselle arjelle ja rauhalliselle asumiselle. Ilmiö nimeltään *slow housing* toteuttaa ideaa stressittömistä ympäristöistä ja tiloista. Koti on muuta kuin tehokkaan työskentelyn piste tai

viihdekeskus. Koti nähdään tilana jossa rentoudutaan ja ollaan yhdessä perheen ja ystävien kanssa. Kotia ja kodikkuutta myös rakennetaan erilaisten toimenpiteiden kautta: koti on eletty tila, jonka kokee asukas eli käyttäjä.

Miten erittäin työllistävänä asumisratkaisuna näyttäytyvä rintamamiestaloelämä sitten liittyy hidastamiseen ja kohtuullistamiseen? Seuraavissa kappaleissa käsitellään aineistosta kumpuavia kotikeskeisyyttä ja leppoistamista, jotka vastaajien perusteella näyttävät sisältyvän suurelle osalle vastaajista luonnollisena osana rintamamiestaloelämää.

Kotikeskeisyys

”Elämäntyyli vaihtunut enemmän koti-ihmisyyteen päin ja varsinkin isoilla kylillä (baarit yms.) vähentyneet todella paljon. Ystävät tykkäävät tulla rentoutumaan ja viettämään laatu-aikaa esim. pihasaunalla sekä talkoohommissa.” (13)

Näyttäisi siltä, että vastaajista useat kokevat rintamamiestalon miehekkääksi vapaa-ajanviettopaikaksi. *”Pääsääntöisesti mielestäni rintamamiestaloasumisen valitsevat henkilöt, jotka haluavat tehdä käsillään ja nauttivat kotona puuhailemisesta.” (19)* Sen sijaan, että vapaa-ajan virikkeitä etsittäisiin pääosin kodin ulkopuolelta, kotitalo ympäristönä tarjoaakin riittävästi virikkeitä. Koti näyttäytyy vastaajille paikkana, jossa viihdytään ja jossa olosta nautitaan. Koti on elämän ja toiminnan keskipiste; paikka, josta lähdetään, ja jonne mielellään palataan.

Suomalaiset ovat perinteisesti kiinnostuneita mökkeilystä. Aineistosta ei käy ilmi, kuinka monella vastaajista on talon lisäksi kesämökki. Työllistyvyyden näkökulmasta katsoen voi arvella, että rintamamiestalo täyttää useille asujista myös mökkeilyyn liittyvät tarpeet. *”Kesämökin hankintaa emme pidä kovinkaan ajankohtaisena, koska kotonakin riittäisi hommia.” (18)* kuvaa vapaa-ajanvieton sijoittumista kodin ympäristöön sekä osittain myös asumisen olosuhteiden aiheuttamaa tilannetta, jossa voimavarat, resurssit ja intressit eivät välttämättä riitä useamman työllistävän asumis- ja vapaa-ajanvietto-kohteen ylläpitämiseen. Elämäntyyli asettaa rajoitteita myös muuhun, kodin ympäristön ulkopuolella tapahtuvaan lomailuun Sitaatti *”Valinta on myös se, ettemme voi talvella*

olla kovin kauaa pois kotoa puulämmityksen vuoksi.” (2) kuvailee, kuinka taloa ei välttämättä voi jättää pidemmäksi aikaa ilman asukkaita. Kotikeskeisyys ei siis välttämättä ole pelkästään tietoisesti järjestetty elämäntyyli, vaan talon ominaisuuksista johtuva, tiedostettu välttämättömyys, joka kuitenkin nähdään pääosin positiivisessa valossa.

Leppoisampi ja kursailemattomampi elämä

”Vanhassa talossa asuminen on sellaista rentoa vaikka se olisi remontoitu nykyaikaiseksi sisätiloiltaan ja asenteena on usein ’ei se nyt oo niin justinsa’, mitä siitä jos jokin paikka odottaa korjaamista kolmatta vuotta.” (12)

”Hygge. Tietysti sillä erotuksella, että voit nauttia olostasi ja rentoutua vain, jos olet jaksanut tehdä ja kantaa riittävästi polttopuita sisälle saadaksesi mukavan lämmön.” (14)

”Vapaa elämäntyyli. Vähemmälläkin pärjää. Ehkäpä jopa hieman askeettinen kun mieltii uusien talojen mukavuuksia.” (21)

”...harvan rintamamiestalon pihalla kukkapenkit ovat juuri sentilleen, eli pihan kanssakaan ei tarvitse olla niin tarkka kun ehkä uudemmassa talossa.” (18)

Nykypäivän elämää ja keskustelua ovat viime aikoina leimanneet ilmiöt, jotka kuvaillaan *hidastamiseksi, kohtuullistamiseksi ja leppoistamiseksi*. Toisaalta 2000-luvulla asumisihanteet ovat muuttuneet, jolloin vaatimattomasta elämäntyylistä on siirrytty kohti näyttävämpiä ratkaisuja. (Juntto, 2010, 35) Valtiotieteiden tohtori Timo Kopomaan (2008, 6) mukaan elämme selkeää elämäntavallista käännettä, jossa suuntaudumme kohti hitauden suosimisen aikakautta. Suomeen on kantautunut myös trendi, jota kuvaillaan käsitteellä *hygge*. Kööpenhaminalaisen *Happiness Research Instituten* johtaja Meik Wiking kuvailee 2017 ilmestyneessä teoksessaan *Hygge. Hyvän elämän kirja* hyggen olevan ”...vaatimatonta ja verkkaista. Se on rustiikkisen valitsemista uuden sijaan, yksinkertaisen valitsemista yläluokkaisen hienon sijaan ja tunnelmallisuuden valitsemista jännityksen sijaan.” (mt. 176) Hyggressä on konkreettisten asioiden sijaan kyse kokemisesta ja tunnelmasta, kuten yhdessäolosta rakkaiden kanssa sekä kodikkuuden

tunteesta (mt. 6) kuten sitaatti *”Täällä on tilaa kaikille, siskonpetejä mahtuu lattioille. Eikä täällä kursailla pikkuasioista.”* (14) osoittaa.

Myös kohtuullistaminen nousee aineistossa esiin: *”Elämäntavassamme halusimme pyrkiä vaatimattomuuteen ja säästäväisyyteen.”* (14), eli sen sijaan, että elämäntapaan pyrittäisiin hakemaan sisältöä kuluttamalla ja näyttävillä asumisratkaisuilla, tavoitteena onkin vaatimattomuus ja säästäväisyys. Vaikuttaa siltä, että rintamamiestalo elämäntapana mahdollistaa 'hyggen' toteuttamisen. Valinta sinällään ei välttämättä ole tietoinen, mutta heijastuu aineistossa selkeästi. Asumiselle annetaan muitakin merkityksiä kuin asumisen perustarpeiden tyydyttäminen. Yhdeksi tavoitteeksi voi näyttävän kuluttamisen ja nopeatempoisuuden sijaan katsoa elämän olosuhteiden, kulutuksen ja vauhdin hidastamisen.

”Kaiken ei tarvitse olla viivasuoraa ja uutta.” (4) kertoo siitä, että talon ei oletetakaan olevan uudenkaltainen, ja tietynlainen rosoisuus mielletään kuuluvaksi rintamamiestaloelämään. *”Remontit tehdään ja valmistuu pikkuhiljaa.”* (4) kuvailee tavoitetta, jossa asuja remontoi kotiaan omaan tahtiinsa, stressittä ja rauhassa. Tekemistä leimaa jonkinlainen rauha, keskittyminen ja syventyminen. Myös sitaatti *”...pakko ei ole kuitenkaan tehdä koko ajan, koska talot ovat yleisesti ottaen asumiskelpoisia, joten saa rauhassa laitella omaan tahtiin.”* (18) kertoo pyrkimyksestä itse toimia määrittelemien aikataulujen puitteissa – kiireettä ja vailla ulkoapäin tulevia paineita.

Eräs vastaajista kuvailee rintamamiestaloelämää näin: *”Yksinkertaisempaa elämää, jossa arjen perustoiminnot korostuvat.”* (2) Asumismuoto tarjoaa mahdollisuuden arjen kokemiseen vahvasti, pieniin, arkipäiväisiin asioihin keskittyen. Tällä kodin piiriin ja kodin puitteisiin keskittyvällä elämäntyyllillä näyttäisi olevan yhteys henkiseen hyvinvointiin: *”Oli tietoinen valinta valita henkinen hyvinvointi helpon asumisen ja palveluiden sijaan.”* (12) Vastausten perusteella tässä asumismuodossa vahvistuu omaehtoinen, yksilöstä itsestään lähtöisin oleva, omannäköinen elämäntyyli.

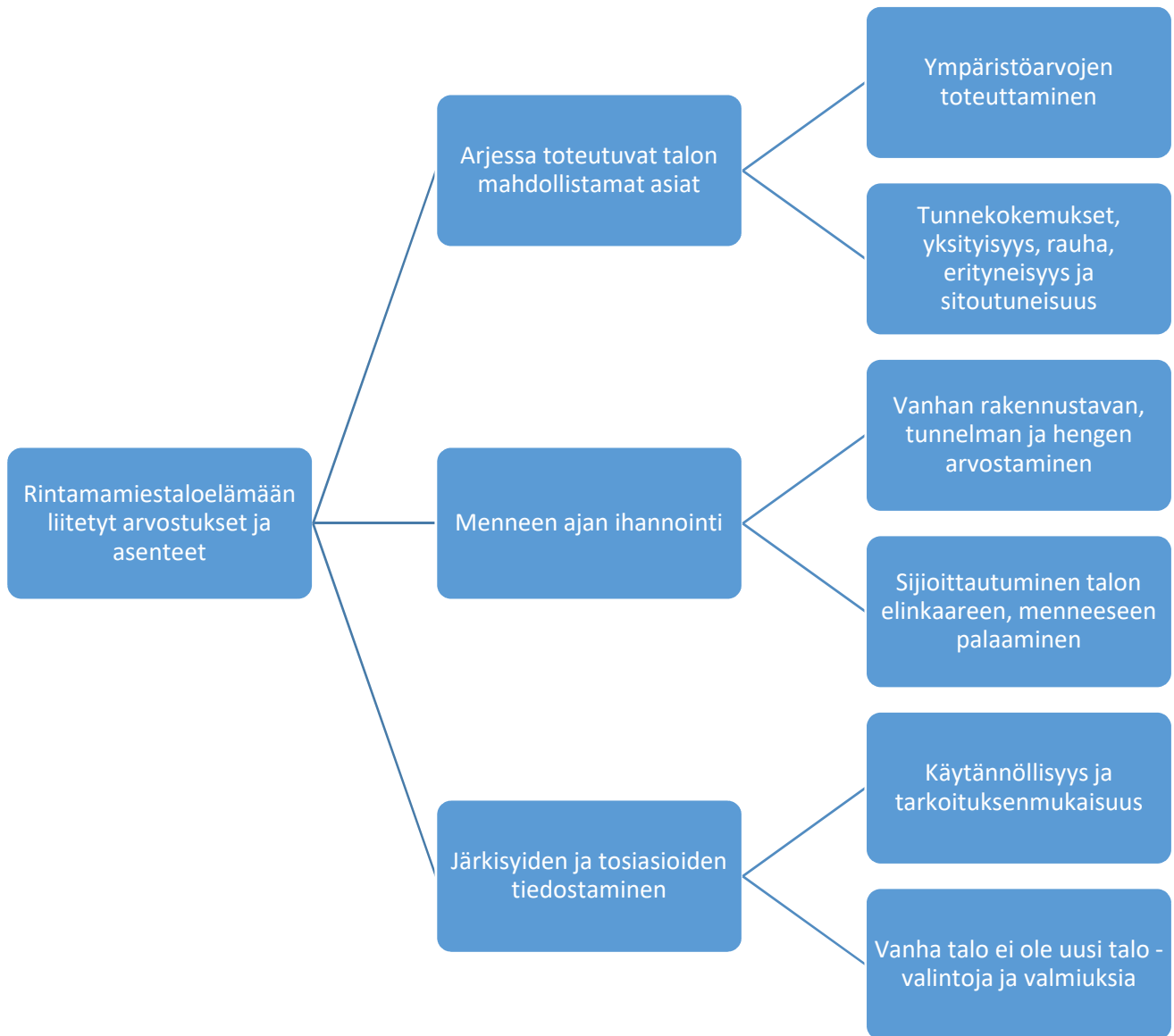
4.2 Rintamamiestaloelämään liittyvät arvostukset ja asenteet

Elämäntapavalintoihin liittyy vahvasti pyrkimys asettua kulloiseenkin elämäntilanteeseen soveltuvaan asumismuotoon, joka mahdollistaa sellaisen elämän elämisen, jossa toteutuvat itselle merkityksellisiksi ja tärkeiksi koetut teemat, arvot ja

asenteet. Rintamamiestalo elettyinä tilana mahdollistaa tietynlaisia arvoja ja asenteita sisältävän elämäntyylin ylläpitämisen ja rakentamisen. Tutkielmassa esiin nousee arvostuksia ja asenteita, joita rintamamiestaloasujat aineiston perusteella asumistyylistään löytävät. Myös sosiaalisen median keskusteluissa on havaittavissa ääneen lausuttuja, mutta myös lausumattomia arvostuksia ja käytäntöjä asumiseen ja elämäntapaan liittyen.

Kun suomalaisilta vuonna 2005 asumis- ja varallisuustutkimuksessa kysyttiin heidän tärkeimmistä asumiseen liittyvistä arvostuksista, vaikutti siltä, että keskeisimpiä olivat kodikkuus ja viihtyvyys sekä asuinkustannusten kohtuullisuus. Myös pientalovaltaisuus, omistusasuminen, luonnonläheisyys ja turvallisuus nousevat merkittäviksi ominaisuuksiksi melko yhdenmukaisesti suomalaisten asumistoiveita kartoittaessa. (Lapintie, 2010, 53). Nämä arvostukset näkyvät myös tämän tutkielman kyselyn vastauksissa, ja lisäksi esiin nousee muitakin teemoja.

KAAVIO 2: Rintamamiestaloelämään liitetyt arvostukset ja asenteet. Suvi Ekroos- Riipinen (2017).

4.2.1 Arjessa toteutuvat talon mahdollistamat asiat

Ympäristöarvojen toteuttaminen

”Kyllä kai tämä elämäntyö on hippeliä ja viherpiiperrystä sillä erotuksella että tämä on todellista ja pysyvää ei vain kauniita unelmia.” (14)

Rintamamiestalot sijaitsevat usein joko taajamassa tai sitten maaseudulla. Kyselyyn vastaajat kuvailevat talojensa sijaitsevan kummissakin edellä mainituista. Keskeistä on, että monet taloista sijaitsevat lähellä luontoa tai että ainakin pihat ovat nykykaavoitukseen verrattuna keskimääräistä isompia. Helpompi ja vaivattomampi pääsy ’luontoon’ on siis mahdollista vähintään oman pihan myötä, mutta usein myös luonnonläheisen sijainnin vuoksi. Tavallisen suomalaisen luonnon arvostus ilmenee arjessa muun muassa haluna harrastaa puutarhanhoitoa. (Timonen, 2009, 215) Pihaelämää ja puutarhanhoitoa tässä kontekstissa käsitellään tarkemmin 4.1.1.

Rintamamiestalossa asuessa luonto tulee konkreettisesti lähemmäksi: *”Elämäntapa, jossa säätilat ja vuodenaajat saavat näkyä.” (2)* Talon ominaisuuksista, asujan mieltymyksistä sekä kunnostuksien tyylistä ja määrästä vaihtelevasti riippuen näkyvät säätilat ja vuodenaajat rintamamiestaloasumisessa niin sisällä kuin ulkona. Vaikuttaisi siltä, että rintamamiestalossa asumiseen liittyy vuodenaikojen häivyttämättömyys. Asumisoloista ei edes pyritä tekemään vuodenaajoista riippumattomia, vaan asumiseen liittyvät oleelliset osat vuodenaikojen, säiden ja muiden luonnollisten muutosten näkyvät, tuntuvat ja kuuluvat vaikutukset. Huoneiden lämpötila ei välttämättä ole nykyihanteiden mukainen, lattiat ovat kylmät ja sade piiskaa kuuluvasti peltikattoa. Tämä ilmiö on nähtävillä myös Facebookin aihetta käsittelevissä ryhmissä. Vuodenaikojen vaihtumisesta ja olosuhteiden muuttumisesta nautitaan tai vähintään ne hyväksytään luonnolliseksi osaksi elämän jatkuvaa kiertokulkua. Havaittavissa on, että vaihtuviin olosuhteisiin sopeudutaan sen sijaan, että niitä pyritään häivyttämään.

Vanha suomalainen rakennustapa on aina perustunut luonnon olosuhteiden huomioimiseen. Kylmässä ilmastossa energiataloudellisuus on ollut itsestään selvä vaatimus samoin kuin niukkojen materiaalien tarkoituksenmukainen käyttö. (Liukkonen, 1997, 12) *”Talon rakennustapa on mahdollisimman luomu.” (4)* kuvaa käsitystä siitä, että talo jo lähtökohtaisesti rakennustavaltaan ja materiaaleiltaan on ”luonnonmukaisempi”, ja vastauksissa esiin nousee myös tavoite ylläpitää talon toimivuutta mahdollisimman luonnonmukaisilla ja alkuperäisen kaltaisilla ratkaisuilla. *”Terveellisempi ja luonnonmukaisempi asuminen.” (23)* viittaa vastaajien käsitykseen siitä, että luonnonmukaisesti rakennetussa talossa asuminen tuo mukanaan myös terveydellisiä hyötyjä.

Rintamamiestalo mielletään vastaajien keskuudessa ympäristöystävällisemmäksi asumismuodoksi. Valtioneuvoston julkaisun mukaan asumisen osuus keskivertosuomalaisen ympäristökuormasta on huomattava. Kestävän pientaloasumisen keskeiset edellytykset ovat energiatehokkuus, uusiutuvien energiamuotojen hyödyntäminen, asumisväljyys (tilatehokkuus), käytetyt materiaalit sekä asukkaiden elämäntapavalinnat. Vuonna 2014 laaditun ympäristöministeriön selvityksen mukaan pärjää tiiviisti asuttu puutalo energiatehokkuudeltaan väljästi asutulle passiivitalolle. Tutkittaessa 13 erilaisen pientalon ekologista kestävyyttä pärjäsivät lähes alkuperäisessä asussa oleva 1940-luvun pientalo, johon oli myöhemmin lisätty ilma-vesi-lämpöpumppu, mainiosti: tilankäytön tehokkuuden vuoksi asukaskohtainen ostoenergiankulutus oli 3 000 kWh henkilöä kohti. Tästä syystä tämä asumismuoto sijoittui hiilijalanjäljeltään kolmanneksi pienimmäksi. (Hänninen, 2014) Pyrkimys kestävämpään elämäntyyliin kumpuaa myös kyselyyn vastanneiden kommentteista:

”... hieman ekologisempi ja luonnonläheisempi tapa elää. Esimerkiksi minulle on itsestään selvää, että biojätteet kompostoidaan omassa kompostorissa ja multaa käytetään omiin viljelyksiin. Toisin toimiminen tuntuisi rikokselta.”
(15)

”Ekologisuus esimerkiksi jätteiden käsittelyssä, kompostoinnissa, lämmitysmuodon valinnassa.” (23)

Vastausten perusteella on tulkittavissa, että rintamamiestalossa eläminen edustaa useiden kyselyyn vastanneiden mukaan ekologisempaa ja kestävämpää elämäntapaa sekä antaa mahdollisuuden tehdä valintoja, joiden taustalla on tieto ja kiinnostus ympäristöä vähemmän kuormittavista menettelytavoista.

Rintamamiestalo mahdollistaa myös uusiutuvien energiamuotojen käytön. Alhaiseen asukaskohtaiseen ostoenergian kulutukseen vaikuttaa rakennuksen ulkovaipan hyvän lämmöneristävyyden lisäksi uusiutuvien energiamuotojen hyödyntäminen. Uusiutuvia energiamuotoja ovat puun ja lämpöpumppujen käyttö, jotka rintamamiestaloissa usein ovat merkittäviä lämmönlähteitä. Nykyisillä energiantuotannon keskipäästöillä puun käyttö päälämmitysmuotona tai lisälämmönlähteenä pienensi ratkaisevasti asumisen käytönaikaisia hiilidioksidipäästöjä. *”Talon lämmitys varaavan takan ja ilmalämpöpumpun varassa. Pystymme vaikuttamaan siihen, millä lämmitämme. Sähköllä*

vai ekologisemmin puulla.” (23) kuvaa asujien tavoitetta pyrkiä ekologisiin ratkaisuihin asumisessaan.

”Vastaiskua nykyajan kertakäyttökulttuurille.” (2) ja ”Kierrätys on kunniasa ja kerran oivalsin ettei meillä ole esim. montaakaan uutena hankittua huonekalua.” (4) kuvaavat asujien mieltymystä sitoutua kulutusvalinnoissaan pitkäaikaisiin ja kestäviin ratkaisuihin kertakäyttökulttuurin sijaan. Facebookin ryhmissä näkyy usein myös asukkaiden kierrätyshenkisiä hankintoja. Näin sen lisäksi, että sisustetaan autenttisesti tai tavoitellaan omannäköistä asumis- ja sisustustyyliä, profiloitutaan myös maku- ja kultuskulttuurin osalta menneen ajan tyyliä ihannoivaksi kuluttajaksi.

Kokemukselliset tarpeet: turvallisuus, yksityisyys, rauha, eristyisyys sekä sitoutuminen

”Elämä kaupungissa on muuttunut epävapaammaksi kuin aiemmin, haluamme lapsillemme turvasataman maaseudun rauhassa.” (14)

”Saan asua lapsuudenkodissani, jonka ikkunoista avautuva näkymä Turun kaupunkiin tuomiokirkon torneineen on eräänlainen sielunmaisema minulle.” (19)

”Se tunne, kun sai astua ovesta ulos omalle pihalle. 13 vuotta jouduin asumaan kerrostalossa ja koko sen ajan haaveilin omasta talosta. Vanhasta talosta.” (12)

Rintamamiestalon valintaa asumismuodoksi on aineistossa perusteltu myös tunnepitoisia elementtejä sisältävänä ratkaisuna. Talosta puhutaan käyttäen personifikaatiota eli kielikuvia, joissa eloton esitetään elollisena tai muu kuin inhimillinen inhimillisenä, ikään kuin talo olisi henkilö, kuten sitaatit *”Talomme on lähes perheenjäsen, jota rakastamme ja hoivaamme.” (13) ja ”Tämä asumismuoto ei ole helpoin tapa asua mutta jos on oikean tyyppinen ihminen niin talo kasvattaa sinut rakastamaan itseään.” (14)* osoittavat. Talosta kerrotaan ja siihen suhtaudutaan kuin se olisi muutakin kuin rakennus: *”Halusimme tutustua taloon ennen kuin teimme remonttia. Päätimme kunnioittaa taloa ja antaa sen tottua meihin.” (14)* Talolla nähdään olevan syvempi olemus: se ei ole pelkästään aineellisista elementeistä koottu rakennus, vaan omaa jonkinlaisen syvemmän olemuksen.

Myös runollinen ilmaisu ”Minulle tämän talon löytyminen oli rakkautta ensi silmäyksellä. Rapistunut ja savustunut sopivasti. Navetta kallellaan ja kuisti kenollaan.” (14) kuvailee asukkaan ihastuksentäyteistä tunnetilaa hänen nähdessään talonsa ensimmäistä kertaa. Kyseessä on ilmeinen ”rakastuminen” taloon. Kuvailun perusteella havaittavissa on vahva emotio, jonka vuoksi asuja on päätyneet asumaan juuri kyseiseen taloon. ”Pidän tätä itselleni lähes ainoana vaihtoehtona.” (2) kuvailee ehdottomuutta, milteipä vaihtoehdottomuutta, jolla vastaaja perustelee rintamamiestalon valintaa asumismuodokseen. ”Tämä on kaikkea mitä rakennusalan ammattilaisina olemme toivoneet.” (13) Talo on siis vastaus asukkaan asumisunelmiin.

”Lapsuudenkoti oli vuonna 1953 rakennettu rintamamiestalo, joka oli isäni lapsuudenkoti. Asuin elämäni ensimmäiset 20 vuotta siinä ja koen sen jättäneen tietynlaisen mielikuvan ns. oikeasta asumismuodosta.” (1) Vastaaja kuvaa asumisvalintaansa ”ns. oikeana asumismuotona”. Ilmaisua voi tulkita negaation kautta, eli että vastaajalla on ilmeisesti käsitys hänelle ”väärästä” asumismuodosta, koska oma lapsuudenkoti ja sen tyyli edustavat ”oikeaa asumismuotoa”. Arvojen lisäksi kyseessä on myös tunnekokemus. Asumiseen liittyvä arvomaailma peritään lapsuudessa vanhemmilta. Lapsuuden mieltymykset saattavat seurata aikuisuuden kotiin hyvinkin selkeästi. (Horelli-Kukkonen, 1993, 111) Myös ”Muutin perheeni kanssa ollessani 6-vuotias rintamamiestaloon ja olen siitä lähtien nauttinut omakotitaloasumisesta. Se tunne, kun sai juosta ympäri taloa! Se tunne, kun sai astua ovesta ulos omalle pihalle.” (12) kertoo vahvasta tunnekokemuksesta, joilla asukas kuvailee lapsuudesta ihanteeksi muodostunutta asumismuotoa. Kyseessä on myös tilakokemuksen muodostuminen kehollisen toiminnan kautta. ”13 vuotta jouduin asumaan kerrostalossa ja koko sen ajan haaveilin omasta talosta. Vanhasta talosta.” (12) Päätyminen kyseiseen asumisratkaisuun on ollut siis pitkällisen pohdinnan ja haaveilun tulos ja unelmien täyttymys.

”Se merkitsee ennen kaikkea omaa rauhaa ja itsellisyyttä. On kiva kun on oma rauha, kun ikkunasta näkyy luonnon kauneus ja voi pitää minkäläistä ääntä kotonaan kuin haluaa. Kuunnellaan paljon musiikkia ja varsin kovaakin!” (16)

”Itsenäisyyttä ja valinnanvapautta ja jopa irrallisuuden tunnetta.” (14)

”Maanläheisyys, oma rauha ja käytännönläheisyys.” (20)

Aineistosta nousevien vastausten perusteella rintamamiestalossa asuminen mielletään elämäntavaksi, jossa oma rauha ja vapaus päättää omaan asumiseen liittyvistä asioista ovat keskeisiä ja toistuvasti esiin nousevia arvoja. ”*Rintamamiestalossa asuessa saa itse päättää mitä tekee ja millä tavalla.*” (7) Asukkaat haluavat tässä asumismuodossa lunastaa itselleen vapauden päättää itse omista asumiseen ja elämäntyyliin liittyvistä yksityiskohdista. ”*Siirtyminen pois taloyhtiön huoltoyhtiön palveluiden alta. Eli siirtyminen asumiseen jossa olet itse vastuussa talosi ja itsesi sekä perheesi hyvinvoinnista.*” (23) kuvaa elämää, jossa asuja siirtää tietoisesti asumisen yksityiskohtiin liittyvän vastuun itselleen, taloyhtiön tarjoaman helpommaksi ja vaivattommaksi mielletyn asumismuodon sijaan. Tämä toive ilmenee arvatenkin useimmissa tilanteissa, jolloin siirrytään kerros- tai rivitaloasumisesta omakotitaloasumiseen, vaikka kyseessä olisi muukin pientalotyyppi kuin rintamamiestalo.

”*Itsenäisyys ja rauha, ei seinänaapureita tai taloyhtiötä kertomassa oman asumisen rajoista, ei muita huomioonotettavana kuin perhe.*” (23) kuvastaa tarvetta asua erillään muista sekä kantaa vastuuta ensisijaisesti omasta asumisesta ja olemisesta toisten asukkaiden huomioonottamisen sijaan. ”*Vapautta omaan tilaan ja sen käyttöön ajasta riippumatta ja lapsille omaa tilaa pihalla.*” (6) Asukkaat kuvailevat asumiseensa liittyvän piirteitä, joissa vahvasti kaikuu pyrkimys päästä oman elämänsä ”herraksi” kuten sitaatti ”*Keskituloisen ihmisen tapa asua ja olla oman itsensä herra.*” (6) osuvasti kuvailee. Omaa taloa kuvaillaan paikaksi, jossa asuminen mahdollistaa vapauden kuten ”*Tämä on kuin pieni oma valtakunta jossa voimme itse tehdä mitä haluamme.*” (13) ilmaisee.

”*Talomme antaa vastakohtan arjen työlle, oma rauha, maisemat (järvenranta), vapaus ja itselle tekeminen kellon aikaan katsomatta.*” (12)

Useista vastauksista on tulkittavissa, että talo mahdollistaa asukkaan irtaantumisen kodin ulkopuolisen maailman vaatimuksista. Aineistossa esiin nousee myös idealistinen käsitys maaseudun rauhasta tapauksessa, jossa vastaaja on hakeutunut kaupunkialueelta pois asumisvalintansa myötä: ”*Eläminen kaupungissa on muuttunut epävakaammaksi kuin aiemmin, haluamme lapsillemme turvasataman maaseudun rauhassa. Toivomme että lapsemme oppivat myös arvostamaan maaseutua ja toimimaan erilaisissa ympäristöissä.*” (14) Vastaaja kuvailee taloa ”turvasatamana” eli tilana, jonne on mahdollista paeta maailman haasteita.

Yksi vastaajista kuvailee asumistaan vastauksena henkilökohtaisen ominaisuuden vaatimukseen: *”Kuvailisin jopa erakon selviytymistapana jossain määrin.”* (7) Asumistyyliin näyttäisi liittyvän osalla vastaajista myös jonkinasteinen tarve eristäytyä joko niin, että talo sijaitsee konkreettisesti kaukana muusta elämästä tai sitten niin, että eristäydytään talon ja pihan sisään, suojaan muulta maailmalta: *”On tietoinen valinta muuttaa kauas työpaikasta. Työmatka on 75 km suuntaansa. Viisi päivää viikossa... Oli tietoinen valinta muuttaa kauas palveluista ja ystävistä.”* (12) Elämäntyyli vastaa siis pyrkimykseen hakeutua sivuun muun maailman oravanpyörästä ja pakkotahtisuudesta ja tarjoaa yksityisen tilan, jossa asukas voi ottaa etäisyyttä kodin ulkopuolisesta, velvoitteidentäyteisestä elämästä.

Asumistyyliä näyttäisi leimaavan myös pyrkimys sitoutua johonkin tiettyyn rakennukseen ja siihen liittyvään elämäntyyliin. *”Tietoisesti halusin juuri tämän elämäntyylin, koska siinä tuntee olevansa vapaa, mutta kuitenkin sidottu johonkin.”* (7) Asuminen nähdään myös pitkäaikaisena ratkaisuna, johon sitoudutaan ja paneudutaan: *”Tiesin että tämä on ehkä/toivottavasti koko elämän projekti.”* (5) Asumaan ei olla tultu vain väliaikaisesti, vaan kyseessä on määrittelemättömäksi ajaksi suunniteltu hanke, jota vastaaja kuvailee: *”Asumisen näkeminen pitkäaikaisena projektina jossa taloa muutetaan sen alkuperä huomioon ottaen mutta toisaalta haluamansa mukaiseksi.”* (23) Asuminen ja elämäntapa on valittu enemmän toistaiseksi kestäväksi kuin vain jotakin määriteltyä aika- tai elämänjaksoa silmällä pitäen.

Aineistosta ei kuitenkaan käy ilmi viitteitä siihen, että asukkailla olisi taipumus hakeutua asumisessaan rintamamiestalosta toiseen. Poikkeuksen muodostavat tapaukset, joissa asumista on edeltänyt lapsuus tämänkaltaisessa talossa. Vaikuttaisi siltä, että tämä asumistyyli ja elämäntapa on pysyväksi suunniteltu ratkaisu, eikä vaihtelua elämään haeta vaihtamalla taloa toiseen samantyyppiseen. Muutto rintamamiestalon tapahtuu siis vähintäänkin ”toistaiseksi”, ei väliaikaisesti tai ainakin siihen saakka, kunnes mahdollisia ylitsepääsemättömiä haasteita alkaa ilmaantua.

Hämmentävää on se, että ennakkokäsityksistä poiketen kyläyhteisön tai naapurustossa asuvien merkitys elämäntavan valinnalle ei vastauksissa juuri näkynyt. Tämä ei tarkoita sitä, etteikö yhteisöllisyys olisi rintamamiestaloasujille merkityksellistä. Tässä aineistossa kyseinen teema ei noussut juuri lainkaan esille. Aineistosta ei myöskään nouse erityisesti esiin naapuruston ja sitä kautta muodostuvien ihmissuhteiden merkitys. Perinteisesti yhteisöllisyys mielletään merkitykselliseksi asuinpaikkaa ja siihen liittyvää

elämäntapaa pohdittaessa. Tämän aineiston perusteella näyttäisi enemmänkin siltä, että rintamamiestalo edustaa enemmänkin käpertymistä omaan pieneen ja rajattuun perhe- ja ystäväpiiriin laajemman yhteisöllisyydentunteen ja sosiaalisuuden harjoittamisen sijaan. Käsitys on muodostunut tämän tutkielman aineiston pohjalta, eikä kuitenkaan tarkoita, etteikö kyläyhteisöllä olisi suuremmissa mittakaavassa merkitystä elämäntapaan liittyvässä päätöksenteossa. Toisenlaisella kysymyksenasettelulla olisi mahdollisesti saatu toisenlaisia vastauksia, joissa yhteisöllisyys – mikäli se on tässä asiayhteydessä merkityksellistä – olisi päässyt korostumaan.

4.2.2 Menneen ajan ihannointi

Tämän alakategorian sisältö koostuu rintamamiestaloon liittyvistä piirteistä, joille yhteistä on jo menneen ajan ihannointi ja kunnioittaminen. Rintamamiestalot, Ruotsin lahjatalot ja niukkojen aikojen tyypitalot olivat rakennusaikanaan mainio ratkaisu asunto- ja materiaalipulan kanssa kamppailevalle kansalle. Rakennuksen yksinkertainen rakennustapa ja yleispätevä pohjaratkaisu ovat vastanneet jo useamman vuosikymmenen asumistarpeisiin (Liukkonen, 1997, 15), ja vastaavat edelleen. Viestinnän professori Anu Kantolan mukaan moderniin yhteiskuntaan ovat aina kuuluneet nostalgiset ”alkuperäisen” elämän ihannoijat ja puolustajat. (Sarja, 2016, 199) Rintamamiestaloelämään näyttäisi paikoin liittyvän se, että mennyttä aikaa tavoitellaan takaisin ja muistellaan kaihoisesti toteuttamalla rakennusajalle tyypillisiä menettelyjä ja rakennustapaa. Vanhan talon autenttista tunnelmaa ja henkeä vaalitaan ja pyritään säilyttämään. Mennyttä aikaa arvostetaan myös asettumalla taloon, jolla on yhteys suvun menneisyyteen. Suomen historian kunnioitus on myös yleisellä tasolla havaittavissa vastauksista.

Vanhan rakennustavan, talon tunnelman ja hengen arvostaminen

”Läheiset kehottivat rakentamaan uuden talon, mutta ei siitä saisi samanlaista kuitenkaan.” (12)

Rintamamiestalossa on jotain, mikä erottaa sen muista talotyypeistä. Rintamamiestalossa elämiseen liittyviä merkityksiä tiedustellessa, vastaaja toteaa: *”Rintamamiestalossa asuminen merkitsee jotain ”omaa” ja perinteiden kunnioittamista sekä entisen rakennustavan säilyttämistä. Tosin uusin vivahtein.”* (12) Tässä vastauksessa kiteytyy ajattelutapa, jonka useampikin asuja aineiston perusteella jakaa. Rintamamiestalon rakentamistapaa arvostetaan asukkaiden keskuudessa. Aineistositaatti *”Vanhat talot on rakennettu huolella, yllättävän hyvistä materiaaleista ja ne hengittävät.”* (12) kuvailee myös Facebookissa monen asujan edustamaa käsitystä siitä, että rintamamiestalon yksinkertainen ja perusteltu rakennustapa herättää arvostusta asujissaan edelleen. Vanhassa rakennustavassa erityisesti esiin nousee perinteisten rakennusmateriaalien arvostus: *”Rakennusmateriaalit olivat puuta, purua ja betonia. Eli muovit ei olleet vielä tulleet käyttöön.”* (4) Rintamamiestalon rakennustavassa muovittomuuden mukanaan tuoma hengittävyys näyttää olevan arvossa niin aineistosta nousevien sitaattien kuin Facebookissa käytyjen keskustelujen perusteella. Toisin kuin muissa uudemmissa asumistyyeissä nähtävillä on ilmiö, jossa mahdollisimman valmiin, uuden ja hienon sijaan arvostetaan alkuperäisyyttä ja remontoimattomuutta: *”Taloa ei oltu pilattu remonteilla kun muutimme.”* (4) kuvailee monen asukkaan ihailemaa ja tavoittelemaa tilannetta, jossa talo on välttynyt hyvin monenlaista lopputulosta aiheuttaneilta peruseräparannuksilta. Niin aineiston kuin Facebookin keskusteluketjujenkin perusteella rintamamiestaloihin liittyy alkuperäisyyden ja alkuperäisenkaltaisuuden arvostus sekä pyrkimys ylläpitää ratkaisuja, jotka vuosikymmenten saatossa ovat osoittautuneet toimiviksi. Usein alkuperäisen kunnioittaminen tapahtuu säästämällä mahdollisimman paljon sellaisia elementtejä, joita talossa on ollut rakennusajoista lähtien: *”Emme korjaa kaikkea vaan korjaamisen vuoksi vaan noudatamme ennemmin ”korjataan vasta kun joku on rikki”-metodia.”* (4) Alkuperäisyyttä vaalitaan pyrkimällä välttämään turhiksi miellettyjä parannuksia: *”Rintamamiestalomme oli niin hienosti säilynyt rakenteiltaan että halusimme mahdollisimman vähän muutoksia.”* (2) Parannuksille ja muutoksille ei välttämättä koeta olevan edes tarvetta, kuten samainen vastaaja myöhemmin toteaa: *”... toimintojen kunnostus vain pakollisten osalta.”* (2)

Niin aineistoa läpikäydessä kuin rintamamiestaloa sivuavia keskusteluja sosiaalisessa mediassa seurattaessa esiin nousee käsite ”talon henki”. Talon henki näyttäisi tarkoittavan eri asukkaille eri asioita. Osalle asukkaista se on alkuperäisyyden mukanaan tuoma tunnelma ja osalle taas sitä, että säilytetään ja tuodaan taloon oman maun mukaisia

elementtejä, jotka tunnelmaa luovat. Tässä tapauksessa luovutaan tietoisesti tavoitteesta ylläpitää taloa alkuperäisillä menetelmillä: *”Omassamme on tietynlainen henki, joka pyritään myös taloa remontoidessamme säilyttämään. Emme kuitenkaan asu museossa, joten ns. alkuperäiskunnossa tai -tavoilla emme remontoi. Talon hengittävyys pyritään kuitenkin säilyttämään, ettei tiivistetä taloa liikaa. Lattioiden kaltevuus, talon omat äänet kuuluvat asumistapaamme, josta emme halua luopua.”* (22) Niin aineistossa kuin keskusteluissa näyttäisi osalle asujista tyypillistä olevan tapa, jossa omaan taloon poimitaan talon henkeä ja henkilökohtaista makua miellyttäviä elementtejä ja säilytetään vanhoja ominaisuuksia vain niiltä osin kuin toimivuuden kannalta on perusteltua. Sitaatti *”Myös vanhan kunnioittaminen nykyaikaisella twistillä on aika yleistä.”* (18) kuvailee toimintatapaa, jossa pääosin pyritään kunnioittamaan alkuperäistä tyyliä, mutta poimitaan kuitenkin elementtejä nykyajasta.

’Talon henkeä’ ylläpidetään luomalla tilaan talon rakennusajalle tyypillistä tunnelmaa. Yhtä suosittua näyttäisi olevan myös pyrkimys kalustaa taloa vanhan ajan tyyliin: *”Pidän vanhojen talojen tunnelmasta, haluan sisustuksessakin käyttää vanhoja tavaroita ja huonekaluja.”* (10) Talo on siis tila, jonka tunnelma ja henki rakennetaan. Tunnelman rakentamiselle voi olla syynä pyrkimys rakentaa omasta kodista ympäristö, jossa nykypäivän elämän keskelle tuodaan menneestä tuttuja ja turvallisia elementtejä. Pallasmaan (1994, 101-102) mukaan ajallinen ja tyyllinen kerrostuneisuus antaa ympäristölle rauhoittavan jatkuvuuden tunteen tuoden ympäristökokemukseen menneen ajan ja siten psyykkisen perustan tulevaisuudenuskolle. Keskeneräisyys ja pitkäaikaisen käytön tuoma eletyn ajan tuntu rikastuttavat ja inhimillistävät ympäristön. Aineistositaatti *”Uusissa taloissa ei ole samaa tunnelmaa.”* (4) kertoo, kuinka vanha talo tilana mahdollistaa tunnelman, jota uuteen taloon on hankala saada aikaiseksi. Aineistosta kumpuaa ajatus siitä, että vanhassa talossa on jotain erityislaatuista, jota myös ’talon hengeksi’ kutsutaan. Talon hengeksi ja arvostetuksi piirteeksi voi tulkita jonkinasteisen pysähtyneisyyden, jota pyritään ratkaisuilla vaalimaan. Elämäntapa on *”Asumista vanhassa sielukkaassa talossa.”* (9) ja aineistositaatti *”... ne jotka ihailee vanhaa ja maalaisromantiikkaa, viihtyy tämän tyyppisissä taloissa.”* (5) antaa hyvän viitteen siitä, millaisia intressejä omaavat henkilöt tähän asumismuotoon ja elämäntapaan päätyvät, joskaan *”maalaisromantiikalla”* ei välttämättä ole mitään tekemistä jälleenrakennuskauden talolle tyypillisen tunnelman ja sisustuksen kanssa.

Sijoittautuminen talon elinkaareen, muistaminen ja menneeseen palaaminen

Rakennettu ympäristö on asujalleen merkityksellinen monella tapaa. Juhani Pallasmaan mukaan ”rakennettu historia on meille tärkein ajan kulun ja historiallisuuden kokemisen väline. Saamme identiteettimme, arvontunteemme ja ylpeytemme lukemattomien sukupolvien rakentamasta maisemasta” (Putkonen & Mäkiö, 2011, 202). Karjalaisen (1997, 236) mukaan ”muistaminen on dynaaminen, hetkestä toiseen aina uudelleen tapahtuva prosessi, jossa menneisyys projisoituu odotuksen horisonttina tulevaisuuteen”. Muistaminen liittyy rintamamiestaloelämään kiinteästi, sillä talo itsessään on muistomerkki menneestä ajasta.

Pallasmaan (1994, 202) mukaan iän ja käytön tuomien merkkien ja patinan poistaminen vanhoja rakennuksia korjatessa eliminoi terapeuttisesti vaikuttavan ajan kokemisen. Aineistossa sekä myös Facebookin ryhmissä näyttäisi usealla asujalla olevan pyrkimys säilyttää nimenomaan tämä ajan kokemisen tunne asettumalla taloon, jolla on historia ja tarina. Aineistossa esiin nousevat kuvailut asukkaiden suhteesta taloon muun muassa suvun perinteiden ylläpitämisen merkityksellisyyttä korostaen: *”Rintamamiestalossa asuminen merkitsee minulle jollain tavoin perinteen jatkumista, koska tämä on vanha lapsuudenkotini.”* (17) Monilla asujista näyttäisi olevan henkilökohtainen suhde asumaansa taloon, koska talo on ollut suvun omistuksessa jo aiemmin tai lapsuuteen tai elämänkaareen liittyvät muistot liittyvät jollaintapaa kyseiseen taloon: *”Tässä talossa haluan asua juuri siksi, että ukkini on aloittanut tätä rakentamaan 1954 ..... Talo on muuttunut asujiensa myötä moneen kertaan ja lapsuuteni ajoilla tässä oli kolme asuntoa ja olen eri elämänvaiheissa asunut kaikissa asunnoissa.”* (18) Sitaateista voi tulkita, että asukkaalle on muodostunut merkityksellistynyt ja tiivistynyt henkilökohtainen suhde asumaansa taloon, koska asuminen mahdollistaa itsensä sijoittamisen suvun historiajatkumoon.

Henkilökohtainen historia tuo taloon merkityksiä, joista halutaan pitää kiinni sen sijaan että talosta luovuttaisiin: *”Vanhempani muuttivat palvelutaloon ja talo jäi tyhjilleen. Halusin siitä huolehtia, joten muutin kaupungista taloon.”* (16) Henkilökohtainen suhde taloon on saattanut muodostua myös positiivisten muistojen kautta kuten sitaatissa *”Halusimme ostaa talon, josta meilläkin on paljon mukavia muistoja, emmekä halunneet nähdä kenenkään muun asuvan tässä.”* (11) todennetaan.

Tutkielmassa esiin nousee myös käsite 'nostalgia', joka alkuperäisesti on tarkoittanut koti-ikävää. Myöhemmin käsite on vakiintunut tarkoittamaan vanhan ihannoimista. Henkilökohtainen suhde nimenomaan rintamamiestalon talomallina näyttäytyy myös sitaatissa *"Lapsuudenkotini oli vuonna 1953 rakennettu rintamamiestalo, joka oli isäni lapsuudenkoti. Asuin elämäni ensimmäiset 20 vuotta siinä ja koen sen jättäneen tietynlaisen mielikuvan ns. oikeasta asumismuodosta."* (1) Oikea asumismuoto näyttäisi siis tässä yhteydessä tarkoittavan sellaista asumismuotoa, johon liittyy henkilökohtaisia muistoja ja kokemuksia.

Asumista ja elämäntapaa rintamamiestalossa 2010-luvulla voi tarkastella myös kotiin ja menneeseen paluun näkökulmasta. Aineistossa esiin nousevat kuvailut, joissa mennyt aika ja oma lapsuus näyttäytyvät erityisen arvokkaina: *"Paluuta lapsuuden tunnelmaan/oloihin, luonnonläheisyyttä, nostalgiaa ja perinteitä, tilaa ja väljää asumista, lapsille samaa kokemusta kuin itsellä oli lapsuudessa."* (15) Asumisella tähdätään niin aatteellisesti kuin joissain tapauksissa myös konkreettisesti paluuseen johonkin menneeseen, hyvään ja paremmaksi miellettyyn: *"Lapsemmekin ovat "samaa maata" ja vanhempi on jo ostanut oman rintamamiestalon morsiamensa kanssa, toinen mieltii vastaavaa tulevaisuudessa, kunhan saa opiskelut päättymään. Eli ei mitään pahoja kokemuksia tunnu olevan heilläkään."* (22) Mieltymys asumismuotoon näyttää myös periytyvän, ainakin tämän vastaajan tapauksessa. Rintamamiestalossa asuminen merkitsee myös entisaikojen ihmisten ponnistusten arvostamista sen lisäksi, että oman suvun historia on merkityksellinen: *"Kunnioitusta miehen pappaa kohtaan jonka talo jäi sodan jälkeen Karjalaan. Entisaikojen ihmisten Työn kunnioitusta."* (20) Talo antaa siis puitteet kunnioitukselle niin aatteellisella tasolla kuin konkreettisesti esimerkiksi ylläpitämällä rakennettua perintöä ja toistamalla ajalle tyypillisiä käytänteitä.

Menneeseen paluuta voidaan tarkastella myös pyrkimyksenä elämäntyylisiin, johon liittyy ajatus suuremmasta omavaraisuusasteesta: *"Puutarha on suuressa arvossa. Kasvatamme mahdollisimman paljon ruokaa itse."* (14) Elämäntyylisiin liitetään piirteitä, joita on toteutettu talon rakentamisajankohtana. Ollut ja mennyt aika koetaan tavoittelemisen arvoiseksi, ja rintamamiestalo antaa tällaiseen pyrkimykseen oivalliset puitteet: *"Paluu asenteen puolesta menneeseen ja pienviljelytalouteen."* (2) Palaaminen ajassa taaksepäin toteutuu myös palauttamalla talon ominaisuuksia menneelle ajalle tyypillisempiin ratkaisuihin: *"Talossa on tehty remonttia edellisten asukkaiden toimesta 1970-luvulta 2000-luvulle, ja näiden osalta meillä on edessä monia remonttirikkaita vuosia, sillä*

haluamme palauttaa talomme ulkonäön ja tekniset ratkaisut vastaamaan enemmän alkuperäistä.” (11) Sitaatti ilmentää menneen ajan ihannointia ja kunnioitusta, mutta menettelyssä ei huomioida taloon ajan mittaan muodostunutta kerroksellisuutta, joka radikaaleja muutostöitä tehdessä menetetään. Kyseessä on kuitenkin yksityinen koti jonka asukas voi laittaa mielensä mukaiseksi.

”Elämäntapa suhteessa taloon on enemmän kuin asumista: se on aktiivista osallistumista talomme elinkaareen, joka on alkanut vuonna 1948, eikä loppua näy.” (11) Rintamamiestalo on siis tila, joka tarjoaa mahdollisuuden paikallistaa itsensä historiajatkumoon olemalla osa talon elinkaarta. Tila mahdollistaa tärkeiksi koettujen asioiden muistamisen, ja asumisella tehdään myös tulevaisuuden merkityksellisiä muistoja.

4.2.3 Järkisyiden ja tosiasioiden tiedostaminen

Kodin ja asuinpaikan valitsemisen taustalla on perinteisesti vaikuttanut useita tekijöitä, joista keskeisimpiä ovat perheen koko, ikä ja taloudelliset resurssit. Asunnon sisäisten ominaisuuksien lisäksi merkityksellisiä ovat asuinympäristön ominaisuudet. Rintamamiestalon valinta elämykselliseksi näyttäytyy osassa kyselyvastauksista hyvin käytännöllisenä ja tarkoituksenmukaisena ratkaisuna. Aineistosta nousee esille kommentteja, joiden perusteella voi todeta rintamamiestalon olevan osalle asujista talo muiden talovaihtoehtojen joukossa. Vastausten perusteella näyttäisi siltä, että asukkailla on varsin realistiset käsitykset asumiseen ja elämiseen liittyvistä tosiasioista. Rintamamiestalossa asuvan on aineistosta kumpuavien vastausten perusteella omattava myös huomattava joukko erilaisia kykyjä ja valmiuksia. Aineistosta kumpuavia, asumiseen vaadittavia ominaisuuksia ovat muun muassa *ongelmanratkaisukyky, luovuus, kokeilunhalu, pitkäpinnaisuus, järjestelykyky, vastuullisuus, mielikuvituksellisuus, työteliäisyys, keskeneräisyyden sietokyky, riskinottokyky ja sopeutumisvalmius*. Aineiston valossa näyttäisi siltä, että asumismuoto on asukkaalleen varsin vaativa, mutta myös antoisa.

Edellä mainittuja teemoja käsitellään alla olevissa luvuissa ja kuvaillaan tosiasioita, jotka suurelle osalle asujista tulevat ennemmin tai myöhemmin vastaan, ja jotka samalla liittyvät keskeisesti tähän talotyyppiin liittyvään elämäntapaan.

Käytännöllisyys ja tarkoituksenmukaisuus

Jälleenrakennuskauden ajan talon valinta asumismuodoksi on 2010-luvulla monelle asujalle käytännöllinen ja tarkoituksenmukainen ratkaisu. Valintaa perustellaan hyvin neutraalein ja järkiperaisoin syin ilman suurempaa tunnelatausta. Sitaatissa *”Jos talo on suurinpiirtein ehjä ja terve, niin asumaan pystyy ilman suuria remonttejakin. Villasukat jalassa!”* (3) kuvaillaan rintamamiestaloa suhteellisen vaivattomana ratkaisuna, joka ei välttämättä vaadi asujaltaan lähtökohtaisesti mielettömiä ponnistuksia. Talo siis tarjoaa tarkoituksenmukaiset puitteet peruselämän toteuttamiseksi. Vastauksissa nousee myös esiin arjen sujuvuuden ja toimivuuden tavoittelu. Usein asuinpaikan valinnan perusteena onkin juuri arjen toimivuus, jossa keskeisenä elementtinä voidaan nähdä kulloisenkin asukkaan kokemuspöiristä katsottuna käytännöllinen sijainti. Useimmiten asukas toivoo löytävänsä omannäköisensä asunnon alueelta, joka tukee hänen elämäntapaansa ja sopii yhteen hänen arkensa ja elämäntilanteensa kanssa. (Kyttä ym., 2010, 91) Sopivuus ja käytännöllisyys nousevat esille seuraavissa sitaateissa:

”Talomme sijainti oli merkittävässä osassa ostopäätöstä tehdessä: lyhyen matkan päässä kaupungin keskustassa, julkisen liikenteen saavutettavissa, hyvien kulkuyhteyksien päässä työpaikoista ja lähellä asuvista sukulaisista.”
(1)

”Talon osto 7 vuotta sitten tältä alueelta oli sijoitus lasten hoitopaikan, tulevan koulun ja miehen harrastusten väliltä.” (6)

”Toisaalta rmt ainakin meidän tapauksessamme on sopivan kokoinen perheellemme ja hyvällä asuinalueella lähellä palveluja.” (11)

Joillekin asujista rintamamiestalo on talo muiden talojen joukossa: *”... en kohottaudu mihinkään hypetykseen rintamamiestalon suhteen. Talo kuin talo, jonka korjauksessa on oltava järki päässä.”* (16) Kirjoittaja korostaa sitä, että rintamamiestaloon pätevät monelta osin samat asiat, kuin mihin tahansa pientalotyyppeihin, ja asuminen tällaisessa talossa ei välttämättä sisällä kaikille asujilleen sen suurempia merkityksiä. Olisi epärealistista kuvitella, että kaikki rintamamiestaloissa asijat jakaisivat jonkun tietyn arvomaailman, ja että rintamamiestalo talona olisi kaikille asujilleen jotenkin erityisen

merkityksellinen. Vaikka tämän tutkielman vastaajat ja Facebookiin aiheesta keskustelemaan päätyvät voidaan nähdä joukkona, jolle juuri tämä talotyyppi tarkoittaa jotain erityistä, ja että asujat kokevat nimenomaan rintamamiestalossa tai vanhemmassa talossa asumisen merkitykselliseksi, edustaa suuri osa asujista tätä neutraalimpaa ajattelutapaa. Sitaatti *”Jos kyseessä olisi oma synnyinkoti joka myös rintamamiestalo, niin se merkitsisi paljon enemmän. Mutta nykyinen rintsikka on ”vain” talo jossa asutaan, jota remontoidaan ja joka jonain päivänä myydään pois. Tähän taloon minulla ei ole suurempia siteitä.”* (3) kuvastaa sitä, että merkityksellisyyden muodostumisen kannalta talon liittyminen perheen tai suvun historiaan on tärkeää. Muuten talo koetaan ”vain taloksi”. Henkilökohtaista tunnepitoista suhdetta taloon käsitellään enemmän luvussa 4.2.1.

Useat Facebookin ryhmissä näkyvät julkaisut, joissa talo on remontoitu vastaamaan täysin tämän päivän ihmisen tarpeita eikä olemukseltaan juuri eroa uudesta pakettitalosta, peilaavat hyvin talon näkemistä käytännöllisenä ja tarkoituksenmukaisena ratkaisuna. Näissä tilanteissa voidaan tulkita jonkin muun kuin talotyypin olevan merkityksellisempää kuin esimerkiksi talon historiallisuus ja alkuperäisyys. Talo voidaan nähdä myös erinomaisena korjausaihiona tai tontti ominaisuuksiltaan asujalle soveltavana. Tällöin elämäntyyliä pohdittaessa voidaan todeta, että vanhassa talossa asuminen ei näille asukkaille ole itseisarvo, vaan väline saavuttaa elämään ja asumiseen muita tärkeäksi koettuja ja miellettyjä asioita.

Vanha talo ei ole uusi talo – valintoja ja vaadittavia valmiuksia

Asumiseen liittyvät odotukset ovat yleisesti nousseet 2000-luvulla. Monelle suomalaiselle ihanneasunto on moderni runsaasti varusteltu omakotitalo luonnonläheisellä paikalla. (Juntto, 2010, 46) Rintamamiestalo asumisympäristönä on kuitenkin jotain muuta. Useissa rintamamiestaloissa elämiseen kuuluu nykyajan mukavuuksien puuttuminen osittain tai jopa kokonaan, joskin talojen varustelu on hyvin vaihtelevaa ja riippuu asukkaan intresseistä ja korjaushistoriasta: *”Ehkäpä juuri se, että kun ymmärtää millainen talo on rintamamiestalo ja nykyajan asumisen mukavuuksia niin eihän ne kohtaa kyseisen ajan taloissa millään tapaa. Tämä täytyy ymmärtää, jotta talo toimii kuten sen kuuluisi.”* (21)

Mitä sitten ovat nämä puuttuvat asiat ja miten ne vaikuttavat asumiseen liittyvään elämäntapaan?

Rakennuskonservaattori Niko Palonen kuvaili puhelinhaastattelussa 13.4.2017 ymmärtävänsä nykyajan asumisen mukavuuksiksi sähkön, veden ja viemäröinnin. Jos ei ole juoksevaa vettä ja sähköä, fasiliteetit pystytään hänen mukaansa rintamamiestaloon rakentamaan. Nämä mukavuudet useimmissa rintamamiestaloissa nykypäivänä siis usein jo ovat. Palonen näkee kuitenkin ongelmallisena, jos vanhan talon huonejakoa aletaan radikaalisti muuttaa. Aineistositaatti ”...*monesti tilaa ei ole hirveästi ja jos perhe kasvaa, niin tilaa pitää jostain keksiä lisää.*” (17) kertoo, kuinka asumismuoto ei välttämättä vastaa nykyajan muuttuneisiin ja kasvaneisiin tilantarpeisiin. Myös kommentti ”*Talot ovat sokkeloisia, eivätkä yhdessä tasossa.*” (18) kertoo rintamamiestalon pohjarakenteesta, joka saattaa tottumattomalle muodostua ongelmalliseksi. Puuttuviksi mukavuuksiksi Palonen ymmärtää mm. keskuslämmitysjärjestelmän puuttumisen, joka tuo mukanaan tarpeen esimerkiksi puuhailla polttopuiden parissa kuten sitaatti ”*Luopuminen siitä, että aina ei ole automaattisesti lämmintä vaan lämmityksen eteen pitää tehdä itse töitä.*” (17) osoittaa. Mukavuuksien puuttumiseksi voi siis tulkita myös lämpötaloudelliset asiat, kuten hatarista rakenteista johtuva veto, kylmät lattiat sekä asumiseen liittyvä manuaalisuus. (Palonen, 13.4.2017) Lämpöolosuhteet talossa eivät välttämättä ole jatkuvasti stabiilit kuten vastaaja sitaatissa ”*Huoneiden lämpötila ei ole tasainen.*” (2) kuvailee. Tämä voi nykyajan asumisen olosuhteisiin tottuneelle olla epämiellyttävää.

Aineiston perusteella voi siis tulkita, että rintamamiestalossa asuvat kyselyyn vastaajat pääosin tietävät millaiseen asumismuotoon ovat asettuneet asumaan. Realistinen ”*Rempasta remppaan eläminen ja persaukisena eläminen.*” (6) kuvailee erään asujan tuntemuksia valitsemaansa elämäntapaan liittyen. Voi todeta, että mikäli rintamamiestalossa haluaa asua ja kokea asumisensa mielekkääksi, tulee olla tietoinen asioista, jotka liittyvät vanhassa talossa elämiseen sekä hyväksyä tosiasiat, jotka asumisen mukana saattavat tulla: ”*Uudessa emme asu, eikä tämä uudeksi muutu edes remonttien myötä. Vanha talo, vanhan talon ilot ja haitat.*” (15) Asumistyyliin ja siihen liittyvään elämäntapaan liittyy siis vahva realistinen ja tiedostava ote tosiasioista, jotka eivät muuksi muutu kuten sitaatissa ”*Rintamamiestalo ei ole sama asia kuin 2000-luvun talot.*” (9) kuvataan. ”*Kerrostaloasumisesta omakotitaloon muutettiin niin ei haittaa, jos lattiat ovat vähän kylmät isommilla pakkasilla, villasukat jalkaan.*” (22) kuvaa asukkaalta

vaadittavaa ja rintamamiestaloelämäntapaan liittyvää tietynlaista ratkaisukeskeisyyttä ja myös olosuhteiden hyväksymistä, joka rintamamiestaloelämää haluavalle asukkaalle aineiston mukaan on tyypillistä ja suorastaan suotavaa.

Nykyasujalta vaadittavat ominaisuudet

”Huumori ei saa loppua vaikka välillä sekin on vaikeaa.” (7)

Jälleenrakennusajan tyyppitalo on ollut asuinrakennus, jonka piirustukset ja rakentamisohjeet ovat olleet kaikkien saatavilla, eikä talon rakentaminen ole vaatinut erityisiä kirvesmiestaitoja. Nykypäivänä tilanne on toisin. Vaikka kirvesmiestaitoja ei kyselyyn vastanneiden vastauksissa erityisesti mainittukaan, tämän tutkielman vastausten perusteella 2010-luvun rintamamiestaloasujan täytyy omata huomattava joukko erilaisia valmiuksia, jotta asuminen toteutuu toivotulla tavalla. Vastauksista kumpuaa käsitys siitä, ettei tällainen asumismuoto sovi kenelle tahansa kuten seuraavat sitaatit osoittavat: *”Kyllä siis mielestäni tällaisessa asumiseen liittyy elämäntapana kokeilunhalu, uuden oppiminen, pitkäpinnaisuus ja tietty järjestelykyky.” (17) Mielikuvitusta ja luovuutta tarvitaan faktatiedon lisäksi. (2) ... ei saa pelätä työtä ja pitää haluta ottaa asioista selvää.” (10)*

Vanhemman talon hankkiminen näyttäytyy useille asujista turvallisena ja luotettavana ratkaisuna, koska vanhemman talon rakennustekniset ratkaisut mielletään selkeiksi, hallittaviksi ja ymmärrettäviksi verrattuna nykyaikaiseen teknistyneeseen talotekniikkaan. Vuosikymmenten saatossa taloja on kuitenkin remontoitu runsaasti mitä erikoisemmilla menetelmillä, ja esimerkiksi 60-luvun jälkeen yleistyneet uudet innovatiiviset menetelmät ja ratkaisut kuten muovit ovat olleet ongelmallisia talon hengittävyyskannalta. *”Yllätyksiin on varauduttava, kun kyseessä on vanha talo.” (9)* kuvaa hyvin usealta asujalta vaadittavaa riskinotto- ja sopeutumisvalmiutta.

”Asuminen vaatii ongelmanratkaisukykyä ja luovuutta koska vastaan tuleviin ongelmiin ei ole olemassa valmiita ratkaisuja.” (14) Arvaamattomia tilanteita saattaa vanhemmassa talossa siis väistämättä tulla vastaan: *”Talo elää omaa elämäänsä ja siihen on toisinaan sopeuduttava.” (9)* Talo ei siis ole ”hallittavissa” täydellisesti, koska talon historia, kunnostuksessa käytetyt menetelmät, remontoijien motiivit ja korjausratkaisut eivät

välttämättä ole nykyisellä omistajalla tiedossa, ja aiemmat tai jopa alkuperäiset omistajat ovat vieneet tietonsa mukanaan hautaan. Aktiivisuus ja kiinnostuneisuus asumistyyliin liittyen on siten onnistuneen asumisen edellytys, kuten sitaatti ”*Sen, että asioista on otettava selvää ja oltava kiinnostunut. Tässä asumismuodossa on paljon enemmän vastuuta itsellään kuin monessa muussa.*” (15) todentaa. Kaikille asujille rintamamiestaloasuminen ei ole päivänselvä ja mutkaton valinta, joka toteutuessaan takaa aukottoman onnentunteen: ”*Olen myös varautunut siihen, että jos jotain isompaa remonttia tulee eteen, voi olla että joudun talosta luopumaan, mutta halusin kuitenkin koittaa miten pitkälle rahkeet yksinään riittää.*” (10) kuvailee talon yksin ostanut, riskinottohalukkuutta omaava vastaaja. Välillä vanhemmassa talossa asuminen aiheuttaa myös päänvaivaa ja stressiä: ”*Samaan aikaan asuminen herättää toisinaan huolta: entä jos teen vääriä ratkaisuja, löydän valtavia home- ja sienikasvustoja tai jos kuiva purulaatikko syttyy tuleen?*” (11) Asumiseen liittyvään elämäntapaan näyttäisi siis sisältyvän myös jonkinlainen huimapäisyys ja riskinottohalukkuus.

Yksi keskeinen peruste rintamamiestalon valinnaksi on taloudellinen peruste. ”*Saimme talon halvalla, tontti on erinomaisella paikalla, uutta emme koskaan saisi näillä sijainneilla ja hinnoilla.*” (15) Vanhempaan taloon saattaa alueesta ja talon kunnosta riippuen päästä asumaan edullisemmilla lähtökustannuksilla: ”*...toinen on tietenkin se taloudellinen puoli, onhan tämä vaihtoehto halvempi ostettaessa, toki tähän saa uppoamaan pitkän pennin.*” (5) Kasvukeskusten suuret omakotitalot eivät rakennuskustannusten kasvun vuoksi ole vuodesta 2007 lähtien monelle keskituloiselle mahdollisia. (Juntto, 2010, 46) Jokaisen asukkaan tulee suhteuttaa asumisensa vallitsevaan varallisuus- ja elämäntilanteeseen. Vanhaan taloon asumaan hakeutuminen ja siihen liittyvän elämäntavan ylläpitäminen voidaan nähdä myös 2000-luvulla kasvaneiden asumistoiveiden vastareaktiona. Täysin varattomana asuminen voi kuitenkin osoittautua tässäkin asumismuodossa hankalaksi: ”*Remontointiin on varattava aikaa ja rahaa, samoin pihan huoltoon.*” (3) Huomionarvoinen aineistosta kumpuava asia on se, että useiden mainintojen perusteella rintamamiestalossa asumisen edellytyksiksi voi lukea ajan tai rahan jatkuvan tarpeen – usein kummatkin yhdessä. Säästäväisyys nähdään aineiston perusteella hyväksi ominaisuudeksi: ”*Tämä vaatii rahaa, joten on oltava valmis säästämään mm. lämmityskustannuksissa, puilla lämmitetään niin paljon kuin jaksetaan.*” (12) Kyseessä näyttäisi olevan elämäntapa, sillä tekemällä talouteen liittyviä tietoisia ratkaisuja hallitaan kuluja. Tätä kuvaa sitaatti ”*Eläminen niukasti. Se vähä*

ylimääräinen, jonka pienestä palkasta saa säästettyä, kuluu talon korjauskustannuksiin.”
(12)

Vaikka vanhempi talo saattaa myyntihinnaltaan olla uutta taloa edullisempi, taloon liittyy joskus yllättäviä kustannuksia, joilta ei voi välttyä. Keskeistä kuitenkin on se, että kustannusten hallinnassa huomattavana apuna on mahdollisuus käyttää aikaa talon ylläpitoon. Jos ei ole rahaa eikä aikaa, voi rintamamiestalossa eläminen muuttua varsin haasteelliseksi. Vastakkaista näkökulmaa edustaa kuitenkin seuraava kommentti: *”Taloudellisesti muutto tähän oli helpotus, asumiskustannukset laskivat puolella verrattuna Tampereen asunnon vuokraan.”* (14) Tälle asujalle muutto rintamamiestalon onkin tuonut elämään taloudellista huojennusta. Vaikka tietoisuus talon haasteista on olemassa, vastaajat pääosin kokevat asumismuodon mielekkääksi: *”En kuitenkaan koe että olisin joutunut luopumaan mistään tärkeästä vaan enemmänkin koen että rintamamiestalossa asuminen on antanut minulle ja perheelle hyvin paljon positiivisia asioita.”* (17)

4.3 Rintamamiestalo puhututtaa Facebookissa – Case Facebook

Verkosta on tullut vuorovaikutteisen toiminnan ympäristö. (Castells 2009, 55) Rintamamiestaloa keskustellaan aktiivisesti sosiaalisessa mediassa, joista keskeisimmäksi foorumiksi tässä työssä nousi yhteisöpalvelu Facebook. Tutkielman taustana ja lähtökohtana oli tutkijan vuosien aikana kertynyt kokemus ja mielenkiinto verkkokeskustelu-ympäristöistä ja sosiaalisesta mediasta liittyen asumiseen, elämäntapaan ja vanhoihin taloihin. Tiedusteltaessa (kyselykaavakkeessa) informanteilta, miten he hyödyntävät sosiaalisen median palveluita asumisessaan, olivat vastaukset suhteellisen ennalta-arvattavia. Seuraavassa kappaleessa käyn läpi näitä teemoja ja peilaan vastauksissa esiin nousseita asioita omiin ryhmissä tekemiini havaintoihin. Aluksi kuvailen muutamalla sanalla mistä sosiaalisessa mediassa ja Facebookissa ylipäättään on kyse.

Sosiaalinen media on tietoverkkoja ja tietotekniikkaa hyödyntävä viestinnän muoto, jossa käsitellään vuorovaikutteisesti ja käyttäjälähtöisesti tuotettua sisältöä ja luodaan ja ylläpidetään ihmisten välisiä suhteita. (Helasvuo, Johansson & Tanskanen, 2014, 200)

Pekka Erkkolan (2008, 84) mukaan sosiaalinen media on ”jälkitekollinen ilmiö, jolla on tuotanto- ja jakelurakenteen muutoksen kautta vaikutuksia yhteiskuntaan, talouteen ja kulttuuriin. Samalla sosiaalinen media on teknologiasidonnainen ja -rakenteinen prosessi, jossa yksilöt ja ryhmät rakentavat yhteisiä merkityksiä sisältöjen, yhteisöjen ja verkkoteknologioiden avulla vertais- ja käyttötuotannon kautta.” Sosiaalisessa mediassa on kyse vuorovaikutuksesta, jota tekniikka ja tekniikan avulla muodostettavat palvelut, verkostot ja yhteisöt tukevat uusilla tavoilla. (Heinonen, 2009, 7) Käyttäjien tuottama sisältö on sosiaalisen median palveluiden keskeisin raaka-aine. (Pönkä, 2014, 29)

Facebook on eniten käytetyin sosiaalisen median palvelu. Facebook on rekisteröitymiseen perustuva, Web 2.0 -teknologialla toteutettu verkkoyhteisöpalvelu, jonka käyttäjät voivat verkostoitua ja kommunikoida keskenään sekä julkaista, jakaa ja kommentoida erilaisia sisältöjä. (Helasvuo ym., 2014, 190) Yhteisöpalvelu Facebook tuli Suomeen syksyllä 2007. (Suominen, Östman, Saarikoski & Turtiainen, 2013, 128-129). Syksystä 2007 lähtien Facebook alkoi itse toimia esikuvana, johon kaikkia muita palveluja, kuten IRC-galleriaa ja MySpacea alettiin verrata, vaikka hetkeä aiemmin asia oli toisinpäin (mt. 131). Facebook mahdollistaa käyttäjilleen lukuisia toimintoja. Tässä tutkielmassa tausta-asetelmaksi nousevat Facebookin suljetut ryhmät. Facebookiin on kenen tahansa mahdollista perustaa ryhmä, jonka ylläpitäjäksi voi itsensä lisäksi määrittellä muita käyttäjiä. Ryhmissä voi olla ryhmän itsensä tai ylläpitäjän määrittelemät säännöt. Sääntöjen noudattaminen ja mahdolliset sanktiot noudattamatta jättämisestä ovat hyvin vaihtelevia. Ylläpitäjien aktiivisuus ja ryhmän luonne määrittävät sen, kuinka tarkasti sääntöjä noudatetaan tai onko ryhmässä sääntöjä ollenkaan.

Havaintojen pohjalta voidaan todeta, että Facebookin rintamamiestaloa käsittelevissä ryhmissä keskeisimpiin keskusteluaiheisiin kuuluvat *talon remontointiin, kunnostamiseen ja toimivuuden ylläpitoon liittyvät ratkaisut*. Moni aloituksista sisältää tiedusteluja suositelluista toimintatavoista. Oman talon remontointi- tai kunnostusprosessissa on tultu siihen vaiheeseen, että kaivataan neuvoja ja vinkkejä muilta samassa tilanteessa olevilta tai saman ongelman kanssa painivilta. Myös kyselyaineistossa vertaistuen saaminen nousi huomattavaksi teemaksi. Facebookin ryhmien keskustelunaloituksissa esiin nousevat muun muassa aiempien omistajien tekemiin remontteihin liittyvät ratkaisut sekä oikeiksi tai vääriksi määritellyt menettelytavat.

Sinikka Heinonen on Turun kauppakorkeakoulun julkaisussa (2009) kuvannut sosiaalisen median ydintekijöitä ja verkkoyhteisössä vaikuttamisen taustalla olevia motiiveja: ”Nettiyhteisöjen käyttäjä haluaa saada palautetta, tunnustusta ja vastakaikua niille sisällöille, joita hän nettiyhteisöihin jakaa.” (mt. 14) Tämä tarve ilmenee vahvasti myös rintamamiestaloa käsittelevissä Facebook-ryhmissä. Vertaiskeskustelijoilta saatava arvostus on erityisen tärkeä kannuste osallistumiseen ja sisältöjen tuottamiseen. Sosiaalinen media rakentuu siis keskinäisen, monensuuntaisen palautteen ja tunnustuksen päälle. Vuonna 2013 tehdyn tutkimuksen mukaan sosiaalisen median käytön syyksi keskeiseksi tavoitteeksi nähtiin vastavuoroisuus eli antaessaan itse nettiin jotakin, saa samalla jotakin tilalle. (Pönkä, 2014, 46) Useat päivityksistä vaikuttavat siltä, että palautteen – niin positiivisen kuin kyseenalaistavankin – saaminen on päivityksen tavoitteena. Tykkäyksien kalastelu ja toisaalta myös ”kohun” aikaansaaminen näyttäisivät olevan julkaisemisen tavoitteena. Lisäksi ryhmässä jaetaan tietoa järkevistä hankinnoista tai rintamamiestalon asujaa helpottavista tuotteista ja palveluista. Mieltä askarruttaviin pulmiin etsitään ratkaisua yhdessä eri näkökulmia ja kokemuksia kalastellen.

Yksittäinen henkilö voi saada äänensä kuuluviin ja kasvonsa esiin nettiyhteisöjen välityksellä. Facebookin ryhmissä nousee esiin henkilöitä, jotka profiloituvat jollakin tapaa asiantuntijoiksi joko toisten ryhmäläisten toimesta tai omasta mielestään. Asiantuntijuuden taustalla voi olla aito ammattimainen ymmärrys asiakokonaisuudesta. Asiantuntijuus saattaa kuitenkin rakentua muun kuin ammattimaisen osaamisen tai tieteellisen tiedon ympärille. Mediassa yleisesti on käytetty tutkijoita asiantuntijan roolissa, jolloin asiantuntijuuden taustalla on usein tieteellinen tieto. (Sarja, 2016, 136) Näyttävä esiintyminen, aktiivinen kirjoittelu ja kannanotto useissa eri asiayhteyksissä saattaa muodostaa käyttäjälle harhan kirjoittajan todellisesta tietämyksestä. Tällöin kyse on lähinnä kokemusasiantuntijuudesta. Kokemusasiantuntijan varsinainen tiedonlähde on sananmukaisesti oma kokemus. (mt. 137) Tämä kokemusasiantuntijuus ilmenee vahvasti rintamamiestalo-ryhmässä, jossa usein jaetaan omakohtaiseen kokemukseen perustuvia ratkaisuja ja mielipiteitä mahdollisiin ongelmiin, joita asuminen saattaa tuoda tullessaan. Kokemusasiantuntijuutta ei tulekaan väheksyä. Ryhmien käyttäjän on kuitenkin syytä selvittää kommentoijan taustat ja intressit ennen radikaalien päätösten tekoa. Vastuu päätöksistä ja toimintatavoista jää edelleen lukijalle, vaikka näkökulmia suositeltuihin toimintatapoihin on lukuisia.

Luovat ratkaisut kuuluvat luonnollisena osana rintamamiestaloelämään. Sosiaalisessa mediassa voi kannustaa ihmisiä yhteisöluovuuteen. (Heinonen, 2009, 14) Haasteisiin etsitään yhdessä ratkaisua ryhmässä, ja monenlaisten mielipiteiden tuloksena saattaa syntyä aivan uudenlainen keksintö ratkomaan jotakin pulmaa tai muutoin hyödyksi tai iloksi. Myös joukkoäly, jossa palautetta ja ideoita kerätään laajalta joukolta ihmisiä, nähdään kyselyvastausten perusteella keskeiseksi käytön tavoitteeksi.

Kyselyvastauksissa informantti kuvailee käyttävänsä sosiaalista mediaa asumiseensa liittyvien hankintojen pohdinnassa ”kierrättämällä” tiedustelun eri someryhmissä, joissa on asiantuntemusta, kokemuksia ja mielipiteitä kyseisestä tuotteesta tai menettelystä saatavilla, ja tekee päätöksensä vasta kierroksen jälkeen. Päätös toimintavasta tai hankinnasta tehdään ryhmän yhteisen pohdinnan, kokemusten ja suositusten pohjalta sen sijaan, että kuunneltaisiin kyseenalaistamatta markkinavoimien, päätöstentekijöiden tai muiden auktoriteettien suosituksia. Ryhmissä käytyjen keskustelujen voi katsoa siis myös merkitsevän käyttäjän valtaistamista. Käyttäjä ei enää ole vain palvelujen kuluttaja, vaan aktiivinen toimija ja sisältöjen tuottaja. Tässä ilmiössä näkyy vallan siirtyminen eliitiltä suurelle yleisölle. (mt. 15)

Tämän tutkielman keskeinen kiinnostuksen kohde, ’elämäntapa’, on kummunnut erityisesti seuraavaksi esiteltävistä keskustelu- ja julkaisuteemoista. Ryhmissä merkittävästi esiin nouseva teema on *oman talon ja elämäntavan esittely sekä haaveilu talosta*. Ryhmässä esitellään omaa taloa jakamalla kuvia talosta sekä sanallisesti kuvaillen. Nähtävälle tuodaan kuvia sisustusratkaisuista, pihapiiristä tai askareista, joita talossa tehdään. Olemalla nettiyhteisöissä käyttäjä haluaa ilmentää, vahvistaa tai rakentaa omaa identiteettiään. Verkkoidentiteetiksi kutsutaan käyttäjän digitaalista ilmentymää, jonka perusteella muut käyttäjät voivat tunnistaa hänet netissä. (Pönkä, 2014, 47) Internetin ja nettiyhteisöjen myötä on tullut mahdollisuus moniin identiteetteihin tai ainakin rooleihin ja profiileihin joita verkkoyhteisöissä voi ilmentää. Digitalisaation myötä on mahdollista fragmentoida jatkuvasti itseään. (Heinonen, 2009, 13) Facebookin ryhmiin kuulumalla voi käyttäjä rintamamiestalossa asuvana henkilönä rakentaa ja vahvistaa identiteettiään tai tyyliä itseään ja elämäänsä haluamaansa suuntaan esittelemällä vanhaan taloon liittyviä mielenkiinnokohteitaan.

Kaikilla ryhmän keskusteluihin osallistujilla ei välttämättä ole vielä omaa rintamamiestaloa tai muutto sellaiseen on vasta suunnitteilla. Ryhmässä ollaan etsimässä ideoita ja hankkimassa tietoa tai jopa haaveilemassa ”kunpa minäkin sitten joskus” -mentaliteetilla. Rintamamiestalon hankintaa harkitsevat kyselevät ryhmässä vinkkejä hankintapäätöksensä tueksi ja haaveilevat elämästä rintamamiestalossa. ”Mitä minun tulee ottaa huomioon, jos ostan tällaisen talon?” -tiedusteluja esiintyy ryhmässä usein, jolloin julkaisun liitteenä on tiedot talosta tai jopa jonkun potentiaalisen taloehdokkaan myynti-ilmoitus. Nähtävillä on julkaisuja, joissa kerrotaan talon oston vahvistumisesta tai kauppakirjojen kirjoittamisesta. Näiden julkaisujen alle kertyy lukuisia myönteisiä kommentteja ja onnitteluja. Ostajan on helppo samastua onnitteluihin ja tuntee kuuluvansa ”joukkoon”, kun unelma oikeanlaisesta, haaveiden kohteena olleesta asunnosta viimein toteutuu. Verkko yhteisöön kuulumisen voidaan katsoa olevan yhteys merkityksellisen elämän etsintään, joka monelle käyttäjälle on keskeisin verkko yhteisöjen käytön motivaatio. Kuulumisella ymmärretään pääsyä erilaisiin verkostoihin ja yhteisöihin, niissä vaikuttamisen motivaatiota ja taitoja. (Heinonen, 2009, 14) Onnittelujen joukkoon mahtuu aina muutama skeptinen kommentti, jossa muistutetaan talossa asumisen negatiivisista puolista: esimerkiksi ainaisesta remontintarpeesta ja vapaa-ajan puutteesta. Uuden elämäntapansa kynnyksellä oleva talohaaveen toteuttaja voi tuntee hämmennyksensekaista yhteenkuuluvuuden tunnetta sillä hetkellä, kun hän julkaisee uutisen pitkäaikaisen haaveensa toteutumisesta ryhmässä, jossa muut jakavat saman asumistyylin, ja kun onnitteluja, sydämiä ja kannustuksia sataa oman julkaisun alle.

Omaa elämäntapaa ja taloon liittyviä ratkaisuja esiteltäessä esiin nousevat ajoittain keskustelut ”teemme talostamme omannäköisen”, ”talo on elämistä varten” tai ”tämä on koti eikä mikään museo”, joiden vasta-argumenttina voi nähdä ajattelutavan, jossa pyritään palauttamaan talo mahdollisimman alkuperäisenkaltaiseksi tai säilyttämään talo alkuperäisenkaltaisena. Myös teemoina uusi, vanha, alkuperäinen, alkuperäisen kaltainen ja uudenaikainen nousevat usein esille. Osallistujien omista intresseistä riippuen nämä ilmaisut arvotetaan hyvin eri tavoilla. Tiedyt ajattelutavat saavat selvästi enemmän kannatusta ja esimerkiksi ”muovinen ikeatyyli” tuomitaan hyvin usein rintamamiestalon kuulumattomaksi eli vääräksi. Toisaalta lähes jokaisessa keskustelussa ennen pitkää todetaan painokkaasti kyseessä olevan jokaisen oma koti, jonka voi laittaa omannäköisekseen.

Keskusteluissa vahvasti kantaa ottamalla ja omia näkemyksiä esittelemällä voi luoda itsestään vaikutelman jonkin tietyn ajattelutavan edustajana ja kannattajana. Keskusteluista löytyy usein eri näkökulmia edustavat ääripäät, jotka vaikuttavat keskustelun intensiteetistä päätellen olevan vahvasti vakuuttuneita omista menettelytavoistaan tai ainakin haluavat profiloitua jonkin tietyn ajattelutavan edustajaksi. Keskusteluun oikeasta ja väärästä päädytään ketjuissa usein. Se tieto, mikä on ”oikein”, nauttii usein vahvistusvinouman harhaa. Vahvistusvinoumasta on kyse sellaisessa tapauksessa, jossa uskotaan ensisijaisesti tietoa joka vahvistaa aiempaa käsitystä asiasta. (Sarja, 2016, 142) Tiedetoimittaja Ulla Järven (mt. 142) mukaan ihmisen uskoessa vahvasti johonkin asiaan, sitä ei tule tarkasteltua monipuolisesti, vaan näkökulma saattaa olla hyvin suppea. Myös ylikuottamusharha, jossa ihmiset luulevat heidän omien arvioidensa asioista olevan todennäköisemmin oikeita riippumatta siitä, miten asiat todella ovat (mt. 143), on keskusteluissa paikoin havaittavissa. Sitä, kuinka ehdoton asenne on ”normaalielämässä”, ei tiedä kukaan. Verkossa on mahdollista laajentaa omia näkökulmia, mutta se ei näytä olevan todennäköinen suunta, vaan päinvastoin eriytyneessä sosiaalisen median kuplassa oma todellisuus rakentuu sosiaalisessa vuorovaikutuksessa, jossa tiedon sijaan tärkeämpää on oman ryhmän kokemus asiasta. (mt. 198)

Omaa kotia esiteltäessä nousee esiin pyrkimys tuoda taloon kalustoa, jolla on yhteys talon historiaan, sen rakennusaikaan tai talon alkuperäisiin asukkaisiin. Nämä alkuperäisyyttä tai alkuperäisyydenkaltaisuutta arvostavat päivitykset saavat lähes poikkeuksetta runsaasti tykkäyksiä tai ihastuneita kommentointeja. Näissä tilanteissa näyttäisi olevan kyse siitä, että omaa makua, tyyliä ja asiantuntemusta halutaan tuoda toisten ihasteltavaksi ja kommentoitavaksi.

Vuoden 2017 alusta aloitti uusi Facebookin ryhmä, joka keskittyy erityisesti rintamamiestalon liittyvän välineistön, kalusteiden ja palveluiden myyntiin. Ryhmässä saa jakaa myös talojen myynti-ilmoituksia. Ennen vuotta 2017 oli alkuperäisessä Rintamamiestalo-ryhmässä havaittavissa myös kaupankäyntiä rintamamiestalon liittyvästä irtaimistosta, rakennustarvikkeista ja jopa huonekaluista. Puuttuvia osia etsittiin ja tiedusteltiin, olisiko jollakin ylimääräisiä tai tietäisiköhän joku, mistä tuotetta saisi. Myös omien ylimääräisten tavaroiden mahdollista kauppahintaa on arvuuteltu ryhmässä. Uusi ryhmä perustettiin siitä syystä, että alkuperäinen ryhmä haluttiin pitää

palveluntarjoajien ilmoituksista ja henkilökohtaisista taloudellisen hyödyn intresseistä vapaana.

Yksi huomattava teema rintamamiestaloa käsittelevissä ryhmissä on ajankohtainen keskustelu. Samoin aiemmin analyysissä kuvailtu 'luonnonläheisyys' ja siitä nauttiminen ilmenevät ryhmien keskusteluissa ja seinille lisättävissä tunnelmallisissa kuvissa, joissa vuodenaikojen vaihtelut ja vuoden kiertoon liittyvät teemat ovat selkeästi nähtävillä. Esimerkkinä edellä kuvatusta on loppukesä, jolloin ryhmään tuodaan nähtäväksi, kommentoitavaksi ja ihasteltavaksi pihojen satoa, kuten omenoita ja marjoja. Kylmenevässä syksyssä taas käydään läpi talon lämmittämiseen liittyviä yksityiskohtia sekä julkaistaan kuvia erilaisista lämmitysratkaisuista, perinteisistä pönttöuuneista ja Porin Mateista. Tietyt konkreettiset, vuodenaikoihin liittyvät ongelma-aiheet puhuttavat erityisen paljon, esimerkiksi sähkön hinta ja siirtomaksut.

Ryhmissä jaetaan paljon rintamamiestaloelämään liittyviä lehtiartikkeleita, mielipidekirjoituksia ja tietoiskuja. Ulkoapäin ryhmään tuotavan sisällön tarkoituksena näyttäisi olevan tiedottaminen ryhmään kuuluville rintamamiestaloasumista koskevista tai sitä sivuavista teemoista tai keskustelun virittäminen aiheen ympärille. Havaittavissa on, että ryhmässä puhuttavan aiheen ympärille etsitään ”todisteita” ryhmän ulkopuolelta artikkelin tai mielipidekirjoituksen muodossa. Syksyllä 2016 ryhmässä puhutti esimerkiksi takan tai muun tulisijan sytyttämisen oikeaoppinen tapa. Tueksi löytyi ryhmän ulkopuolista tietoutta perustelemaan tietyn, asiantuntijaksi profiloituvan keskustelijan näkemystä asiasta. Ryhmässä tuodaan tiedoksi myös lainsäädäntöön tai sen muutokseen liittyviä artikkeleita. Ajoittain ryhmään tuodaan linkkejä esimerkiksi *Adressit.com -sivustoon*. 24.1.2017 aiheena oli ”Ryhmäkanne Carunaa vastaan liian isoista siirtohinnoista”. Nähtävillä on myös puhtaasti viihteeksi tarkoitettuja osuvia meemejä, videoita ja muuta huvittavaa materiaalia, jotka kuitenkin tavalla tai toisella liittyvät ryhmässä yhteisesti puhuttavaan aiheeseen.

5. Johtopäätökset ja pohdinta

Pyrin tutkielmassani löytämään vastauksia rintamamiestaloon liitettyyn elämäntapaan. Rintamamiestalo rakennuksena on jälleenrakennuskauden muistomerkki rakennusaikansa tyypillisistä tavoitteista ja ihanteista, mutta myös varteenotettava vaihtoehto tämän päivän asumistarpeisiin. Monella suomalaisella on henkilökohtainen suhde rintamamiestaloon. Nykypäivänä rintamamiestalo on verrattain vanha rakennus, joka kantaa mukanaan arkeen ja kotiin liittyviä arvoja, perinteitä ja kollektiivista muistia. Samalla kyseinen talotyyppi mahdollistaa asujalleen yksilöllisen ja omannäköisen elämäntyylin toteuttamisen, joka omassa viiteryhmissään sisältää paikoin hyvin yhteneväisiä elementtejä ja tavoitteita.

Kyseessä on kuitenkin kaikessa yksinkertaisuudessaan niin jälleenrakennuskautena kuin nykypäivänäkin tavallisten ihmisten koti, jossa arkea eletään. Talo, kuten muutkin asuinrakennukset, on rakennettu tavallisen ihmisen kodiksi. Kotia ja kodikkuutta rakennetaan erilaisten toimenpiteiden kautta, ja rintamamiestalo elettyinä tilana mahdollistaa monenlaisia arvoja ja asenteita sisältävän elämäntyylin ylläpitämisen ja rakentamisen. Talon käyttäjän rooli on merkityksellinen.

Rintamamiestaloelämän voi sanoa ensisijaisesti olevan työntäyteistä, aktiivista ja kotikeskeistä elämää. Elämäntyyliin tyypillistä on omaehtoisuus, itsensä toteuttaminen ja itse tekeminen. Tavoitetta toteutetaan talon vaatimien ja toisaalta myös mahdollistamien toimenpiteiden muodossa: remontoimalla, sisustamalla ja pihassa puuhailemalla. Elämäntyyliin liittyy pyrkimys muokata omaa elämänpäiiriä kulloisenkin asujan arvojen ja yksilöllisten tavoitteiden mukaiseksi. Vaikka elämäntapa on työteliäs, siihen liitetään kuitenkin ajatus leppoisammasta ja kursailemattomammasta elämäntyylistä.

Keskeistä tämän tutkielman teemoissa on mielekkääksi koetun elämän ja elämänpäiirin tavoittelu. Tämä tavoite on asukkailla varmasti ollut olemassa jo talon elinkaaren alkupäässä, mutta myös edelleen ja korostuneesti 2010-luvulla. Nykypäivänä mielekkään elämän tavoitteluun liittyy piirteitä, joita osittain on toisinnettu ja uusinnettu menneisyydestä. Tälle ajalle – toisin kuin rakennusajankohdalleen tyypillisesti – näyttäisi suuntaus olevan se, että ainaisen eteenpäin pyrkimisen sijaan halutaan ottaa askel taaksepäin.

Rintamamiestalossa asumiseen liitetään myös pientaloelämälle tyypilliseen tapaan ajatus ja käsitys luonnonläheisemmästä elämästä. Osalle asujista luonnonläheisyys tarkoittaa konkreettisesti asuinalueen mahdollistamaa helpompaa pääsyä luonnon äärelle, osalle yksinkertaisemmin pihalla puuhailua. Elämäntapaan liittyy myös pyrkimys valintoihin, jotka ovat ekologisesti kestävämpiä. Tällaisia ovat osittain omavaraisempi elämä, ekologisemmat lämmitysmenetelmät, kompostoiminen ja kierrättäminen sekä vanhan tuunaaminen uuden ostamisen sijaan.

Rintamamiestalossa asumisen voidaan katsoa tähtäävän hyvään ja mielekkääseen elämään niin rakentamisajankohtanaan kuin 2010-luvullakin. Asumisen ja elämäntavan laatutekijöiksi katsotaan arvostuksia, jollaisia ovat yksityisyys, rauha, eristyneisyys ja sitoutuneisuus. Näiden lisäksi asumistapaan liittyy tunnepitoisia elementtejä. Elämäntapaan liittyy usein myös se, että vanhaa rakennusta itsessään arvostetaan niin ominaisuuksiensa kuin tunnelman ja erityisen 'hengen' vuoksi, vaikka taloja työstetään tai ylläpidetään hyvin vaihtelevin ja erilaisia painotuksia sisältävin keinoin sekä asukkaan omien intresseiden määrittämin ehdoin. Jotkut arvostavat tyyllisesti alkuperäisenkaltaisia ratkaisuja ja työtapoja ajatuksella "ei korjata, jos ei ole rikki", toiset toteuttavat toimenpiteet nykyaikaisin menetelmin vedoten siihen, että "tämä on koti, ei museo". Tyypillistä näyttäisi olevan sijoittuminen näiden kahden toimintatavan välimaastoon.

Jälleenrakennuskautena alkunsa saanut, vanhempi asuintalo antaa asukkaalle tämän halutessa mahdollisuuden tuntee liittyvänsä ajan jatkumoon, niin oman suvun perinteiden jatkumisen näkökulmasta tarkasteltuna kuin laajemmassa, Suomen historiaa, sotia ja jälleenrakennuskauden ponnistuksia arvostavassa ja muistelevassa kontekstissa. Linkittyminen talon elinkaareen toimii ankkurina tai kiinnekohtana johonkin pysyvään maailman muuttuessa ja tulevaisuuden näyttäytyessä edelleen arvaamattomana. Vaikka nämä paikoin ylevät merkitykset nousevat aineistossa ja myös verkkokeskusteluja havainnoidessa esiin, pohjimmiltaan rintamamiestalossa näyttäisi olevan kyse käytännöllisestä ja tarkoituksenmukaisesta asumisratkaisusta. Vanhempaan taloon liittyvät haasteet ovat asukkailla tiedossa. Elämäntyylillä leimaa kuitenkin pyrkimys, halu ja motivaatio vastata asumismuodon mukana tuleviin yllätyksellisiin tilanteisiin, koska asuminen muine etuineen antaa enemmän kuin ottaa. Aukkaat myös kuvailevat runsain ilmaisin ominaisuuksia, joita asujalta vaaditaan. Vahva tietoisuus asumistavan haasteellisuudesta on aineistosta selkeästi havaittavissa.

Verkkovälitteiset keskusteluympäristöt ja rintamamiestalo yhdessä ovat eräänlainen oravankehä, jossa juoksevat voivat kuitenkin itse määrittellä vauhdin. Digitaalisuus, nopeatempoisuus, pakkotahtisuus ja tehokkuus ovat tälle ajalle tyypillisiä teemoja, vaatimuksia ja ihanteita. Näiden teemojen vastavoimaksi on kehittynyt hidastamisen, leppoistamisen tarve, pyrkimys ottaa muutama askel taaksepäin, rauhoittua, elää omannäköisesti ja omaehtoisesti mielekästä ja omien arvojen mukaista elämää. Tämän tavoitteen täyttymiseksi ollaan valmiita ottamaan asumiseen liittyviä riskejä ja tietoisesti valitsemaan ”haastavampi” asumismuoto, joka kuitenkin työllistää miltei jatkuvasti mutta haastavuudessaan tuo elämään sisältöä ja merkityksellisyyttä. Tekeminen on kuitenkin laadultaan omaehtoista, asukkaasta itsestään lähtöisin olevaa. Tämän aktiivisen ja työteliään elämäntavan ylläpitämiseksi ja siitä nauttimiseksi ovat digitaaliset verkkovälitteiset palvelut osoittautuneet käyttäjille hyödyllisiksi. Elämäntapaan liittyvä vertaistuen tarve, tiedon etsiminen, löytäminen ja kyseenalaistaminen tulevat täytetyiksi asumistapaan liittyviä verkkopalveluja käytettäessä. Toisaalta myös omien asumiseen liittyvien saavutusten, elämäntyylin ja ratkaisuiden esittelylle tarjoutuu verkkovälitteisesti mahdollisuus ja yleisö.

Rintamamiestalo ilmiönä on jälleenrakennuskauden monumentti, muistomerkki ajan tavoitteista ja ihanteista. Jälleenrakennuskauden tyyppitalo on aikanaan rakennettu vastaamaan oman aikansa asumistarpeisiin ja noudattamaan funktionalistisia arvoja sekä tukemaan perhekeskeisten ihanteiden toteutumista. Rintamamiestalo talotyyppinä vastaa edelleen asumisen perustarpeisiin Suomessa. Osa näistä asumisvalintaan liittyvistä tavoitteista on mahdollista toteuttaa yhtä menestyksekkäästi myös muunlaisessa asuinmuodossa. Rakennuksen vanhetessa ja asumisen ihanteiden muuttuessa on rintamamiestaloon haluavien kohderyhmä vaihtunut uudisrakentajasta jonkun toisen rakentamaan taloon asettujaan, olemassa olevan talon ylläpitäjään ja muokkaajaan.

Rintamamiestaloon sisältyy niin yksityisellä kuin yhteiskunnallisellakin tasolla merkityksiä, jotka muuttuvat ajassa. Nykypäivän rintamamiestalo on vuosikymmenten aikana läpikäynyt monenlaisia vaiheita. Vaikka Suomessa on perinteisesti arvostettu omistusasumista, näyttäisi olevan viitteitä siitä, että kulutuskeskeisestä elämäntavasta ollaan siirtymässä mielekkäämmän elämänlaadun tavoitteluun. Asumisen ja elämäntavan valintojen taustalla sekä pontimena että mahdollistajana on omaehtoisuuden kokemus. Pyrkimys mielekkääksi koettuun elämään näyttää ponnisteluna omannäköisen elämäntyylin ja elämänpuitteiden saavuttamiseksi, jossa tavoitteena saattaa olla myös

tietoinen erottautuminen. Elämäntapa voidaan nähdä myös viestinä ja välineenä todentaa jotakin, joka on tälle ajalle tyypillistä.

Perusasumisen edellytysten täyttymisen lisäksi talo mahdollistaa nykypäivänä myös vaihtoehtoisen, valtavirrasta poikkeavan ja vaihtelevia odotuksia sisältävän elämäntyylin tavoittelun. Rintamamiestaloon liitetyn elämäntyylin voi nähdä viestinä ja välineenä kertoa jotakin elämäntavan muutoksesta. Tällöin keskiöön asettuvat omannäköisyys ja omaehtoisuus, käpertyminen omaan rajattuun ja yksityiseen elämänpäiiriin, mutta vastavuoroisesti halutuilta osin tällaisen elämäntyylin ja valintojen esitleminen ja verkkovälitteisen palautteen saaminen.

Rintamamiestaloa, kuten muitakin ihmisiä puhuttelevia ilmiöitä tuotetaan nykypäivänä digitaalisissa keskusteluympäristöissä. Asumiseen ja elämäntyyliin nivoutuvat verkkovälitteiset palvelut antavat asukkaille mahdollisuuden työstää tätä suhdetta. Digitaalisuus ja rintamamiestalo yhdessä ovat eräänlainen oravankehä, jossa juoksevat voivat itse määrittellä vauhdin tai jopa jättäytyä kokonaan verkon mahdollistamista palveluista pois niin halutessaan. Tätä päivää leimaavat nopeatempoisuus, tehokkuus ja pakkotahtisuus ovat ajalle tyypillisiä teemoja, vaatimuksia ja ihanteita. Näiden teemojen vastavoimaksi on kehittynyt hidastamisen ja leppoistamisen tarve, pyrkimys ottaa muutama askel taaksepäin, rauhoittua, elää omannäköisesti ja omaehtoisesti, mielekästä ja omien arvojen mukaista, itse määriteltyä elämää. Tavoitteen täyttymiseksi ollaan valmiita ottamaan riskejä ja tietoisesti valitsemaan ”haastavampi” asumismuoto – rintamamiestalo, joka kuitenkin antaa asujalleen enemmän kuin ottaa. Mielekkään elämän tavoitteluun näyttäisi tänä päivänä paikoin liittyvän elämän esittäminen ja jakaminen ulospäin, samaten toivotuilta yleisöiltä saatu vertaistuki ja palaute.

Digitaaliset keskusteluympäristöt antavat asujille ja asumisesta haaveileville mahdollisuuden esitellä elämäntapaan liittyvää kuvastoa. Lisäksi keskusteluympäristöjä käytettäessä vertaistuen saamisen tarve tulee täytetyksi. Keskustelufoorumeilla tarjoutuu mahdollisuus työstää taloa ja identiteettiä ”asujana” niin konkreettisesti kuin aatteenkin tasolla. Tässä tutkielmassa epäselväksi kuitenkin jää, onko talon mukana tuleva elämäntavan arvostus riippuvainen vertaisilta saadusta palautteesta. Tuntuisiko asumismuoto niin mielekkäältä, jos elämiseen liittyviä asioita ei pääsisi työstämään samanhenkisten ihmisten kanssa? Jos jokainen asukas asuisi omassa talossaan olematta tekemisissä samat ihanteet omaavien ihmisten parissa, olisiko ”rintamamiestalohypetykselle” edes todellisia mahdollisuuksia? Ovatko asumiseen

liittyvän, työntäyteisen elämäntavan esittely sekä vertaisilta saadut tykkäykset ja palautteet yhteydessä mielekkyyden kokemukseen?

Pelkistetymmän, ajassa taaksepäin palaavan ja hitaamman sekä fyysisemmän elämäntavan sekä digitaalisuuden vaatimusten vauhdittaman elämäntahdin suhdetta olisi mielenkiintoista ja hyödyllistä tutkia lisää. Myös ”turhan” karsimiseen ja pelkistetympään elämäntyyliin liittyvät ilmiöt, kuten Japanista lähtöisin oleva, iloa tuottamattomien asioiden ja esineiden kotoa karsimiseen paneutuva menetelmä *Konmari* ja minimalistinen elämäntapa ovat saaneet Facebookissa omat kannattajaryhmänsä. Näiden ilmiöiden ja vanhempaan asumismuotoon asettumisen suhdetta kannattaisi tutkia lisää, koska nähdäkseni näillä ilmiöillä on tekemistä toistensa kanssa.

Tutkielma haastaa pohtimaan vanhempaa taloa elämäntapaa pidemmälle: Miten tässä ajassa toteutettaisiin vanhassa talossa elämistä ilman digiajan mahdollisuuksia hankkia tietoa, harvinaisia välineitä, vinkkejä ja vertaistukea? Olisiko elämä ylipäättään mahdollista tilanteessa, jossa asukkaat eivät pääsisi ”tehostamaan” asumistaan verkkovälitteisin palveluin, vai rapistuisivatko talot vähitellen käyttökelvottomiksi tai muuttuisivat ilmeeltään tunnistamattomiksi? Onko asumismuodon arvostus työikäisten keskuudessa yhteydessä siihen, että samantyyllisestä asumismuodosta kiinnostuneiden ihmisten on mahdollista löytää toisensa verkkovälitteisesti ja vahvistua päätöksissään sekä asumistavoitteissaan sitä kautta? Onko verkkoyhteisöissä mahdollistuva yhteisöluovuus rakennussuojelullisesta ja asuinalueiden viihtyvyyden tai esteettisyyden säilymisen näkökulmasta katsottuna uhka vai mahdollisuus?

Tutkielmassa esiin noussut mielekkään elämän tavoittelu haastaa pohtimaan aihetta pidemmälle. Asumismuodon valinnan merkityksellisyys ja arvo eivät perustu uutuudenviehätykseen ja tavoitteeseen erottautua kalliin ja uudenaikaisen asumistyylin edustajana. Pikemminkin tavoitteena on kunnioittaa vanhaa ja rakentaa oma elämä jo olemassa olevan ympäristön puitteisiin ja päälle. Tällöin asukas saa mahdollisuuksia tarkastella asiaa myös rakennussuojelullisesta ja perinteikkäiden asuinympäristöjen vaalimisen näkökulmasta. Mikäli vanhan talon äärellä puuhailu itsessään tuottaa merkityksellisyyden tunnetta, voisiko tietoa hyödyntää tarjoamalla tällaisia asumisvaihtoehtoja henkilöille, jotka voisivat korvata kiristyviä asumiskustannuksia ylläpitämällä taloa sen vaatimalla, mahdollisesti myös ammatillisesti ohjatulla tavalla? Vastineeksi asukas pääsisi toteuttamaan itseään ja elämään vanhemman talon mahdollistamaa elämää pienemmillä kustannuksilla kuin omistusasumisen kautta on

mahdollista. Tällöin kiinteistön omistaja vapautuisi paineesta purkaa nykyihanteisiin ”sopimaton” liian haastavaksi ylläpidoltaan luokiteltava rakennus.

Onko vanhassa rakennuskannassa potentiaalia ratkoa kalliiden asutuskeskittymien asuntopulaongelmaa? Onko kyse vain arvostuksen, tiedon ja oikeanlaisen markkinoinnin puutteesta tai mahdollisuuksien tiedostamattomuudesta? Entä tulisiko rakennussuojelun sekä aluesuunnittelun ja -kehityksen ammattihenkilöstön aktiivisemmin näkyä sosiaalisessa mediassa ja ryhmissä, joissa tietävästi käsitellään vanhempaan rakennuskantaan liittyviä teemoja? Olisiko tällainen menettely merkityksellistä oikean tiedon saamiseksi ja jakamiseksi sekä rakennusten mahdollisimman pitkää hyödynnettävyyttä tavoiteltaessa? Miten tulevaisuudessa nähdään esimerkiksi käkikellotalot ja maahan painuvat ”kuuskytluvun lättänät”? Vaikka näiden rakennusten arvostus rakennusteknisesti ei ole kovin korkealla, on syytä tiedostaa, että näihin asuinrakennuksiin voi tulevaisuudessa liittyä samankaltaisia henkilökohtaisia arvostuksia kuin mitä rintamamiestaloihin nykypäivänä liitetään. Oikeanlaiselle asukkaalle kiinteistö, joka toiselle näyttäytyy purkukuntoisena rötiskönä, onkin merkityksellisen ja omannäköisen elämän edellytys ja mahdollisuus.

Lähteet

- Ahponen, P. & Järvelä, M. (1983). *Maalta kaupunkiin, pientilalta tehtaaseen : Tehdastyöläisten elämäntavan muutos*. Porvoo ; Hki ; Juva: WSOY.
- Alasuutari, P. (2011). *Laadullinen tutkimus 2.0* (4. uud. p.). Tampere: Vastapaino.
- Aura, S., Horelli, L. & Korpela, K. (1997). *Ympäristöpsykologian perusteet*. Porvoo ; Helsinki ; Juva: WSOY.
- Castells, M. (2009). *Communication power*. Oxford, UK ; New York: Oxford University Press.
- El Harouny, E. (2002). Historiallinen puukaupunki – tulevaisuuden elävää kaupunkiympäristöä. Teoksessa T. Syrjämaa & J. Tunturi (toim.), *Eletty ja muistettu tila* (s. 257-276). Helsinki: Suomalaisen kirjallisuuden seura.
- Granö, P., Suominen, J. & Tuomi-Nikula, O. (toim.). (2005a). *Koti : Kaiho, paikka, muutos*. Pori: Turun yliopisto.
- Granö, P., Suominen, J. & Tuomi-Nikula, O. (toim.). (2005b). *Koti : Kaiho, paikka, muutos*. Pori: Turun yliopisto.
- Hänninen, P. (2014). Ekologisesti kestävä pientaloasuminen. 13 pientalon vertailu.
- Heinämaa, S. (1996). *Ele, tyyli ja sukupuoli : Merleau-pontyn ja beauvoirin ruumiinfenomenologia ja sen merkitys sukupuolikysymykselle*. Gaudeamus.

- Heinonen, S. (2009). *Sosiaalinen media : Avauksia nettiyhteisjen maailmaan ja vuorovaikutuksen uusiin muotoihin*. Turku: Tulevaisuuden tutkimuskeskus : Turun kauppakorkeakoulu.
- Helasvuo, M., Johansson, M. & Tanskanen, S. (toim.). (2014). *Kieli verkossa : Näkökulmia digitaaliseen vuorovaikutukseen*. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.
- Helkama, K. (2015). *Suomalaisten arvot : Mikä meille on oikeasti tärkeää?*. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.
- Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. (2007). *Tutki ja kirjoita* (13. osin uud. laitos). Helsinki: Tammi.
- Horelli-Kukkonen, L. (1993). *Asunto psykologisena ympäristönä : Asujan ja asunnon vuorovaikutusta koskeva tutkimus pientalojen itsesuunnittelukokeilun valossa*. Espoo: Teknillinen korkeakoulu.
- Juntto, A. (2010). *Asumisen unelmat ja arki : Suomalainen asuminen muutoksessa*. Helsinki: Gaudeamus Helsinki University Press.
- Kahri, E. & Pyykönen, H. (1984). *Asuntoarkkitehtuuri ja -suunnittelu* ([2. uus. p.]). Hki: Rakennuskirja.
- Karisto, A. & Konttinen, R. (2004). *Kotiruokaa, kotikatua, kaukomatkailua : Tutkimus ikääntyvien elämäntyyleistä*. Helsinki: Palmenia-kustannus.
- Kummala, P. (2005). *Lamasalvoksesta elementtitekniikkaan : Suomalainen pientalosuunnittelu jälleenrakennuskaudella*. Helsinki: Suomen rakennustaiteen museo.

KvantiMOTV. Haettu osoitteesta

<http://www.fsd.uta.fi/menetelmaopetus/kyselylomake/laatiminen.html> 20.04.2017

Kyttä, M., Pahkasalo, K. & Vaattovaara, M. (2010). Asuminen -.. eletty unelma
 . Teoksessa A. Juntto (toim.), *Asumisen unelmat ja arki* (s. 91-120) Helsinki
 University Press.

Laakso, A. (2016). Arkkitehti kehuu: ”Rintamamiestalo kannattaa melkein aina korjata”.
Maaseudun Tulevaisuus, Haettu osoitteesta

<http://www.maaseuduntulevaisuus.fi/rakentaminen/arkkitehti-kehuu-rintamamiestalo-kannattaa-melkein-aina-korjata-1.161423>

Lampi, P. (2007). *Oma tupa, oma lupa : Suomen omakotiliitto 1947-2007 :*

Omakotiliikkeen ja -rakentamisen sekä pientaloasumisen historiaa ja kehitysvaiheita.

Helsinki: Suomen omakotiliitto.

Lapintie, K. (2010). Suunnittelun ja markkinoiden taistelupari

. Teoksessa A. Juntto (toim.), *Asumisen unelmat ja arki* (s. 48-55)

Liukkonen, H. (toim.). (1997). *Asumisen ekokirjo*. Helsinki: Ympäristöministeri :

Rakennustieto.

Luoma, P. (2007). *Tämä paikka : Kertomus maaseudulla 1950-luvulla rakennetusta talosta sanoin ja kuvin*. [Pirkko Luoma].

Mäkinen, O. (2006). *Tutkimusetiikan ABC*. Helsinki: Tammi.

Maslow, A. H. & Frager, R. (1987). *Motivation and personality* (3rd ed). New York:

Harper and Row. Haettu osoitteesta <https://jyu.finna.fi/Record/jykdok.353376>

Menetelmäpolkuja humanisteille. Haettu osoitteesta

<https://koppa.jyu.fi/avoimet/hum/menetelmapolkuja/menetelmapolku/menetelmapolku>

Nyman, K. (1998). *Talojen kieli*. Helsinki: Rakennusalan kustantajat.

Pallasmaa, J. (1994). Identiteetti, intimitteetti ja kotipaikka : Huomioita kodin fenomenologiasta = identity, intimacy and domicile : Notes on the phenomenology of home. *Arkkitehti*, 91(1), 14-25.

Pönkä, H., kirjoittaja. (2014). *Sosiaalisen median käsikirja*. Jyväskylä: Docendo.

Purhonen, S., Purhonen, S., Gronow, J., Heikkilä, R., Kahma, N., Rahkonen, K., . . . Toikka, A. (2014). *Suomalainen maku : Kulttuuripääoma, kulutus ja elämäntyylien sosiaalinen eriytyminen*. Helsinki: Gaudeamus.

Putkonen, L. & Mäkiö, E. (toim.). (2011). *Asiasta toiseen : Kirjoituksia restauroinnista ja rakennussuojelusta*. Helsinki: Museovirasto : Rakennustieto.

Rajanti, T. (1996). Kaupunki on ihmisen koti. *Tiede & Edistys : Monitieteinen Aikakauslehti*, 21(4)

Rautio, P., Saastamoinen, M., Kuusela, P., Korhonen, P., Valkonen, S., Pirskanen, H. & Itpuisto, M. (toim.). (2006). *Minuus ja identiteetti : Sosiaalipsykologinen ja sosiologinen näkökulma*. Tampere: Tampere University Press.

Rinne, H. & Jouhkimo, L. (2013). *Perinnemestarin rintamamiestalo : Kunnostus ja ylläpito*. Helsinki: WSOY.

Rintamamiestalo - SUOMI 100 JUHLAMALLI

. Haettu osoitteesta <http://kerohirsitalot.fi/index.php/rintamamiestalo>

Rintamamiestalot : Rakentajien muistikuvia (2006). . Helsinki: Rakennustieto.

Riukulehto, S. & Rinne-Koski, K. (2014). *Asunnosta kodiksi : Kotoisuus kolmannen iän asumiskokemuksissa*. Seinjoki ; Mikkeli: Helsingin yliopisto, Ruralia-instituutti.

Rönty, H. (2016, 14.11.). 1950-luvun idylli ja ysäritalot myyvät – moni 70-luvun talo on asuntokaupan hylkiö.

Roos, J. P. (1988). *Elämäntavasta elämäkertaan : Elämäntapaa etsimässä 2*. Hki: Tutkijaliitto.

Roos, J. (1986). Elämäntapateoriat ja suomalainen elämäntapa
. Teoksessa K. Heikkinen (toim.), *Kymmenen esseetä elämäntavasta* (s. 35-76) Oy Yleisradio Ab.

Rousku, J. (2014). *Olen aina halunnut asua täällä. suomalainen vanha puutalo asumisunelmien kohteena, lohduttajana ja minuuden peilinä 1967–2013*.

Saarikangas, K. (2006). *Eletyt tilat ja sukupuoli : Asukkaiden ja ympäristön kulttuurisia kohtaamisia*. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.

Saarikangas, K., Landon, P. & Snellman, T. (1993). *Model houses for model families : Gender, ideology and the modern dwelling : The type-planned houses of the 1940s in finland*. Helsinki: Finnish Historical Society : Tiedekirja, distr. Haettu osoitteesta <https://jyu.finna.fi/Record/jykdok.409680>

Sarja, T. (2016). *Kuka oikein tietää : Kun mielipide haastoi tieteen*. Jyväskylä: Docendo.

Särkinen, Å. (2005). *Jälleenrakennusajan pientalo*. Helsinki: Rakennustieto.

Suominen, J., Östman, S., Saarikoski, P. & Turtiainen, R. (2013). *Sosiaalisen median lyhyt historia*. Helsinki: Gaudeamus.

Timonen, P. (2009). Arkiset haaveet - luontoharrastukset nautinnon lähteenä . Teoksessa M. Liikkanen (toim.), *Suomalainen vapaa-aika. arjen ilot ja valinnat* (s. 203-225) Gaudeamus Helsinki University Press.

Tuomi, J. & Sarajarvi, A. (2009). *Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi* (5., uud. laitos). Helsinki: Tammi.

Tuuri, A. (1998). *Linnuille pesänsä, ketuille kolonsa : Asuntorakentamisen viisi värikästä vuosikymmentä*. Helsinki: Suomen rakennuslehti.

Wiking, M. (2017). *Hygge. hyvän elämän kirja*.

A Bonnier Group Company.

Liitteet

LIITE 1: Kyselykaavake informanteille

Teen maisterintutkielmaa Jyväskylän yliopiston musiikin, taiteen ja kulttuurin tutkimuksen laitokselle. Tutkielmassa tarkastellaan rintamamiestaloelämää ja sosiaalisen median käyttöä siihen liittyen. Vastaamalla tähän kyselyyn luovutat tutkimuksen tekijälle oikeudet käyttää kyselyllä saatavaa aineistoa tutkimuskäyttöön. Aineistosta saatavia suoria sitaatteja saatetaan käyttää valmiissa maisterintutkielmassa. Nimeäsi ei kuitenkaan mainita sitaattien yhteydessä, vaan vastauksiin viitataan anonymisti. Kaikki henkilötiedot käsitellään luottamuksellisesti, eli niitä ei luovuteta kolmansille osapuolille.

Vastaa kysymyksiin suoraan tähän dokumenttiin, tallenna ja lähetä täytetty dokumentti vastauksineen osoitteeseen sekroos@hotmail.com sunnuntaihin 5.2.2017 mennessä. Osoite on sama, josta tämä kysely sinulle lähetettiin. Toivoisin myös saavani kuvia rintamamiestaloista valmiin työn kuvitukseksi.

Kiitos vastauksistasi!

Taustatiedot

- a. Ikä ja sukupuoli:
- b. Asutko rintamiestalossa tai suunnitteletko muuttoa sellaiseen? Kuvailisitko asumistasi tai taloasi muutamalla sanalla?
- c. Mitä sosiaalisen median palveluita käytät arjessasi?
- d. **Saako sinulle tämän kyselyn jälkeen esittää mahdollisia tarkentavia lisäkysymyksiä? Mikäli saa, puhelinnumerosi ja/tai sähköpostiosoitteesi josta sinua voi tavoitella:**

Vastaa seuraaviin kysymyksiin mahdollisimman yksityiskohtaisesti. Vastauksen ei tarvitse mahtua kysymyksen alla olevaan tilaan, vaan voit kirjoittaa vastauksestasi niin pitkän kuin haluat.

1. Mitä rintamamiestalossa asuminen sinulle merkitsee?
2. Liittykö rintamamiestalossa asumiseen mielestäsi jokin erityinen elämäntyyli tai elämäntapa? Jos, niin miten kuvailisit tätä elämäntapaa?
3. Millaisia tietoisia valintoja olet tehnyt päättäessäsi asettua asumaan juuri rintamamiestalon?
4. Kuvaile sosiaalisen median käyttöä asumiseesi liittyen. Mitä kanavia käytät, mihin tarkoitukseen ja miksi?

Kuvaliitteet

KUVA 1: Punainen tupa ja perunamaa. Birgit Hiironen. Suomalainen idylli asumisunelmana. 8.7.2014.

Kaaviot

KAAVIO 1: Aktiivinen omaehtoinen toiminta ja hidastaminen. Suvi Ekroos-Riipinen (2017).

KAAVIO 2: Rintamamiestaloelämään liitetyt arvostukset ja asenteet. Suvi Ekroos-Riipinen (2017).